Secţiune 1.01 NE VORBEŞTE PĂRINTELE CLEOPA
VOLUMUL 1
Articol II. DESPRE FRICA DE DUMNEZEU

Să vorbim despre ceva care înţelegem cu toţii, şi cei mai de jos şi cei mai de sus. Vorbim ceva de înţeles, dar totodată şi ce este mai de folos pentru fapta bună. Vom vorbi despre frica lui Dumnezeu.

La Pilde spune aşa: Cu frica lui Dumnezeu se abate tot omul de la rău. Dacă se abate omul de frica lui Dumnezeu de la tot răul, deci frica lui Dumnezeu este prima piedica a păcatului, care împiedica păcatul să nu intre în sufletul nostru.

Prorocul David, prin Duhul Sfânt, aţi văzut în Psaltire că ne spune: Începerea înţelepciunii este frica Domnului şi înţelegere buna este tuturor celor ce o fac pe dansa. Şi iarăşi zice Solomon, fiul său, despre înţelepciune mai mult, ca frica Domnului este scoala înţelepciunii. Iar Iisus fiul lui Sirah, în Cartea înţelepciunii lui, spune aşa: „Frica Domnului mai presus de toată înţelepciunea a covârşit”.

Vedeţi, trei proroci mari lauda frica lui Dumnezeu, care mai de care mai înalt filosofand despre dansa, ca într-adevăr, cum spune şi Sfântul Isaac Sirul: Frica lui Dumnezeu este temelia tuturor faptelor bune. El spune ca înţelepciunea are două capete: primul capăt este frica lui Dumnezeu şi al doilea capăt este dragostea de Dumnezeu. Dar pentru ce aşa? Pentru ca toată fapta buna se începe de la frica lui Dumnezeu şi se termina în dragostea de Dumnezeu, care este legătura desăvârşirii şi treapta cea mai de sus a tuturor faptelor bune, căci mai mare decât toate este dragostea. Dar, ca să ajungă cineva la dragostea de Dumnezeu, negresit trebuie să aibă mai întâi frica lui Dumnezeu. Ca de aici porneşte toată fapta buna: din a se teme omul de Domnul.

Auzi ce zice Duhul Sfânt? Fericit este omul care se teme de Domnul, că intru poruncile Lui va voi foarte. Ai auzit? Cine se teme de Dumnezeu, voi este foarte mult să facă poruncile lui Dumnezeu, adică fapteel bune; după cum şi cela ce nu se teme, îşi da frau liber la toată răutatea şi la

tot păcatul.

Cine are frica lui Dumnezeu, este ceel mai înţelept om de pe faţa pământului. Pentru ca spune Sfântul Grigore de Nissa, marele filosof şi fratele marelui Vasile, aşa: „Am văzut pe mulţi oameni care s-au silit să înveţe toată ştiinţa cea din afară, iar în cele teologhiceşti, adică în ştiinţa despre Dumnezeu, nu puţin au sporit. Dar fiindcă le-a lipsit lor adevărată înţelepciune, care este frica lui Dumnezeu, departe s-au făcut de Dumnezeu şi în mocirla tuturor relelor au ajuns”.

Auzi pe unul că are două doctorate, două licenţe. Dar auzi că-i preacurvar, un ateu, un om necredincios, un om fără judecata, fără milă de săraci, fără dragoste de aproapele lui, care da cu piciorul în toată fapta buna şi în credinţa cea dreaptă. Ce-i foloseşte lui ştiinţa cea din afară, dacă n-are frica lui Dumnezeu? Mai bine nu se naştea unul ca acesta, care nu cunoaşte pe Ziditorul său şi nu se teme de el în toată vremea, ca să se ferească de rău şi să facă binele.

De aceea vă spun: îi bine ca omul să înveţe carte multă, să fie şi inginer, să fie şi doctor, să fie şi profesor şi profesor universitar; să fie şi militar, să fie şi general, ce-a rânduit Dumnezeu pentru fiecare. Dar în toate treptele lui să nu uite frica de Dumnezeu. Ca, dacă a uitat de Dumnezeu, mai bine nu mai venea în lumea aceasta şi mai bine nu se naştea să vadă atâta bunătate a lui Dumnezeu. Cum ne-a dat El noua viaţa, mintea, aerul, lumina, căldura, ploile la vreme, hrana, belşug, sănătate, vedere, auz, înţelepciune şi, după atâtea binefaceri ale lui Dumnezeu, să închidă ochii ca păsările cele de noapte, care nu văd decât numai la întuneric şi să nu vadă pe Dumnezeu, Care este lumina cea neapropiata şi locuieşte în lumina cea neapropiata.

De aceea am început să vă spun: ferice de omul care se teme de Dumnezeu, ca acela este adevărat om înţelept şi acela va avea fericire şi în veacul de acum şi în veacul cel viitor.

Cine se teme de Dumnezeu, nu-i place să ia avutul

altuia.

Cine se teme de Dumnezeu, nu se duce la femeia altuia.

Cine se teme de Dumnezeu, şi cu soţia sa trăieşte în curaţie, după rânduiala Bisericii.

Cine se teme de Dumnezeu, nu face avorturi, nu-i beţiv, nu-i tutungiu, nu-i bataus, nu-i râvnitor de avere străina, nu-I nesupus, asculta de stăpânirea statului, cinsteşte stăpânirea, după Apostolul Pavel: El da celui cu cinstea, cinste; celui cu dajdia, dajdie; celui cu frica, frica; şi nimănui cu nimic nu-i rămâne dator, decât să iubească pe Dumnezeu şi pe aproapele.

Cine se teme de Dumnezeu, nu doarme în timpul Sfintei Liturghii, acasă, Duminica.

Cine se teme de Dumnezeu, nu lasa copiii să crească în fărădelegi; ci îi cearta şi-i îndreaptă, îi învaţă să se închine lui Dumnezeu, să postească, să meargă la biserică şi să ducă viaţa curata în familie.

Cine se teme de Dumnezeu, nu pierde vremea în desert. Ori lucrează, ori se roagă lui Dumnezeu, ori citeşte Sfintele Scripturi, ori cugeta la judecata viitoare, la moarte, la răsplata, la fericirea raiului şi la iad.

Cine se teme de Dumnezeu, iubeşte pe tot omul şi ajuta pe tot omul cu multă dragoste, când este în necazuri.

Cine se teme de Dumnezeu, nu cruta averea sa o dea la săraci.

Cine se teme de Dumnezeu, are mare frica, nu numai să nu gresească cu lucrul sau cu cuvântul, lui Dumnezeu, ci şi cu gândul. Dar de ce? Ştie ce zice Duhul Sfânt: ca Dumnezeu pe cele mai înainte gândite ale noastre le-a văzut şi le vede.

Aţi auzit la Iov? Aţi auzit om temător de Dumnezeu? ce zice dumnezeiască Scriptura? „Era un om în ţara Asidiei, în ţinutul Uz în Arabia, şi era el mai bogat om de la răsăritul soarelui”. Dar auzi ce spune: Şi era foarte temător de Dumnezeu. În toată seara, aducea un bou jertfa. Pentru ce? El trăieşte înainte de Legea Scrisa. Este al cincilea de la Avraam şi trăieşte aproape cu o mie de ani

înainte de Moise.

Şi el, acest om al lui Dumnezeu, avea şapte feciori şi trei fete şi aducea jertfa de curăţire, cum se aduceau jertfele sângeroase atunci, nu cumva copiii mei, fiind tineri, să fi greşit ceva cu gândul lui Dumnezeu. Aţi auzit? Care din tata şi mama de azi, care părinţi mai au grija ce gândesc copiii lor? Cine se mai teme azi de păcatele cu gândul ale copiilor lor? „Vai de mine, or fi cugetat ceva rău copiii mei! Poate au cugetat la furt, sau la ura, sau la desfrânare, sau la beţie, sau la răzbunare. Vai de mine, să aduc jertfa lui Dumnezeu, ca să-i ierte Dumnezeu, că au greşit cu gândul!”

Ai auzit părinte de copii? Ai auzit tata de copii? Se teme să nu fi greşit cu gândul, copiii lui, către Dumnezeu! Ai auzit de ce l-a lăudat Dumnezeu pe Iov? Iată cum spune Scriptura:

Fost-a intru una din zile şi au venit Îngerii Domnului înaintea Domnului. că-s miliarde de miliarde de îngeri. Nimeni nu-i poate număra, după cum spune prorocul Ieremia: Oastea cerului cine o va număra? că-s mai mulţi ca nisipul marii.

şi ei merg la Dumnezeu, Care este Minte; Mintea cea dintâi, izvorul tuturor minţilor raţionale, celor din cer şi de pe pământ, şi dau raportul gânditor şi cuvântator, ce fac cu mântuirea sufletelor; ce ea oamenii pe pământ şi cum se lupta ei şi slujesc lui Dumnezeu la mântuirea lumii.

Ce zice Apostolul Pavel? Au nu sunt toţi slugi – zice de îngeri –, care se trimit de Dumnezeu spre slujba, pentru cei ce vor să moştenească mântuirea? Ai auzit acre-i slujba lor? Sunt pusi în slujba mântuirii neamului omenesc. Aşa au venit îngerii; şi veşnic vin ca fulgerul, şi dau raportul lui Dumnezeu, ce fac oamenii pe pământ, şi fiecare înger păzitor spune de sufletul sau ce i s-a încredinţat ce face în acel minut. Atunci a venit şi satana, şi Dumnezeu îl întreabă:

— Dar tu de unde vii? Da ce? Nu ştia Dumnezeu de unde vine diavolul, dacă Dumnezeu este în tot locul de fata? Cum spune la Ieremia: Eu sunt care umplu cerul şi

pământul. Exista loc unde nu-i Dumnezeu, în iad, sau în rai, sau în cer, sau pe pământ? Exista vreun cer sau mai presus de toate cerurile unde nu-i Dumnezeu? Şi atunci nu ştia Dumnezeu de unde vine? Da' de ce i-a pus întrebarea? Ca să ne răspundă noua cum a fost istoria lui Iov.

— De unde vii tu? – l-a întrebat Dumnezeu pe satana. Iar el a zis:

— Doamne, cutreierat-am pământul şi toate câte sunt sub cer şi iată sunt de fată.

Ai auzit cum lucrează el? Că nu-i singur. A treia parte din stelele cerului au căzut, cum arata Sfântul Grigore de Nissa. Şi la Apocalipsa zice: Am văzut un drac mare ros care a tarat cu coada lui a treia parte din stelele cerului şi le-a dărâmat pe pământ.

Unde-i locuinţa demonilor acum? În vazduh. Dar nu numai în vazduhul ăsta care înconjoară planeta noastră şi celelalte planete, zeci de miliarde, ci spaţiul interplanetar şi spaţiul interstelar care n-are margine. Ca de aicea până la Calea Lactee, până la Drumul Robilor, avem paisprezece milioane de ani călătoria luminii, şi lumina merge cu 300.000 de km pe secundă, cât ai închide ochii.

Ai auzit cât îi de mare spaţiul acesta? Satana îl umple. Ca auzi ca la ceata care a căzut, i-a dat Dumnezeu loc sub cer.

Locul ăsta le-a dat. Cine ne învaţă aceasta? Marele Apostol Pavel, gura lui Hristos, ce zice: Domnii puterii vazduhului, duhurile răutaţii răspândite în aer. Şi marele proroc David zice: Mulţi sunt cei ce se lupta cu noi de la înălţime, adică din vazduh.

De aceea a spus cu dreptate satana: Cutreierat-am pământul, Doamne, şi toate cele de sub cer şi iată sunt de fată. Şi ce-l întreabă Dumnezeu:

— Fost-ai pe la robul meu Iov? Că nu este nimenea asemenea pe pământ ca Iov, om temător de Dumnezeu şi care foarte vieţuieşte cu dreptate. Apoi, când zice acestea, Cel ce a făcut cerul şi pământul, Cel ce cercetează inimile tuturor, când lauda pe un om, cine poate să zica ceva împotriva? Că nu este nimeni pe pământ ca Iov, temător de

Dumnezeu şi foarte drept înaintea Mea.

Ai auzit? Şi nu pentru că era sărac sau necăjit. Ci, foarte bogat. Ca ce spune Scriptura? Că era bogat foarte, cel mai bogat om de la răsăritul soarelui. Dar averea nu l-a biruit, nu l-a despărţit de Dumnezeu. Fiindcă iubea pe Dumnezeu mult mai tare decât averea. Nimica nu era la dansul averea. Ca o cârpă lepădata era. Şi aceasta a arătat-o istoria lui Iov, care voi spune-o pe scurt de aici înainte.

Ce s-a întâmplat? A zis satana către Dumnezeu:

— Da, Doamne, Tu spui ca Iov îi drept tare şi se teme de Tine. Dar nu degeaba se teme el de tine!

— Dar de ce?

— Dacă i-ai înmulţit averea lui şi turmele lui acoperă o tară, cum nu Te va iubi pe Tine? Şi cum nu s-ar teme, dacă i-ai dat atâta avere şi cinste? Socotea diavolul ca de aceea Iov se teme de Dumnezeu, că are atâta avere. Dar n-a fost aşa. Iov era adevărat temător de Dumnezeu.

— Dar ce vrei tu? zice Dumnezeu.

— Doamne, da-l pe mâna mea, să-ţi arăt eu Ţie dacă nu te va blestema în faţa! a zis satana.

— Ce vrai, mă? i-a spus El;

— Da-l pe mâna mea pe Iov, să-i iau eu averile şi copiii şi toate, să vedem nu te va blestema în faţa? ca, dacă ai îngrădit acuma cu puterea Ta averile lui şi toate averile şi slugile lui sunt îngrădite de Tine, eu nu mă pot apropia de el.

Dar de ce îl îngrădea puterea lui Dumnezeu? Că era foarte drept şi cinstitor de Dumnezeu şi nu se putea apropia de gospodăria lui nimic. Ca Îngerii Domnului îl păzeau, fiindcă şi el păzea porunca lui Dumnezeu.

— Ce vrai? l-a întrebat Dumnezeu pe satana.

— Da-l pe mâna mea! a răspuns el.

— Ţi-l dau. Du-te! Dar de el să nu te atingi!

Ai văzut ca diavolul nu poate face nimic fără voia lui Dumnezeu şi fără îngăduinţa Lui? Putea el să se ducă peste Iov şi mai înainte, că avea mare ciuda pe el, că era drept, însă pana n-a luat blagoslovenia lui Dumnezeu nu s-

a dus. Ca şi diavolul îi tot sluga lui Dumnezeu; ca tot Dumnezeu l-a făcut şi pe el, şi numai unde îi îngăduie Dumnezeu se duce. Ca dacă ar fi aşa sa facă ce vrea el, n-ar rămânea un om pe faţa pământului într-o singură zi, câtă ura are el pe oameni. Dar puterea drăcească este îngrădita de puterea Atottiitorului Dumnezeu şi nu-i îngăduie să facă mai mult decât vrea El.

Ai auzit ce spune Apostolul Petru? Credincios este Dumnezeu şi nu va lasa pe voi să vă ispititi mai presus decât puterile voastre şi, odată cu ispita va trimite şi ajutorul. Aţi văzut în Evanghelie, când Hristos a scos din Gaadara demonii din cei doi îndrăciţi, că i-a întrebat: „Cum va cheamă?” „Legheon, Doamne, este numele nostru”. Legheon înseamnă 6.000 de demoni. Atâţia erau în doi oameni! Ca legheon îi cuvânt grecesc, legiune de ostaşi. Legheon sau legiune. În doi oameni erau 6.000 de demoni.

De aceea se culcau în morminte şi în haine nu umblau, ca umblau goi prin pustiu, cum spune Evanghelia. Erau mulţi. Cu toate că erau mulţi, ca o legiune avea exact 6.000 de demoni, şi ei au spus că-s o legiune, un legheon. Dacă voieşti, Doamne, să ne scoţi pe noi din oamenii aceştia, da-ne voie să ne ducem în porci. Că era o turmă de porci pe malul Mării Galileea. Am fost acolo unde s-au înecat porcii, că am trecut prin toate locurile, când am fost la Ierusalim.

Erau ca 2000 de porci, aproape de cetatea Gadaara şi Gherghesa. Sunt două cetăţi alăturea pe podisul Golan. Şi când le-a dat voie, au intrat demonii în porci şi s-au dus în mare şi s-au înecat toţi. Dar de ce a dat voie Domnul diavolilor să se bage în porci? Ca legea lui Moisi nu dădea voie să ţie porci. Iar ei, împotriva legii, ţineau şi mâncau carne de porc. Şi atunci i-a dus în mare, pentru cei care-i ţineau, că-i ţineau pentru negustorie, să vândă la alţii.

Ia sa revenim la Iov. Şi a venit diavolul la Iov. Şi prima data, când a ajuns asupra gospodăriei lui Iov, a pogorat foc din cer. Dar ce? Satana-i în cer? Nu l-a dat Arhanghelul Mihail jos din cer? N-a fost lupta cu Arhanghelul Mihail, cum vedem la Apocalipsa? Şi loc nu s-

a mai aflat pentru ei în cer. Dar de ce spune Scriptura „cer”? Aerul se numeşte cer. Tăriile aerului se numesc „cer „în Sfânta Scriptură. Ca auzi ce zice Scriptura: Lăudati pe Domnul păsările cerului. Nu cumva ele trăiesc în cer, fiindcă le spune păsările cerului? Nu. Trăiesc în aer. Deci, să înţelegeţi, după Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin, aerul se numeşte cer. deci satana a pogorat foc din vazduh – din aer. Şi avea bietul Iov 7.000 de oi, 3.000 de camile, 500 de perechi de boi, 500 de perechi de asini, 3.000 de slugi cu braie de aur încinşi care slujeau la atâta avere, şapte feciori şi trei fete, palate şi moşii. Şi prima data turmele oilor au căzut jertfa. A pogorat satana foc din cer, adică din vazduh, şi au ars turmele lui Iov, deodată cu tot cu ciobani, cu tot cu slugi, cu stani, cu câini; 7.000 de oi deodată le-a mistuit focul. Dar, prin iconomie dumnezeiască, a rămas un singur om, ca să ducă vestea. Şi a venit la Iov. Iov era ca un împărat, purta porfira şi era un om foarte cinstit de împăraţii pământului, ca făcea neguţătorie cu oamenii din alte tari, că avea avere mare. Şi a venit sluga şi a zis:

— Stăpâne, doamne!

— Ce este, fiule?

— Iată slugile tale, ciobanii tai şi turmele tale pasteau la munte şi la şes. Şi a venit foc din cer – adică din vazduh –, deodată, şi a mistuit turmele tale şi pastorii tai, şi slugile tale şi tot ce era acolo. Şi am rămas eu singur şi am venit să-ţi spun ce s-a întâmplat. Iar Iov a zis:

— Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi pana în veac! Şi n-a cartit.

Şi nici n-a terminat cel de la oi şi vine cel de la camile:

— Stăpâne, doamne, haldeii au trecut Iordanul, au răpit camilele tale, 3.000 de camile, şi pastorii şi toate şi le-au dus în ţara lor şi am scăpat eu singur şi am venit să-ţi spun. Şi a zis Iov:

— Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat,

precum I s-a părut Domnului aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi pana în veac!

Şi nici n-au trecut puţine minute, vine al treilea, cel de la boi:

— Stăpâne, doamne, tâlharii au venit din pustiu, au junghiat pe slugile tale şi cele 500 de perechi de boi, i-au luat şi s-au dus cu ei. Şi a zis Iov acelaşi cuvânt:

— Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi pana în veac!

Şi n-a trecut decât puţin şi a venit cel de la asini

— Stăpâne, doamne, din părţile Damascului au venit sirienii şi au prins slugile tale şi cu tot cu asine le-au trecut în ţara lor.

Şi acolo erau 500 de perechi de asine, fiindcă în ţările calde camila şi asinul sunt cele mai căutate animale, care pot rabda de sete şi trăiesc cu puţina hrana. Şi a zis Iov acelaşi cuvat:

— Nu-i nimica, fiule! Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi pana în veac! Şi n-a zis niciun cuvânt, ca i s-a luat într-un ceas toată averea.

La urmă a venit al cincilea. Acesta i-a rupt inima, dar tot n-a îndrăznit să zica cuvânt de rău împotriva lui Dumnezeu. El avea şapte feciori şi trei fete. Şi ei, văzând pe tatăl lor că face milostenie veşnic la atâtea mii de săraci, au început şi feciorii să facă la fel ca tatăl lor. Făceau praznic în fiecare sâmbătă. Şi sâmbătă asta făcea cel mai mic; apoi celălalt, până ajungea la cel mai mare şi apoi fetele. Şi tocmai acum erau la un praznic mare în acea sâmbătă; mulţi oameni erau chemati la masa şi ei slujeau la masa celor necăjiti acolo.

Satana, având îngăduinţa lui Dumnezeu, s-a dus şi a scuturat casa – clădirea, palatul unde erau –, şi i-a omorât pe toţi; şi pe cei de la masa şi pe feciorii lui Iov. N-a mai rămas decât unul, care a venit la Iov şi a zis:

— Stăpâne, doamne, iată feciorii tai şi fetele tale erau la casa celui mai mare, la un praznic, şi s-a cutemurat casa

din temelii şi i-a omorât p etoti, şi-am scăpat eu din întâmplare – că aşa, prin iconomie dumnezeiască, numai unul scapa –, şi am venit să-ţi spun.

Şi Iov, când a văzut ca Dumnezeu i-a luat şi feciorii, fiind acolo în faţa casei lui, a apucat veşmintele de sus de la gât – ca-n orient hainele-s pana jos la pamat, aşa poarta bărbaţii, cum purtam noi călugării –, şi şi-a rupt haina sa pana jos. S-a dezbrăcat gol şi s-a aruncat cu fata la pământ şi-a filosofat pentru moarte, şi-a zis:

— Nu-i nimica, fiule, gol am ieşit din pântecele maicii mele, gol ma voi duce în groapa. Nimic n-am adus în lumea aceasta, arătat este ca nimic nu pot scoate. Domnul a dat, Domnul a luat, precum I s-a părut Domnului aşa a făcut! Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi pana în veac! Şi intru toate ca i s-au întâmplat lui Iov, n-a zis un cuvânt de rău împotriva Ziditorului său. Atâta de tare se temea Iov de Dumnezeu.

Atunci satana, văzând ca nu l-a biruit, că i-a luat totul, s-a dus iar la Dumnezeu. Fost-a intru una din zile şi au venit îngerii

Domnului şi iată a venit şi satana înaintea Sa. Şi iar îl întreabă:

— De unde vii tu?

— Doamne, cutreierat-am pământul şi toate câte sunt sub cer şi iată sunt de fata! Şi l-a întrebat Dumnezeu a doua oară:

— Dar ai fost pe la robul meu, Iov?

— Da, Doamne, am fost şi i-am făcut toate cate am vrut eu!

— Ei! O zis ceva împotriva Mea?

— Nu, Doamne; dar am să-ţi spun ceva. Ceru un război mai mare contra lui Iov:

— Ce vrai, mă?

— Piele pentru piele.

— Ce vrai să spui?

— Da. I-am luat toată averea şi copiii, dar el este sănătos şi sotia lui a rămas sănătoasa. Însă dă-mi voie să mă ating de carnea lui şi de oasele lui şi să vedem, nu te va

blestema în faţa? Adică, a cerut să-i dea o boală grea. Ce zice? Omul a rămas sănătos, măcar cu zilele.

— Du-te, i-a zis Dumnezeu, dar de sufletul lui să nu te atingi! Ai văzut ce este mai scump la om? Sufletul. „De sufletul lui să nu te atingi”. Ca sufletul este mai scump decât toate. El este mai scump decât tot ce exista în lumea asta. de aceea îi atâta lupta pentru mântuirea sufletului.

Şi a venit satana, cu voia lui Dumnezeu, cu îngăduinţa Lui, şi l-a lovit pe Iov, din talpa piciorului până-n creştet, cu lepra.

Boala care n-aţi văzut, ferească Dumnezeu; crapa carnea omului şi se face alba ca zăpada şi curge sânge şi cu viermi; pătrunde pana la os şi n-are leac în veacul veacului. Numai Mântuitorul a vindecat leprosi, cum aţi auzit.

Atunci, Iov, când s-a văzut lepros din creştet până-n talpa, a căzut la pământ de durere; şi era nişte gunoi înaintea casei lui şi el zăcea în gunoi. Şi fiindcă ranile îl usturau şi viermiii îi provocau mâncărime, a găsit un ciob de oala, un harb, şi cu harbul aceala scotea viermii din răni.

Şi n-a fost bătaia lui Iov o zi, o lună sau un an. N-aţi citit Hronograful lui Chedrinos şi alte cărţi? Şapte ani şi jumătate l-au mâncat viermii de viu pe Iov! Aşa a rabdat. Şi nu zicea nimic şi rabda; un schelet în gunoi mâncat de toate jivinele.

Iar sotia lui rămânând sănătoasa, ca pe ea n-a lovit-o, că era mai slaba în credinţa, se ducea cu traista prin sat, la cerut; şi îi aducea cate ceva de hrana. Singurul ajutor îi era sotia lui, singura mângâiere, ca să nu moară de foame.

Văzând diavolul ca nu l-a biruit pe Iov, a încercat prin femeie, cum zice dumnezeiescul Ioan Gura de Aur: „Când a văzut ca pe stâlpul cel de diamant al credinţei, pe Iov, nu-l biruieşte, la arma cea veche a alergat”. La care? La femeie, cu care biruise în rai pe Adam. Ştia că femeia e mai slaba.

Şi femeia, când l-a văzut că-l mănâncă viermii, un an, doi, trei, şi toată lumea spunea că-i blestemat de

Dumnezeu, că l-a uitat Dumnezeu şi a făcut multe rele înaintea Domnului – că aşa judeca oamenii, ca judecăţile lor nu-s ca ale lui Dumnezeu –, atunci femeia a început să creadă, şi vine la el şi-i spune:

— Mai, omule; iată ce ţi-a făcut ţie Dumnezeul tău. Tot ai spus ca Dumnezeu ţi-ajuta, ca Dumnezeu îi drept. Iată acum, te mănâncă viermii de viu în gunoi, ţi-a luat toată averea şi copiii de atâţia ani şi tu nu zici niciun cuvânt de hula împotriva Lui şi nu-ţi pierzi răbdarea! Atâta se temea Iov de Dumnezeu.

— Ce este, femeie?

— Zi un cuvânt de hula împotriva lui Dumnezeu; ocaraste-L de ce te-o necăjit aşa, şi vei muri!

Ai auzit acest tovarăş de viaţa, cum s-a făcut unealta satanei în vremea necazului bărbatului sau? Iar Iov îi spunea cu blândeţe, ca vedea ca diavolul vorbeşte prin gura ei:

— Femeie, hai, femeie! Ca o nebună vorbeşti şi ca o fără de minte. Nu sunt eu Iov care eram ca împăraţii de bogat şi cinstit în lume? Nu-ţi aduci aminte ce cinste am avut noi pe pământ şi câtă avere şi cate slugi aveam? Apoi, cum am primit cele bune din mana Domnului, să nu primim şi cele rele? auzi om care se teme de Dumnezeu, când da de necaz? Da! Dumnezeu m-a ajutat atâta vreme; trebuie să rabd acum, ca mulţumire lui Dumnezeu că m-a ajutat altă dată.

Şi a văzut diavolul că nu-l poate birui. Atunci au venit la el trei prieteni: Bildad, Tofar şi Elifaz Ameneul. Aceştia erau ca nişte împăraţi de bogati, boieri mari din alte tari, care cumpărau mii de vite de la Iov, miei şi lana. Când au venit, au întrebat:

— Unde-s curtile lui Iov? Unde este Iov? Iar oamenii îi arata:

— Uite colo în gunoiul acela un schelet; îl mănâncă viermii. Barba lui era până la pământ şi parul încâlcit de gunoaie.

Ei auziseră de bătaia lui Iov, dar nu credeau că-i chiar aşa. Şi au venit din altă ţară. Când au venit la Iov,

cum îl ştiau ce om cinstit era, ce palate şi ce slugi avea, au stat acei trei prieteni lângă Iov şapte zile şi şapte nopţi, şi n-a putut vorbi niciunul. Numai se uitau la el. Şi gândeau ce va fi asta? Ce fel de bătaie a lui Dumnezeu este asta? Şi la şapte zile a deschis cuvântul Elifaz Ameneul şi în loc să-l mângâie pe Iov în ranele şi în durerea lui, în loc să-l îmbărbăteze, că erau prieteni de altă dată, au început să-l rănească cu cuvântul:

— Iov, mi se pare că te-a retezat Dumnezeu pe tine ca pe un copac tomnatic, care nu face roada. De ce-ai ajuns tu aşa!

Ai oprit plata văduvelor şi simbria lucrătorilor! Ai fost nemilostiv şi aspru! Ai fost mandru! Ai uitat de Dumnezeu! Ai făcut fărădelegi înaintea Lui! Şi aşa mereu l-au mustrat. La fel şi al doilea prieten şi al treilea. Şi a venit al patrulea, unul Elihu. Acesta a vorbit puţin mai drept, că se temea: „Mai, nu cumva să fie o certare a Domnului pe drept şi mă tem să vorbesc pe omul acesta”. iar Iov a început a le spune cu blândeţe:

— Dragii mei; prietenii mei; spre dosada aţi venit aici şi spre rana mie. Mai bine ziceam eu gropii, „mama mea”, şi viermilor, „voi sunteţi fraţii şi surorile mele”, decât să vie prietenii mei şi să mă rănească cu cuvinte; adică, mai bine mă mângâiam cu viermii şi cu gândul la groapa, la mormânt, decât să aud din gura voastră acestea.

Şi le-a spus: „voi ma învinuiţi că am oprit plata slugilor şi că am făcut nedreptate. Eu nu mă laud, dar adevărul voi vorbi.

Eu am fost tatăl sărmanilor şi maica văduvelor, eu am fost ochiul orbilor şi urechea surzilor şi piciorul şchiopilor şi mana ciungilor. Tunsura mieilor mei a încălzit umerii săracilor; ca lana de pe şapte mii de oi toată o dădeam pentru îmbrăcăminte la săraci. Uşa mea nu s-a închis la tot străinul şi toată averea mea am socotit cu putere s-o împart la cei necăjiti. Deci, nu-i adevărat ce vorbiţi voi. Adevărat ca mania Domnului ma cearta pentru păcatele mele, dar ceea ce mă învinuiţi voi nu-i adevărat.

Văzând Dumnezeu răbdarea lui Iov, după ce-au plecat

cei trei prieteni şi Elihu s-a dat puţin în laturi, a apărut Dumnezeu în nori şi în vifor deasupra lui.

Iov zăcea acolo de şapte ani jumătate, numai oasele şi inima rămăsese – căci carnea lui era mâncata de viermi. Şi când a venit Ziditorul cerului şi al pământului, Iov era acum rănit şi de prietenii lui ocarat şi defăimat şi de sotia lui şi de toţi.

Deodată aude glasul lui Dumnezeu din nori:

— Iov, scoala-te ca un bărbat, ia vestmantul tău – că i-a trimis un vestmant din cel mai alb ca zăpada –, încinge-te şi să stăm de vorbă amândoi!

Cine a zis „scoala-te”? Acel ce va scula toţi morţii la judecata într-o clipeala de vreme! S-a sculat ca fulgerul Iov, sănătos ca la 30 de ani şi frumos şi vesel, s-a îmbrăcat cu vestmantul dat de Dumnezeu. Şi a spus Dumnezeu către el:

— Iov, unde erai tu când am întemeiat pământul? Spune-Mi Mie care-i lăţimea cea de sub cer? În ce loc locuieşte întunericul şi ce loc are lumina? Unde erai tu când am măsurat Eu munţii cu aşezamantul cunoştinţei, vaile cu cumpăna şi dealurile, când am pus marii hotar nisipul şi am îngrădit marea cu nisip şi i-am spus: pana aici să stai şi intru tine să se sfărâme valurile tale?

Eu am întins crivatul pe uscat. Eu am făcut cuvântatori pe pământ. Eu am măsurat greutatea vânturilor. Eu am însemnat calea fulgerelor sub cer. Eu am rânduit naşterea fiarelor din codri, naşterea dobitoacelor pământului şi a oamenilor. Eu am făcut orionul şi rarita cea de miazanoapte şi am împodobit cerul cu stele, cu soare şi luna şi lumina am dăruit zidirii Mele.

Spune-Mi, unde erai tu atunci? Eu pe tine, Iov, te-am turnat ca laptele în pântecele maicii tale, te-am închegat ca brânza, te-am ţesut ca pânza, ţi-am făcut inima şi oase şi te-am făcut făptura Mea în pântecele maicii tale şi Eu am zidit inima ta şi am ştiut că nu-ţi vei pierde răbdarea. Eu am întemeiat inima ta intru tine şi credinţa ta şi răbdarea ta.

Şi acum, Iov, fiindcă ai aşteptat cu răbdare venirea

Mea şi n-ai zis vreun cuvânt rău în atâtea scarbe şi necazuri şi boli, iată Eu îţi dăruiesc ţie de acum înainte 140 de ani de viaţa; şi vor fi averile tale îndoite. În loc de şapte mii de oi, paisprezece mii de oi; în loc de trei mii de camile, şase mii de camile şi celelalte la fel. Şi vei ajunge să trăieşti pana la al cincilea şi al şaselea strănepot şi vei adormi plin de zile şi vei veni la Mine să te veseleşti cu Mine în veci.

Atunci S-a făcut nevăzut Dumnezeu. Şi sotia lui, când a venit de unde era dusă, l-a găsit sănătos şi vesel foarte. Şi a plouat Dumnezeu în curtea lui Iov trei zile şi trei nopţi cu galbeni de aur, cum spune în tradiţie. A luat Iov moşii şi vite.

Sotia lui a stat cu fata la pământ trei zile şi trei nopţi, cerand iertare de la el. Şi i-a zis Dumnezeu lui Iov: „Iartă pe sotia ta, că nu-i vinovata ea, ci diavolul care a ispitit-o!”

Şi a iertat-o el şi a luat-o, şi a născut iar şapte feciori şi trei fete şi nu era frumuseţe sub cer asemenea feciorilor şi fetelor lui Iov. Nu se găseau mai frumoşi copii ca aceia pe pământ.

Şi au fost zilele lui Iov, cum s-a spus, după bătaia aceea, o sută patruzeci de ani, şi-a adormit plin de zile şi s-a dus la Ziditorul său, la veselia cea veşnica.

Aţi auzit ce a făcut la Iov frica lui Dumnezeu? Dacă a avut frica lui Dumnezeu, nici când era bogat nu s-a mândrit, n-a fost aspru şi nemilostiv; nici când i-a luat Dumnezeu averea, n-a zis un cuvânt împotriva lui Dumnezeu.

Iată om cu frica lui Dumnezeu, care aducea jertfa un bou în fiecare seară, ca nici copiii lui să nu fi greşit lui Dumnezeu cu gândul. Aţi auzit om cu frica de Dumnezeu, cum l-a încununat Dumnezeu? Prin cate l-a trecut în veacul de acum şi s-a dus să se odihnească în „sânul lui Avraam”, a cărui strănepot era. Iată deci cum l-a binecuvântat Dumnezeu!

Fraţii mei, omul care are frica de Dumnezeu nu trebuie să-l păzească nimeni să nu fure, sau să nu fie curvar, sau beţiv, sau hoţ, sau să nu facă rău. Cel ce are

frica lui Dumnezeu şi ziua şi noaptea pururea veghează asupra lui: să nu gândesc ceva rău asupra omului, să nu vorbesc ceva rău că-i păcat, să nu fac ceva rău că-i păcat! Cine are frica lui Dumnezeu, acela se face santinela întregii înţelepciuni, îşi pazeste sufletul şi mintea sa de gânduri rele, limba sa de cuvinte rele şi toată aşezarea sa de a lucra împotriva lui Dumnezeu.

Îmi aduc aminte de un filosof, care a venit la Socrat, alt filosof. Şi acela avea o femeie foarte talentată. Şi a început să spună: „Domnule, am o femeie aşa de frumoasa!”. Celălalt era la o masă cu un creion în mâna şi hârtie şi a tras un zero.

„Femeia mea e de neam mare; taică-său a fost ministru”. Celălalt a mai tras un zero.

„Femeia mea îi sănătoasa ca oul, n-a fost bolnava şi nu-i bolnava”. Acela a mai tras un zero„Femeia mea ştie să lucreze lucruri de menaj, să facă prăjituri la tot neamul, bucat el a mese mari”. Acela a mai tras un zero. „Femeia mea ştie să coase broderii artistice, coase flori, împleteste, face flanele cu maşina sau cu mana. Uite cate talente are femeia mea!” Acela a mai tras un zero.

La urmă a adăugat: „femeia mea are frica lui Dumnezeu şi este credincioasa!” Acela a pus un unu înainte, pusese şase zerouri. Un unu urmat de şase zerouri face un milion. Şi a spus: „Ia, acuma i-am dat valoare femeii tale. Nu când ai spus că-i frumoasa şi învăţata şi sănătoasa şi ştie multe să facă. Pentru ca dacă îi lipsea frica lui Dumnezeu, toate erau la dansa egal cu zero, nule, nimic!”

Aşa se întâmpla şi cu bărbatul, ca şi cu femeia aceea şi cu orice om. Poate să aibă toate talentele, poate să atie toate meseriile din lume, poate să cunoască toate ştiinţele lumii, dacă îi lipseşte frica lui Dumnezeu, îi lipseşte scoala înţelepciunii şi omul acela nu-i bun de nimic.

Era un om învăţat să fure, măcar de-ar fi fost sărac. Da’ de unde! Era om gospodar, avea femeie buna, credincioasa şi copii; avea boi, avea oi, cai, porci, vite, pasari, pământ, livezi, vii, dar a fost crescut rău la părinţii

lui, că nu era satul până nu mânca ceva de furat. Omul acesta de multe ori avea discuţii cu sotia lui. Sotia lui buna îi spunea:

— Mai, omule, ulciorul nu merge de multe ori la apa. Căci îi ruşine în sat, dacă te-o prinde pe tine ca furi; toţi or să te judece pe tine de ce ai furat, că ai tot ce-ţi trebuie. De ce furi, mă?

— Femeie, eu nu pot. Pana n-oi mai lua eu de la cutare boier, de la cutare om, de la cutare proprietar…!

Odată era în luna lui iulie, luna era plina pe cer şi era senin ca ziua. El venise din tarina şi a văzut lanurile pline de clai de grâu, jumatati de grâu, cum se cheamă în alte părţi. Ce s-a gândit el? „ce bine ar fi să aduc eu o căruţa de grâu din acesta la mine”, că era grau frumos. A venit acasă, a pregătit căruţa şi caii, drugul de legat snopii; a pus nişte fan pentru cai şi iarba verde în căruţa şi-n puterea nopţii, când doarme şi pasarea – cum zice taranul –, a luat o copiliţa numai de trei-patru ani cu el. Copilei îi plăcea să meargă cu tata-sau cu căruţa totdeauna.

— Tataica, ma iei cu căruţa?

— Te iau! Da, mă-sa a zis:

— Stai acasă!

— Nu! şi a început a plânge copila.

— Dă-i drumul! Copila vrea să audă cum merg caii, s-o plimbe tata-sau cu căruţa. Dar a fost o pronie dumnezeiască aceasta şi purtare de grija a lui Dumnezeu. A venit omul acela la furat snopi în tarina. Un Ian de grâu era lângă o pădure mare şi un drum de tarina pe marginea pădurii. El a tras caii cu oiştea pe unde trebuia să iasă de pe Ian, a luat din gura la cai zabala şi le-a dat să mănânce.

Copiliţa a rămas la căruţa. Era luna, senin şi se vedea bine la mare distanţă. Şi sadus pe Ian omul ăsta, de meserie hoţ din copilărie, şi a început să se uite în toate părţile; şi la stânga; şi la dreapta şi înainte şi înapoi. Se uita aşa. De ce se uita?

Ca nu cumva să fie vreun paznic pe Ian. Dar tot el îşi zicea: „Chiar dacă ar fi, acum doarme într-o claie, ca acu-i puterea nopţii”. În acest timp copiliţa se uita de la căruţa

cum taică-său se uita în toate părţile, şi încolo, şi încolo şi se minuna ea în mintea ei – copii naivi –, de ce se uita taică-său aşa?

După ce s-a încredinţat el că nu este nimeni şi nu-l vede nimeni, a luat câţiva snopi de grâu şi a venit la căruţa. Copiliţa, prin care a vorbit Duhul Sfânt, întreabă pe taică-său:

— Tataica, mata ai uitat ceva!

— Dragul tatii, dar ce-am uitat?

— Mata ai uitat ceva! Te-ai uitat în toate părţile dar ai uitat să te uiţi şi în sus!

— Cum ai zis?

— Mata în sus de ce nu te-ai uitat? Dar copila n-a zis să-l mustre pe tatăl ei. Ea a crezut ca poate aşa-i bine, dacă se uita în toate părţile, să se uite şi în sus. Dar l-a costat pe om foarte mult.

— Cum, cum ai zis?

— Tataica, eu am crezut că trebuie să te uiţi şi în sus! Şi atât l-a certat frica lui Dumnezeu pe om, că a luat snopii înapoi, s-a dus şi a făcut claia; a venit, a întors caii, a pus zabala la cai, a pus copiliţa în carutasi cu căruţa goala, s-a întors acasă.

Când vine acasă, femeia ştia că nu vine niciodată cu golul. Ori fura bostani, ori popusoi, ori grau, ori altceva, el venea încărcat. Îl vede, de data asta mai erau două-trei ceasuri panla ziua ca vine cu golul:

— Mai omule, dar ce-ai păţit? Ce-ai păţit?

— Femeie, cate zile voi avea nu mai fur!

— Ce-ai păţit? Bine ţi-a făcut! Te-a prins! Ea credea că l-a prins. Te-a prins? Ţi-am spus eu ţie. Aşa, gospodar la furat!

— Mai femeie, nu m-o prins nimeni.

— Nu cred. Te-o prins! De ce-ai venit cu golul?

— Nu mai fur cate zile oi avea!

— Dar ce-ai păţit? El arata copiliţa şi zice:

— Din cauza copilei.

— Dar ce ţi-a făcut copila?

— Din cauza ei nu mai fur în veacul veacului. Căci a

vorbit Duhul Sfânt prin gura ei.

— Dar ce-a zis copila?

— Eu m-am dus pe Ian – cum îi obiceiul meu –, şi-nainte de a începe a căra snopii, mă uitam: în stânga, în dreapta, încoace-incolo. Copiliţa ma vedea de la căruţa şi când am venit m-a întrebat: „Tataica, mata ai uitat ceva; ai uitat să te uiţi şi în sus”.

Atunci m-am gândit, cât sunt eu de nebun. Dumnezeu îmi vorbeşte prin gura copilei, că trebuia să mă uit mai întâi în sus; ca dacă mă uitam în sus, nu mai era nevoie să mă uit la dreapta, la stânga sau înainte, ca de ochiul cel de sus nimeni nu se poate pazi. Ochii lui Dumnezeu – cum spune Solomon –, sunt de milioane de ori mai luminosi de cât soarele şi nu este loc unde nu cercetează atotştiinţa lui Dumnezeu. Cum zice şi Apostolul: Ştiinţa lui Dumnezeu străbate pana la despărţirea duhului de a sufletului; nu numai pana la despărţirea trupului de a sufletului”.

Omul este icoana Preasfintei Treimi. El are minte, cuvânt şi duh. Duhul cel în chip de raze de lumina, care-i în inima, cu acesta omul îi mai mare decât îngerii; ca îngerii nu s-au făcut după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, ci numai omul.

Omul este icoana vie a Sfintei Treimi pe pământ, are minte, cuvânt şi duh. Mintea este chipul Tatălui, cuvântul este chipul lui Hristos, iar duhul cel de viaţa făcător este chip al Duhului Sfant. Acest duh de viaţa nu-i duhul cu care vorbim – acesta este sluga minţii şi are altfel de cuvânt. Iar acela este un dor gânditor, sta între minte şi între cuvânt şi circumscrie – are în sine –, şi pe minte şi cuvânt, după Sfântul Grigorie Palama, preaîndumnezeitul la minte.

Deci, până acolo străbate ştiinţa lui Dumnezeu, pana la despărţirea duhului de a sufletului şi nimeni nu poate să se ascundă cu vreun gând de la atotştiinţa Ziditorului. Acest Duh Sfant l-a cercetat pe acest om cu frica lui Dumnezeu şi s-a gândit: „De acum înainte nu voi mai fura în veci, cât voi trăi. Ba am să mă duc să mă mărturisesc şi să-mi fac canonul pentru cate am făcut în viaţă, ca dacă

mă mai duc la furat trebuie mai întâi să mă uit în sus. Şi dacă ma uit în sus, mi-e destul atât, ca să nu mai pot fura în vecii vecilor, ca de ochiul cel de sus nimeni nu se poate pazi”.

Iarăşi vă spun: începutul înţelepciunii este frica Domnului. Ea este temelia tuturor faptelor bune. Înţelepciunea are două capete: primul este frica de Dumnezeu şi cel mai de sus este dragostea de Dumnezeu, ca toată fapta buna se începe din frica lui Dumnezeu şi se termina în dragostea lui Dumnezeu, care este legătura desăvârşirii şi cea mai înaltă fapta bună.

Dumnezeu cel închinat în Treime, Părintele, Cuvântul şi Duhul Sfânt, Treimea cea de o fiinţa şi nedesparţita şi Preacurata

Lui Maica şi toţi sfinţii să ne fie în ajutor, să nu uităm frica lui Dumnezeu şi să pazim poruncile Lui. Amin.

DESPRE PAZA MINŢII

— SFATURI DATE UNOR STUDENŢI TEOLOGI – Fiindcă a fost vorba, să vorbim ceva despre paza minţii. Eu păcătosul, când încep să vorbesc de rugăciunea minţii sau de paza minţii, mi-i ruşine şi mi-i greu să vorbesc; că vorbesc despre ceea ce nu am. Ca zic Sfinţii Părinţi ca nimic nu-i mai sărac decât mintea aceea care filosofează pentru fapta buna, neavând lucrare. Eu sunt acela cu musca pe caciula, că vreau să vorbesc cele ce nu fac şi niciodată nu am făcut.

Dar eu cred că vă vor fi de folos acestea în drumul pe care te duci. Fiindcă viaţa aceasta este o luptă, cum spune la Iov: O luptă şi o ispita este viaţa omului pe pământ şi în aceasta lupta şi ispita, de fiecare clipa este nevoie de iscusinţa. Cum a spus şi marele Apostol Pavel: În lupta aceasta grea şi mare, aveţi nevoie de răbdare şi celelalte. Şi este prea de nevoie, pentru că va duceţi între străini, acolo unde va duceţi, întâlnindu-va cu oameni de alta credinţa: protestanţi şi catolici şi cutare… Şi ca ortodox, pentru ca să-ţi pazesti sufletul curat, o lucrare mai prezenta şi mai puternica decât paza minţii nu va fi. Paza minţii are atâta legătura cu rugăciunea minţii, ca şi trupul

cu sufletul. De la paza minţii putem trece imediat la rugăciunea minţii. Şi totodata, în paza minţii intra multe lucrări duhovniceşti. Sfântul Isihie Sinaitul spune aşa: Nimeni nu va putea scapa de căpeteniile tartarului – mi-aduc aminte din Filocalie –, fără de paza minţii, măcar de ar fi cât de mare filosof şi cât de mare înţelept în lume.

Ce este paza minţii, după învăţăturile Sfinţilor Părinţi? este o lucrarre prezenta, foarte uşoara şi n-are nevoie de mare osteneala, decât numai de frica lui Dumnezeu. Ea se naşte chiar din frica lui Dumnezeu! Iar frica de Dumnezeu se naşte din credinţa în Dumnezeu. Ca dumnezeiescul părinte Maxim spune: Cela ce crede, se teme. Eu nu am nicio pricina sa ma tem de cineva, dacă nu cred că-i de fată. Iar când cred că Dumnezeu este de fata, ma tem!

Deci, iată cum din credinţa în Dumnezeu se naşte frica de Dumnezeu. Iar din frica de Dumnezeu se naşte trezvia atenţiei, sau paza minţii, sau ferirea minţii de la păcat, sau privegherea minţii. Când auzim la Sfinţii Părinţi: paza minţii, trezvia atenţiei, iniştea minţii, ferirea minţii, privegherea minţii sau toate acelea, este acelaşi lucru, cum am zice: pâine, bucata de pâine, felie de pâine; dar tot de pâine este vorba, numai sub alte cuvinte.

Paza minţii, după învăţătura Sfinţilor Părinţi, consta în aceasta: în a ne trezi cu mintea, în a ne împotrivi păcatului cu mintea şi în a chema pe „Doamne Iisuse… „prin rugăciunea minţii.

Vezi câtă legătura are rugăciunea minţii cu paza minţii? Că nu-i de ajuns să am trezesc eu. Ce fac eu acum este bun? Ce gândesc eu acum este bun? Ce intenţionez eu acum este bun? Ce cuget eu acum este bun? Sau ce alegere fac eu asupra acestui cuget este bună? N-ajunge atât! Ci, îndată mi-a dat putere Preasfântul Dumnezeu, să-mi stăpânesc pornirile prin volnicia de sine sau de sine stăpânirea. Nu vezi ce spune în Psaltire? Doamne ca eu arma bunei voiri ne-ai încununat pe noi.

Îndată ce ne-am trezit, simţim cu mintea dacă se apropie un păcat de minte sau un gând rău; ca orice gând

rău este un şarpe gânditor, adică un diavol. Şi îndată ce l-am simţit că se apropie, să ne împotrivim; cu arma bunei voiri (cu voinţa) ne împotrivim să nu-l primim, căci avem această putere.

Dar puterea noastră e slaba şi tăria neputincioasa, cum spune colo la hirotonie. Şi atunci ce-i de făcut? Ne trezim, după puterea noastră; să vadă Dumnezeu ca voinţa noastră se mişca spre bine şi ne împotrivim păcatului. Şi negresit să ţinem legătura cu Domnul, chemându-L prin rugăciunea „Doamne Iisuse…”

Dar nimeni să nu se bazeze pe trezvia sa sau pe voinţa sa, că-i tare împotriva păcatului, ca rămâne foarte, foarte înşelat! Pentru ca, negresit, voinţa noastră şi trezvia noastră trebuie să fie întărite de Domnul nostru Iisus Hristos. De aceea ne trezim, ne împotrivim, cu voia de sine stăpânitoare şi chemam pe „Doamne Iisuse… „Acestea trei stau nedezlipite una de alta. Pentru ca dacă nu chemam pe „Doamne Iisuse…”, nu reuşim să ne desparţimim în niciun fel cu mintea. Ca El ne-a spus în Evanghelie: Rămâneţi intru Mine şi Eu intru voi, ca fără de Mine nu puteţi face nimic. Clar! Cheamă pe Domnul în ziua necazului şi te va izbăvi, cum spune Psalmistul. Sau: Auza-te Domnul în ziua necazului şi celelalte. Dacă-L chemam pe Dumnezeu, El ne ajuta.

Aşa şi tu. Şi trezvia noastra-i buna şi voinţa noastră care se împotriveşte răului, dacă este ajutata de darul şi puterea lui Dumnezeu. Chemarea numelui Domnului să nu înceteze, ca zice Apostolul: Tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui.

Acum mai este şi a patra lucrare: Ne trebuie smerenie! Să ne trezim cu mintea, să ne împotrivim păcatului cu mintea, să chemăm pe „Doamne Iisuse… „şi să avem mare smerenie a inimii şi cunoştinţa de sine, fiindcă ne luptam cu demonii cei mândri. Da! Ca îndată ce se ridica din noi părerea de sine, sau îngâmfarea, sau cinstea de sine, îndată ne părăseşte Domnul şi ne lasa în propriile noastre puteri: „Ia să vedem ce ai să faci tu fără Mine?” Că i-a spus oarecând lui Israil: Să nu ieşi la război

fără Mine! Ştii ce-a păţit când a ieşit la război cu amoreii, fără să cheme ajutorul lui Dumnezeu!

Aceasta îndrăzneala – să zicem aşa –, sau semeţie de cuget, sau cutezanta de sine a omului de a se bizui pe trezvia lui şi pe puterea lui de voinţa, este izvorata din iubirea de sine. Egoismul! Adică, după cum arata dumnezeieştii părinţi, din mama tuturor păcatelor, care este iubirea de sine. Ca din iubirea de sine se naşte şi mândria şi trufia şi semeţia şi celelalte.

Din iubirea de sine se naşte, mai întâi: mila de sine, cruţarea de sine, îndreptăţirea de sine, mulţumirea de sine, trambiatrea de sine, lauda de sine, plăcerea de sine, părerea de sine. Apoi: închipuirea de sine, simţirea de sine „că sunt ceva!”; îngâmfarea de sine, cinstea de sine, încrederea în sine, rezemarea pe sine, bizuirea pe sine şi, dacă vreţi să vă talcuiesc, acestea au o mulţime de ramificaţii.

Apoi vine moartea minţii şi omorârea sufletului, mai înainte de moartea trupului – adică nesimitirea inimii –, după care a plâns Sfântul Simeon Noul Teolog toată viaţa, precum am găsit-o la „Scara”. Nesimţirea, nu numai ca omoară sufletul, ci omoară mai întâi partea privitoare, adică pe minte; nesimţirea este moartea minţii şi omorârea sufletului mai înainte de moartea trupului.

Dacă i-ai omorât ochiul, ai întunecat trupul. Aşa şi sufletul, prin minte moare; şi de aici înainte diavolul a pus stăpânire peste toate puterile sufletului. Aceasta se întâmpla când omul are încredere în sine şi în puterea lui de trezvie şi zice: „A! Eu sunt un om înţelept. ce să mă mai rog, ce să mai stau în genunchi, ce să mai chem pe Iisus, doar eu ştiu să mă pazesc de păcat! Păi, eu nu ştiu că-i păcat?”

Când vede Dumnezeu în sufletul nostru aceasta încredere şi rezemare pe sine şi cutezanta de sine, ne lasa în mâna diavolilor. Atunci ispita ne arata cât putem, fără darul lui Dumnezeu şi fără mila Lui. De aceea, sufletul nostru în toată clipa greşeşte lui Dumnezeu. Să aveţi convingerea aceasta, ca nu exista clipa când nu maniem pe

Dumnezeu. Şi pentru că nu este clipa când nu maniem pe Dumnezeu, nu este clipa când nu avem nevoie de ajutorul Lui.

Sufletul, negresit, îndată ce greşeşte cu mintea şi cu orice pornire spre păcat, trebuie să alerge cu umilinţe la ajutorul lui Dumnezeu, să ceară mila, iertare şi ajutor împotriva ispitei. Ca, dacă cutează pe deşteptăciunea lui, zicând: „A! eu ştiu multe, eu pot multe!”, auzi ce spune Scriptura la Solomon: Cela ce se încrede în sine, va cădea, cădere jalnica. Pentru ce? Te-ai încrezut în sine; nu mai ai nevoie de Dumnezeu! „Pot şi eu ceva!” Şi atunci Dumnezeu îţi arata ce poţi! Ca fără de El nu putem nimic. Şi la trezvia atenţiei este mare nevoie să simţim în jurul nostru ajutorul lui Dumnezeu, de care avem nevoie în fiecare clipă.

În Sfânta Scriptură se spune aşa: Fata Babilonului, ticăloasa – şi Duhul Sfânt spune mai departe, când cantam” La răul Babilonului „–, fericit este care va apuca şi va lovi pruncii tai de piatra (Ps. 136, 8 – 9). Iată pe cine fericeşte Duhul Sfânt! Pe cela ce ia fiii fetei Babilonului şi-i trânteşte de piatră.

Talcuirea Sfinţilor Părinţi din Filocalie este aşa: Fata Babilonului este mintea noastră. Cuvântul „Babilon „înseamnă „amestecare”. Fiindcă mintea noastră pururea este amestecată cu gânduri bune şi rele, o numeşte „fata Babilonului”, născuta din amestecare, combinata cu amestecarea. Iar fiii fetei Babilonului sunt gândurile minţii, care le naşte ea.

Şi cine-i fericit? Acela care-i treaz cu mintea şi, cum vede că s-a născut din minte un copil – un gând rău –, îl da de piatra Hristos. Cum ţi-a venit un gând rău în mite – înţelegi? –, ia-l de picioare şi da-l de piatra: „Doamne Iisuse…”. Vine un gând de curvie: „Doamne Iisuse…”, da-l de piatra! Vine un gând de manie, da-l de piatra Hristos! Vine un gând de trufie: „Doamne Iisuse…”. Vine un gând de viclenie: „Doamne Iisuse…”. Vine un gând de zavistie: „Doamne Iisuse…”

Trânteşte-i de piatra pe pruncii aceştia ai „fetei Babilonului” – adică cugetele rele ale minţii –, de când sunt

prunci. Adică, ucide patimile în tine, cât sunt mici, ca pe urma este mult mai greu!

Pe aceşti prunci ai fetei Babilonului îi omoară darul şi puterea lui Hristos! Hristos S-a numit în Sfânta Scriptură de trei ori piatra: Piatra cea din capul unghiului, pe care n-au bagat-o în seama ziditorii; Piatra cea nefăcuta de mana, Care se taie din munte, despre care se spune la Daniil; şi Piatra, stanca din care a ieşit apa, când a fost lovita de Moise, simbolizând coasta lui Hristos din care a ieşit apa şi sânge.

În Hronograful evreiesc am citit viaţa lui Moise, tradusa de Isaia Racaciune, un mare rabin care a trăit în secolul trecut. A murit de mult! Şi la dânşii se scrie, măcar că ar trebui să se treacă şi în tradiţia ortodoxă, ca o teologumena; ştiţi, nu ca o dogma! Ca Moise când a lovit stanca la Rafidim – am fost acolo la Sinai şi am băut apa –, întâi a ieşit sânge, fiindcă a lovit-o cu îndoială.

Pentru îndoiala pe care a avut-o Moise atunci, l-a mustrat Dumnezeu şi nu a murit în pământul făgăduinţei. El nu a zis: „Asculta, Israele, din piatra aceasta ai să bei apa!”, ci a zis astfel: Au doar din piatra aceasta am să vă scot apa? Dumnezeu i-a spus imediat: „Moise, de ce nu M-ai preaslăvit înaintea fiilor lui Dumnezeu?

— Au doar din piatra asta…? „” De ce n-a zis: din piatra asta Dumnezeu vă va adapa pe voi?”

Apoi Moise, fiind certat de Domnul, a lovit a doua oară, zicând: „Asculta, Israele! Din piatra asta…!” A lovit şi a ieşit apa.

Dar este şi-o taina mare aceasta, ca întâi a ieşit sânge şi apoi apa. Căci şi din coasta lui Hristos a ieşit întâi sânge şi apoi apa. Iată cum a închipuit stanca Rafidim, coasta lui Hristos. Acum să revenim la trezvie, ca să nu ne pierdem în discuţie, ca cuvântul nostru trebuie să tragă către mijloc. Noi, dacă ne încredem în sine şi în puterea noastră de virtute, de înţelegere şi de filosofie, mai întâi mireasma Sfântului Duh nu mai este cu noi.

Îndată ce Duhul Sfânt simte o mică licărire a mândriei, se fereşte şi-l lasa pe om în propriile sale puteri.

Şi atunci vedem că am ajuns la cădere. Ori cu mintea, ori cu cuvântul, ori cu lucrul, ori – Doamne fereşte –, cădere care ne desparte prea tare de Dumnezeu. Iar cine are lucrarea trezviei, trebuie să fie treaz şi în privinţa asta. Numi încape mie în putere să mă trezesc, ca să mă lupt cu păcatul. Ma trezesc, dar îl chem pe „Doamne Iisuse…!”

Legea sobornicească a Bisericii aceasta este: să mă trezesc, să mă împotrivesc, să chem pe „Doamne Iisuse…”. Asta este lucrarea trezviei atenţiei. Ca „fata Babilonului” – adică mintea noastră, de care am amintit mai înainte –, naşte mereu prunci. Şi naşte prunci rai – gândurile rele! Noi să-i luam, să-i trântim de piatra Hristos şi să-i sfărâmam! Duhul Sfânt atunci ne fericeşte: Fericit este care va apuca şi va lovi pruncii tai de piatră. În momentul când un gând rău l-am lovit de piatra Hristos, am ucis un prunc al fetei Babilonului. Ne fericeşte pentru aceasta Duhul Sfânt, că nu am nădăjduit să-l ucidem noi, ci l-am dat de piatra Hristos. Aţi auzit ca spune în Scriptura aşa: În dimineti am ucis pe toţi păcătoşii pământului, ca să pierd din cetatea Domnului pe toţi cei ce lucrează fărădelegea! Ai auzit când trebuie ucişi păcătoşii – adică gândurile rele? În dimineti! Gândurile păcătoase rasar din minte, ca mai înainte pruncii fetei Babilonului, care se nasc dintr-însa. Şi nu arata Scriptura să-i ucidem când ar fi pe la amiaza sau seara. Ci, când au răsărit, în dimineti ucide pe păcătoşii pământului!

Gândurile păcătoase, cum au răsărit în minte şi imaginaţie, trebuie ucise prin rugăciunea lui Iisus, ca să pierzi din cetatea Domnului – cetatea este sufletul – pe toţi cei ce lucrează fărădelegea. Dacă am ucis pe păcătoşii pământului, adică gândurile păcătoase, când rasar din minte, am pierdut din cetatea Domnului, pe toţi cei ce lucrează fărădelegea. Ca doar prin gândurile patimase vin faptele patimase. Ce zice dumnezeiescul Părinte Maxim: Stăpâneşte-ţi gândurile, o, monahule! Ca dacă nu-ţi vei stăpâni gândurile, îndată vei ajunge să nu poţi stăpâni lucrurile!

Tot păcatul de la gânduri vine. Şi atunci, dacă ucidem

pe păcătoşii din cetatea Domnului în dimineti, am curăţit cetatea, care este sufletul nostru.

Sfântul Diadoh al Foticeii zice aşa: „Mintea cea iubitoare de Hristos, primele răsariri ale păcatului nu le primeşte”. Cine iubeşte pe Dumnezeu, cum se atinge de mintea lui un gând patimas, zice: „Doamne Iisuse...”. Cheamă pe Mântuitorul! Pentru ca, dacă nu L-ar chema, sta de vorbă cu gândul cel patimas, se îndulceste cu el şi, după ce s-a saturat de îndulcire, îşi aduce aminte: „Mai, dar gândurile acestea sunt păcătoase, trebuie să zic „Doamne Iisuse...”, ca uite, m-au scos din aşezarea cea bună şi m-au aruncat în gânduri spurcate”.

Dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul zice aşa: Când stai la rugăciune şi primeşti gânduri spurcate, eşti asemenea unei mirese care curveste de fata cu mirele său. S-a logodit cu mirele şi pe urma, poftim! Sta şi se împreună cu altul de fata cu mirele. Cât de urata este mireasa aceasta mirelui său, când vede ca ea îl trădează chiar în faţa lui. Iar Dumnezeu, care vede toate, vede ca noi în vremea rugăciunii primim gânduri spurcate şi sufletul nostru, în loc să se împreune prin rugăciune cu Hristos, se împreună cu diavolii şi curveste în faţa Lui. Şi atunci Pavel ne spune: V-am logodit pe voi mireasa unui mire fără de moarte; şi tare mi-e frică de voi să nu se poticnească inimile voastre, precum a Evei de satana în rai. Clar! Dacă ne-am împreunat cu păcatul în faţa lui Dumnezeu, cu diavolii ne-am împreunat, nu cu Hristos! Şi atunci Mirele Hristos zice: „Iată, mireasa Mea – sufletul nostru –, s-a împreunat cu diavolii şi i se pare că se roagă Mie! Sta la rugăciune şi curveste cu diavolii!” Ca tot gândul patimas, dacă-l primim, suntem amestecaţi cu diavolul acelei patimi şi ne duce în gheena. Zice şi Sfântul Isihie: În vremea rugăciunii, se încaiera la lupta trei minţi: mintea Sfintelor Puteri, mintea drăcească şi mintea omului. Mintea omului sta în mijloc şi el are atâta putere de stăpânire de sine încât, toate puterile întunericului dacă ar veni, nu pot să-l clatine.

De aceea a zis Scriptura: Dumnezeu l-a zidit pe om şi

l-a lăsat în mâna sfatului său. Iar în ziua judecaţii ne va cere socoteala. Noi vom zice: „N-am pututu, Doamne!” „N-ai vrut! Eu te-am înzestrat cu putere”. Ca nici îngerii nu-l silesc pe om la fapta buna şi nici diavolii nu-l pot sili la cele rele. Atâta putere a luat satana în rai, când a înşelat pe Eva, să clatine puţin puterea cugetătoare a omului; adică să-l îmboldească prin gând să facă răul, dar să nu-l silească.

Poate vom zice în ziua judecaţii: „Doamne, diavolul m-a dus la femeia cutare!” Diavolul poate să zica atunci: „Doamne, să-mi aducă martori! Cine m-a văzut că-l duceam de mana pe om? „” M-a dus diavolul la crasma „zice altul. Atunci diavolul răspunde: Doamne, să-mi arate martori!”; a văzut cineva vreun diavol ducând pe om la crasma? „Doamne, m-a dus diavolul în cutare loc”. Iar diavolul îi poate zice: „Doamne, el a fost prost şi a fost iubitor de sine, iubindu-şi fiinţa lui şi s-a lăsat biruit de patimi. Eu i-am dat în gând şi el s-a dus. Şi Sfintele Puteri i-au dat în gând să facă bine şi nu a ascultat”.

Deci, mintea omului sta între Sfintele Puteri şi cetele diavolesti. Şi îndată ce el simte că-l ispitesc diavolii din stânga, aleargă la Iisus prin rugăciune şi atunci se bucura Sfintele Puteri şi biruinta-i de partea noastră. Iar dacă vom sta de vorbă cu gândurile şi ne îndulcim de ele, tot timpul stam de vorba cu diavolul. De aceea în Pateric nici nu se mai spune patima, ci: „Cutare s-a luptat cu diavolul curviei, sau cu diavolul maniei, sau cu diavolul leneviei”, ca tot păcatul este un diavol rău. Sfântul Ioan Gura de Aur zice: Mare pofta, mare diavol este păcatul. Şi Sfântul Efrem spune: cate păcate are omul în minte, atâţia diavoli are într-însul. Iar Sfântul Marcu Ascetul: „Foarte se silesc diavolii să ne înveţe să nu credem că avem diavoli în noi”, dar zice: Cate patimi avem, atâţia diavoli avem! Fiecare patima este un diavol rău. Adică: mândria, semeţia, slava desarta, făţărnicia, trufia, viclenia, zavistia, pizma, invidia, râvna cea rea, mania, iuţimea, nerăbdarea, nerecunoştinţa, cartirea, răpirea, nemulţumirea fata de binefacerile lui Dumnezeu sau ale aproapelui, ţinerea de minte a răului,

vorbirea de rău, clevetirea, minciuna, gluma, rasul. Sau mai departe: iubirea de arătare, dorinţa de răzbunare, slava desarta, lăudăroşenia, iubirea de sine cu tot alaiul ei, şi pot să spun ceasuri întregi şi nu termin nici ceea ce mai ţin minte din mulţimea păcatelor întunericului.

Şi iată, atâţia diavoli avem în noi! Cineva poate zice: „A! Dar nu sunt aşa păcătos! Sunt de atâţia ani în mănăstire, cu muieri n-am trăit, nici n-am ştiut ce-i femeia”. Şi noi suntem preacurvari în toată clipa, căci cu gândul şi imaginaţia greşim ziua şi noaptea!

Pentru ce zice dumnezeiescul Părinte Efrem Sirul: Nu mă aruncaţi în negrija, fraţii mei, pentru păcatele cu gândul, că ar fi mici! Nu-s mici! Hristos, înţelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu, ne-a arătat şi a socotit preacurvie intru pofta de femeie şi ucidere intru ura de frate. Şi acelea se fac cu gândul. Iată, ma fac ucigaş şi preacurvar în toată ziua. Şi apoi, câtă pocăinţa îmi trebuie?

Legea Darului sau a Harului, când a venit, a scos păcatul din rădăcina, nu a venit să cosească păcatul pe deasupra, cum da cu coasa şi rădăcina rămâne. Aşa a fost Legea Veche: să nu furi, să nu preacurvesti, să nu ucizi, să nu fii mărturie mincinoasa… Legea veche oprea păcatul din lucrare, cum vorbeam ieri despre cele trei trepte ale urcuşului duhovnicesc. Legea Harului când vine, scoate păcatul din rădăcina, ca pofta-i rădăcina păcatului. Să nu poftesti femeia aproapelui… cum spune porunca a zecea, că eşti preacurvar. Şi atunci smulgi păcatul din rădăcina! Ca de la pofta vine păcatul. Scoate buruiana de unde porneşte ea! Şi cu cât Legea Harului este mai desăvârşita, cu atât trezvia atenţiei trebuie să dea seama omului să-şi păzească mintea.

Ca omului i se pare că este curat, dacă n-a făcut păcatul cu lucrul. Cea mai mare înşelare este asta! Ca tocmai atunci suntem în cel mai greu păcat, adică în nesimţire, după Sfântul Maxim. Când nu avem simţirea păcatului, suntem în cel mai greu păcat; ca atunci mintea noastra-i oarba, iar nesimţirea este moartea minţii. mintea nu simte păcatul şi omorârea sufletului, mai înainte de

moartaie trupului. Şi nesimţirea se naşte şi ea tot din iubirea de sine. N-am avut timp să vă spun şi toate fiicele ei, aşa cât le mai ţin minte. Nu este clipa şi nu este vreme în care nu mă aflu maniind pe Dumnezeu; să avem încrederea aceasta şi să ştim, şi chiar de n-am simţit şi n-am ajuns la convingere, să ajungem de-acum. Aşa trebuie mărturisit. Pentru că am ajuns la convingerea asta, cu zeci de ani în urmă, ca nu exista clipa şi mai puţin decât aceasta, când nu ne aflam maniind pe Dumnezeu.

Aceasta ştii când o simţi? când ajunge omul în treptele cele mai înalte ale rugăciunii inimii şi când vine Duhul Sfânt în inima omului, cu Darul lui Hristos, atunci abia vede el despre milioanele de neputinţe, care-l robesc simţitor şi gânditor.

Vezi în camera asta, ce curat este? Nu-i praf, nu-s gunoaie. Dacă o rază a soarelui ar intra aici şi noi am sta deoparte, am vedea milioane de microbi ce se învârt şi cât praf este. „Ia uită-te, ce era în camera asta!” Dar pana ce n-a intrat raza soarelui, nu vedeam. Dar dacă am avea nişte aparate speciale care maresc, ele ar face şi mai mari corpurile acelea pe care le vedem cu ochiul liber. Aşa este şi cu sufletul nostru.

Deci, în timpul rugăciunii celei curate, când se scalda inima noastră în lacrimi şi fierbe în clocotol plânsului, după ce au trecut momentele acelea, atunci o să vezi câte milioane de neputinţe zac în mintea şi în inima noastră. Şi acestea nu le simţim. Petrecem în nesimţire, în somn, în răspândire, în învârtosare, în împietrire. Ni se pare ca noi „Slava Domnului, n-am făcut cutare păcat!” Dar noi le avem pe toate şi suntem izvorul a tot păcatul şi a toată fărădelegea, în toată clipa.

De aceea, pentru ca în fiecare clipa greşim, în fiecare clipa este nevoie de trezvie, de paza minţii, de rugăciune, şi de umilinţa în faţa lui Dumnezeu. Asta este ce spune marele proroc David: Ca fărădelegea mea e o o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.

Uite un alt caz. Ţi se întâmpla uneori ca ştii că eşti păcătos şi vrei să te rogi, dar nu ai stare de umilinţa, adică

simţi o învârtosare a inimii. Ce trebuie să facem atunci? Aceasta învârtosare a inimii în timpul rugăciunii se cheamă răceala, seceta sau uscăciune.

Şi asta este obişnuita la Sfinţii Părinţi. Eu deja când mă mărturisesc, zic: „Părinte, rugăciunea am făcut-o cu mintea îmbrobodita, plină de uitare, plină de răspândire, cu seceta, cu uscăciune, cu răceala, cu părăsirea darului...” Răceala vine mai totdeauna din uitare. Pricina răcelii sufletului – ca eu păcătosul sufăr în toată clipa de ea –, este uitarea. Dar uitarea ce este, după Sfinţii Părinţi? Este primul păcat din partea raţionala a sufletului”.

Sufletul se împarte în trei părţi: partea raţionala, cea mânioasa şi cea poftitoare, după Sfântul Grigore de Nissa. Aşa le rânduieşte în Pidalion. El canoniseşte exact păcatul după cele trei parţi ale sufletului. Vezi în canoanele lui din Pidalion. Din partea raţionala primul păcat este uitarea. Apoi neştiinţa, nedreapta socoteala, nechibzuinta, nemulţumirea pentru binefacerile lui Dumnezeu şi ale aproapelui, nediscernământul, credinţa strâmba, hula, nebunia, eresul şi celelalte. Dar, primul pas spre răceala, este uitarea.

Când uitam binefacerile lui Dumnezeu, când uitam ca Dumnezeu este de fata, când uitam prezenta lui Dumnezeu, cădem în aşa numita „acedie”. Acedia este moleşeala sufletului şi a minţii. Acedia o mai numesc unii din Sfinţii Părinţi caracatiţa sufletului. Când s-a lâncezit omul şi când zace în acedie, în moleşeala, atunci vin toate patimile şi răutăţile în sufletul lui.

Aşa o numeşte şi pe imaginaţie. Aristotel o numea simţire de obste în filosofia lui. Pentru ca imaginaţia nu prinde numai unpacat şi nu da război sufletului numai cu unul. Ai citit Paza celor cinci simţiri scrisa de Nicodim Aghioritul?

Ei, cate sunt de vorbit. Vezi cum se leagă una de alta, vorbind? De cinci ori am citit-o în viaţă, la linişte. Straşnica şi sfătuitoare carte. Şi când o termini, autorul ei zice: Aceasta puturoasa carte ce am scris. Ai văzut câtă smerenie? „Tu te-ai făcut ca un amnar şi eu ca o cremene.

Ai lovit o dată şi de două ori, într-o inima a mea ca de cremene şi au izvorat aceste puţine scântei”. Cartea aceea toată are mare înţelepciune!

Ai văzut ce spune acolo? Ne arata cum să mergem pe drumul acesta. Din cauză că mintea acazut în răceala, datorită uitării, după ce-am uitat noi frica lui Dumnezeu, începe omul să-şi permită orice. Şi prima data, Când omul a uitat de frica lui Dumnezeu începe să-i aducă diavolul tot felul de gânduri prin imaginaţie.

Imaginaţia, după Sfântul Vasile cel Mare, este pod al diavolilor, prin care intra în sufletul omului. De aceea trebuie o mare atenţie la rugăciune să nu ne închipuim nimic, căci prima vama pe care o întâlneşte mintea înspre inima este imaginaţia. Nicio fapta rea, niciun diavol, nicio patima nu trece de la minte la simţire decât prin imaginaţie. Ca nu poţi să faci păcatul, pana nu ţi-l închipui. N-ai văzut când te lupţi cu mintea? Ori apare chipul aceluia care te-a supărat şi asupra căruia ai fost pornit. Parca ţi-l aduce aminte şi parca te-ai răzbuna. „Ei, dacă ar fi aicea! Ce i-aş drege, ce i-aş face!” Şi aceia sunt diavoli. Dar prin imaginaţie îţi dau război. „Mai, dar mi-a zis, şi am să-i zic!” Diavolii iau fata aceluia care te-a supărat şi o aduce în suflet prin imaginaţie şi ţi-o arata: „Uite, acesta ţi-a zis şi acesta te urăşte!” Apoi vin şi minciunile minţii, cu presupuneri ca acela te urăşte, şi acela zice aşa şi acela, cutare.

Un duhovnic mare spunea: „Nu le crede, părinte, că-s minciunile minţii, şi ai să vezi mai târziu ca niciuna din câte ţi-a spus mintea nu-i adevărata”. Astea-s minciunile minţii, pe care le baga diavolii în vremea ispitei, prin imaginaţie în suflet să-l dărâme. Sunt prepusuri, păreri greşite. Prepusuri ca cutare îţi zice, ca cutare are ciuda şi cutare altceva. Şi niciuna nu-i aşa.

Demonii, când vad ca tulbura pe om bănuielile acelea, bat război şi cu acestea. Ca zice în Psaltire: Mulţi sunt acei care bat război cu noi de la înălţime. Deci, lupta noastră nu-i împotriva trupului şi a sângelui, ci împotriva duhurilor răutaţii, domnii puterii vazduhului, a duhurilor

răutaţii răspândite în aer. Iată, ca eu căpeteniile vazduhului se lupta biata minte! Ce se întâmpla? Un păcat întâi l-ai gândit. Dacă s-a învoit mintea la gândire, trece la cugetare. Trece la alegere. Imediat îl baga diavolul în imaginaţie. Ţi-aduce aminte... N-am vorbit noi despre ispitirea din opt parţi? Ca să vezi şi acolo câtă filosofie este la Sfinţii Părinţi! După ce te-ai băgat în imaginaţie, ţi-a băgat idolul şi te-a lovit în minte. Gata! auzi ce spune: Când vei vedea urâciunea pustiirii saând în locul cel sfânt, cel ce aude să înţeleagă!

Sfântul Maxim spune: Urâciunea pustiirii în locul cel sfânt este păcatul închipuit în imaginaţie. Ca locul cel sfânt este inima, pentru ca noi suntem Biserica Dumnezeului Celui viu şi Duhul lui Dumnezeu locuieşte în inima noastră. Diavolul, dacă a reuşit să bage idolul prin imaginaţie în minte, de aici îl baga în inima! Apoi, în inima şi în mintea ta, numai fata aceea o ai, oricare te-a supărat, oricare o iubeşti cu patima! După ce ţi-a băgat idolul, îţi dai seama: „Da! Eram treaz mai înainte de prima momeala” – ca aicea trebuie să vorbim de cele douăsprezece trepte ale păcatului. „Dacă eram treaz la prima momeala, imediat ziceam: „Doamne Iisuse... „şi cu trezvia atenţiei idolul nu intra”. Dacă n-am fost atent, a intrat idolul: cutare fata, cutare femeie cu care neOam întâlnit, sau bani sau slava, ori de ce nuanţa ar veni. L-a băgat în inima prin închipuire. Acesta-i idolul, asta-i „urâciunea pustiirii în locul cel sfânt”. Şi dacă era trezvia atenţiei, nu intra. Îl dădea jos de la început. A venit? „Doamne Iisuse...!” Îl izbesti de piatra Hristos. Şi ştii ce se obişnuieşte mintea cu acest nevăzut război? Precum scrie în „Războiul nevăzut”.

Ai văzut ca mintea acelui ce este treaz, care are trezvia atenţiei, nu numai că nu se teme de năvălirile astea. Ştii ce face? Anume le cheamă. Le da drumul oleacă, apoi cu rugăciunea îl cheamă pe „Doamne Iisuse... „în ajutor. Precum face pisica cu şoarecul. Îl prinde şi apoi îi da drumul, şi aşa se joacă cu el. Dar această lucrare este pentru cei sporiti. Aşa face mintea trezvitorului cu păcatul. Îi da drumul să intre oleacă înăuntru; şi numai ce-l vede ca

trec în imaginaţie şi începe a-i tulbura firea. „A! Mi-ai venit? „Doamne Iisuse… „Şi-l mai cheamă odată la lupta: „Mai vina, mai, şi mai intra!” Şi el mai vine. Şi iar îl izbeşte de piatra cu „Doamne Iisuse…”. Ştii ce zice apoi diavolul? „Aista nu-i prost! Ma cheamă întâi şi-mi da drumul şi apoi ma arde cu Hristos. Stai, ca acum îi treaz cu mintea. Vin mai târziu, când îl stăpâneşte uitarea”. Şi când îl mai cheamă, nu mai vine. Nu uita el să ne ispitească. „Acum nu vin, că-i treaz cu mintea şi mă arde cu „Doamne Iisuse…”. Dă-i pace. Când va dormita el cu mintea şi n-o să fie stăpân pe simţuri, atunci vin! Când este răspândit cu mintea, atunci îi dau război. Acum când este treaz, n-am nevoie să mă lupt cu el. Ca acum ştii ce face? Cheamă numele Domnului şi mă arde!” Aşa face trezvitorul, precum face mata cu şoarecele. Îi da drumul şi iar îl prinde. Ferice de cel ce are trezvia minţii! De aceea a zis dumnezeiescul Pimen cel Mare în Pateric: Nu avem nevoie pentru a ne mântui, decât de minte treaza.

Clar! Atâta. Cu mintea trează şi cu lucrarea asta a trezviei atenţiei ne putem mântui cel mai uşor.

Pe aceasta o numeşte Sfaantul Isihie din Sinai: „Lucrare preacuprinzătoare de toată fapta buna şi de toată virtutea” – citiţi în Filocalie, ca de acolo vorbim şi din Pateric. Primul păcat care se naşte din partea raţionala a sufletului este uitarea. Din uitare se naşteraceala sufletului. Zice Marcu Ascetul ca trei sunt uriaşii care ucid sufletul: uitarea, neştiinţa şi trândavia.

Vezi? S-ar putea ca unul să fie treaz cu mintea, dar să fie orbit de neştiinţa. Şi iarăşi n-are trezvia atenţiei nici acesta. Auzi, ca neştiinţa este orbirea sufletului. Sfântul Maxim zice: Viaţa minţii este lumina cunoştinţei, iar neştiinţa este orbirea sufletului. Şi atunci se poate orbi unul nu numai de uitare, ci şi din neştiinţa. Şi dacă a spus şi de trândăvie, dar ai auzit pe cine a pus întâi? Tot pe uitare. Ca şi neştiinţa şi trândavia vin după uitare.

Sfântul Grigore de Nissa clasifica în Pidalion toate păcatele, după cele trei parţi ale sufletului şi primul păcat care vine din partea raţionala, este uitarea. Şi cauza răcelii

noastre în cele duhovniceşti, chiar în vremea rugăciunii, tot de la uitare porneşte.

Iar cine are trezvia atenţiei, înainte de a veni uitarea, o simte. Pentru ce? Trezvia se naşte din frica e Dumnezeu. Şi frica lui Dumnezeu din credinţa în Dumnezeu.

Sfântul Maxim Mărturisitorul zice: Cine crede, se teme şi cine se teme, se trezeşte! Uite, a venit în gând! De-acum trebuie să discern: ori îi rău, ori îi bun! Ce-i de făcut? Şi cine se trezeşte, imediat trevbuie să-L cheme pe „Doamne Iisuse…”, căci trezvia atenţiei sta în trei lucruri: în a ne trezi cu mintea, a ne împotrivi păcatului de când este în minte şi a chema pe „Doamne Iisuse…”. Trezvia noastră n-are nicio putere fără Iisus.

Dar uitarea este primul pas spre răceala, cum arata dumnezeieştii Părinţi. Iar dacă noi luptam împotriva uitării, mintea întotdeauna îi treaza şi scapa de celelalte lupte în celelalte trepte ale păcatului. Ai văzut cum s-a numit satana la Iov în Scriptura? Furnico-leu. Frumos comentariu face la aceasta Nil Ascetul, iar mai târziu Nicodim Aghioritul o pune în paza celor cinci simţiri.

De ce s-a numit satana şi păcatul furnico-leu? Iov zicea: „Furnico-leul a murit de foame ca n-avea de mâncare!” Dar, la cine? La Iov n-avea de mâncare, nu la mine păcătosul! Eu îl hrănesc toată ziua şi-l fac leu. Că de ce Iov nu-l hrănea pe furnico-le? auzi ce spune Scriptura? Acest om aducea în fiecare seară cate un bou jertfa pentru copiii săi; „Doamne, nu cumva copiii mei, fiind tineri, să fi greşit cu gândul lui Dumnezeu!” Care tata şi mama de azi, mai au grija ce greşesc copiii lor cu gândul lui Dumnezeu?

Nu l-a numit degeaba Dumnezeu pe Iov, drept şi temător! Aducea un bou jertfa în fiecare seară, nu pentru păcatele lui, ci pentru ale copiilor lui. Ca el a spus ca furnico-leul a murit de foame ca n-avea de mâncare, adică el nici în gând nu hrănea păcatul. Şi zice Sfântul Ioan Gura de Aur: „N-ar fi pierit copiii lui aşa, dacă nu i-ar fi găsit la masa şi la beţii. Ca ei erau la praznic la fratele mai mare şi petreceau. De aceea a putut satana sa dărâme casa. Dacă îi găsea în rugăciune nu se putea întâmpla aşa”. Dar

aceasta a lăsat-o ca pilda Dumnezeu.

Dar acest Iov, care era atât de tare treaz cu mintea înaintea lui Dumnezeu, zice ca furnico-leul a murit de foame ca n-avea de mâncare; şi Sfinţii Părinţi fac comentariu mai ales la lucrul acesta: Păcatul când vine în mintea noastră, este mic ca o furnica. Ca prima traepta a păcatului este a face fapta bună cu scop rău. Pentru ca fapta buna făcuta cu scop rău n-are plata, ci ea trece de partea scopului şi se pierde. Sufletul şi viaţa faptei bune este scopul. De aceea a zis dumnezeiescul părinte Maxim: Este feciorie şi milostenie şi priveghere şi post şi osteneala, care sunt urâciune înaintea lui Dumnezeu, ca nu cu scop adevărat se fac acestea!

Dacă fapta buna este făcuta cu scop rău ea trece de partea scopului şi se face una cu el. Scopul este sufletul şi mireasa faptei bune.

Noi, dacă ne-am trezit cu mintea, atunci când facem o faptă buna, trebuie să vedem dacă-i cu scopul de a plăcea lui Dumnezeu, de a mă mântui, sau dacă nu cumva mintea mea priveşte în altă parte. Dumnezeiescul părinte Efrem zice:

Când mintea va părăsi scopul blagocestiei, adică al evlaviei, toate faptele bune nu mai folosesc.

Ca scopul este ori a iubirii de slava, ori a iubirii de treapta, ori a iubirii de câştig, cum zice dumnezeiescul Ioan Scararul. Auzi ce zice el, arătând aici cât este de rea chiar şi lepădarea de lume cu scop rău: „Cela ce pentru iubirea de câştig a făcut lepădarea de lume, este ca piatar de moara, care intru aceleaşi se învârteste „vorbind despre cele trei feluri de lepădari de lume. Cum?

El, se leapada de lume ca să vină în mănăstire, şi nu vine pentru a-şi plânge păcatele şi pentru dragostea lui Dumnezeu, ci pentru altceva. Scopul lui este să câştige bani, cinste, dregatorii şi slava de la oameni. Acasă alerga după treaba, ca să câştige parale, să facă casa mare, să cumpere grădini, să facă avere; vine în mănăstire şi se învârteste tot în acelea.

Lucrează să câştige ceva, să facă, să tot aibă ceva.

Acesta-i scopul lui cu care a venit la mănăstire. Şi acesta n-a venit cu scopul mântuirii, ci a venit aici ca să se îmbogătească.

Al doilea scop. Vine la mănăstire şi îşi zice: „Mai, poate ma fac diacon, poate preot, poate voi fi staret, poate econom; m-oi face eu ceva”. Atunci mintea lui priveşte spre iubirea de treapta; şi auzi ce-i spune la acesta dumnezeiescul Ioan Scararul: „Cela ce pentru iubirea de treapta pe lepădarea de lume o a făcut, ca tămâia este, care la început miroase şi pe urma scoate fum”.

Vine în mănăstire smerit, ascultător de toţi, rabda de la unul, rabda de la altul, face ascultare cu dragoste, priveghează, se roagă, se arata că-i credincios în toate. Dar, ce zice? „Mai încolo trebuie să mă facă diacon, preot, cutare!” Şi dacă nu ajunge ţinta carierei, unde privea mintea lui, începe a scoate fum. „Aşa! Pe acela, care a venit de ieri în mănăstire, l-a făcut, şi aceluia i-a dat dregatorie şi eu n-am fost făcut?” Şi cel ce mirosea la început ca tămâia, a început a scoate fum, a început a cărţi.

Eheei! Dai de Sfântul Ioan Scararul! Acolo la Sinai îi zice Sfântul Ioan Sinaitul. Noi îi zicem „Scararul „după cartea lui numita Scara. Ce zice? „Cela ce pentru iubirea de Dumnezeu lepădarea de lume o a făcut – adică din Dragostea lui Dumnezeu –, adauga dor peste dor şi foc peste foc, aprinzându-se de dragostea lui Dumnezeu, slujind cu frica Lui şi cu cutremur”. Acela iubeşte pe Dumnezeu pana în sfârşit! Şi iată mintea noastră la trezvia atenţiei, nu trebuie să privească numai asupra gândurilor care vin, ci şi asupra scopurilor cu care ne nevoim şi urmam lui Dumnezeu.

S-ar putea să ne nevoim şi să rămânem cu mâinile goale la urmă, dacă scopul este altul. Deci, scopul faptelor bune totdeauna să fie spre slava lui Dumnezeu. De aceea ne învaţă şi marele Apostol: Sau de mâncati, sau de beţi, sau altceva de faceţi, toate să le faceţi spre slava lui Dumnezeu. Deci, dacă omul este treaz cu mintea, ucide păcatul de când îi furnica!

V-am vorbit mai înainte de fata Babilonului şi de păcătoşii pământului şi acum vă aduc aminte. Dacă ne-ar ajuta Preasfântul Dumnezeu să fim treji cu mintea şi să ucidem păcatul de când e furnica; ca apoi, pe treptele celelalte, se face leu şi nu-l mai putem birui!

Prima treapta a păcatului este să faci fapta bună cu scop rău. A doua, să nu faci fapta buna desăvârşit, întreagă. Un exemplu: faci milostenie, dar o faci din furat! Şi zice Sfântul Ioan Gura de Aur: Cel ce aduce jertfa din osteneala străina lui Dumnezeu, aşa-i ca şi cel ce aduce câine împuţit. Deci, iată că nu-i cum trebuie!

A treia treapta a păcatului este momeala. Se apropie de mine un gând, dar nu cu patima. Femeie, să zicem; slava, bani. Să luăm de pilda numai aceste trei. Dar nu-i nimica rău; ca Dumnezeu le-a făcut la început bune toate; şi femeie şi bani şi slava.

La ban; cuvântul ban nu te vatama cu nimic. Este numai o bucată de fier sau o zgura a pământului făcuta acolo rotunda, dacă-l numim aşa simplu. Dar lângă ban apare patima: „dacă vei avea tu mai mulţi bani! Dacă vei avea o pungă! Faci o ladita pe urma! Şi dacă vei mai ascunde din ei!” Ai văzut cum se lipeste ispita lângă gândul simplu? Îndată se complica cu patima.

Zic femeie! Nimic nu mă vatama. Că nu este cuvântul în mintea mea cu patima. Dar lângă femeie mi-aduce diavolul ispite în gând: „Mai, dar dacă ar fi frumoasa; dacă ai văzut-o pe cutare, şi dacă ar fi prietena cu tine şi dacă ar fi lângă tine când te lupta patima, şi dacă ai păcătui cu dânsa!” Ai văzut unde te duce imaginaţia? Îndată cuvântul femeie s-a complicat cu patima, cu momeala păcatului.

La fel, să zicem slava. „Cela ce Ma slăveşte pe Mine, îl voi slavi”. Este slava buna! Nu-i nimica cuvântul slava. Dar, „dacă m-ar lauda, dacă aş fi aşa, daac as face aşa, dacă aş ajunuge aşa, dacă aş fi eu aşa!” Iată deci, unde te duce slava!

Atunci cuvântul „slava „se complica cu patima. Şi auzi ce zic dumnezeieştii Părinţi: „Precum iedera şi hameiul se agaţa de orice planta care-i mai aproape, aşa şi

lângă gândul simplu al lucrului, se agaţa patima. Şi tocmai asta e lupta omului trezvitor – ca despre trezvia atenţiei vorbim aici! Aceasta este cea mai străvezie (pătrunzătoare) lupta a creştinului şi monahului.

Toţi ne luptam pentru mântuire. Dar trebuie să despărţim gândurile simple ale lucrurilor, de cele complicate cu fapta! Nu-i păcat să gândesc la femeie, ca şi Evanghelia a spus ca Cel ce priveşte la femeie, nu spre a o vedea, ci spre a o pofti, preacurveste cu dânsa în inima sa. Îndată ce lângă femeie a apărut pofta, gata! Este preacurvie! Eu, dacă am privit-o, dar fără să cuget cu patima, nu-s preacurvar. Pot să văd un milion de femei! Dar dacă am poftit una în inima mea, atunci imediat eu sunt preacurvar.

De aceea zice dumnezeiescul Efrem: Nu mă aruncaţi în negrija, fraţii mei, pentru păcatele cu gândul că n-ar fi mari! Dacă nu erau mari, nu era nevoie ca dreptul acela, Iov, cu 1850 de ani înainte de Hristos, să aducă jertfa pentru păcatele cu gândul ale feciorilor săi, şi înţelepciunea lui Dumnezeu, nu socotea preacurvie, intru pofta de muiere şi ucidere, intru ura de frate. Cu gândul, omul este ucigaş şi preacurvar în toată vremea. De aceea zicea Sfântul Efrem Sirul: „Nu mă aruncaţi în negrija!” Un gând venit în minte şi omul trece la imaginaţie; de la gând începe tot păcatul.

Toată lupta noastră şi a fiecăruia dintre noi, care vrea să se mântuiască, este să desparta gândurile simple ale păcatului de cele complicate cu fapta. Că nu ne raneste pe noi gândul simplu, ci cel ce ne complica cu patima. Şi atunci diavolii, văzând că am primit gândul patimas, care este momeala gândului simplu, ne duc mai departe pe treapta următoare a păcatului.

Treapta a patra a păcatului este consimţirea. A consimţit sufletul nostru să stea de vorbă cu gândul cel simplu! Să stea de vorbă cu gândul olecuta. „Mai, cam cum e cu asta?” Şi gata! Suntem pe treapta a patra a păcatului! Starea de vorba a sufletului cu păcatul.

În treapta a cincea începe lupta. „Nu-i bun gândula

sta; vine cu patima la mine!” Şi lupta se da pe toate treptele păcatului până la deznădejde şi moarte. Mintea începe să lupte. „Nu-i bun gândul ăsta! Mi-a băgat patima în suflet!

Uite, poftesc femeie sau ban sau treapta sau urase pe fratele”. Sau cine ştie de ce nuanţa ar fi păcatul, din cele trei parţi ale sufletului. Şi atunci eu trebuie să fiu atent, că vorbim de trezvie. „Ei, diavole, până aici! M-ai adus pana aici!” De-acum, lupta!

Şi în lupta asta, v-am spus, trebuie să chemăm pe „Doamne Iisuse…”. Ca auzi ce spune Scriptura? Să nu ieşi, Israele, fără de Mine la război că vei fi înfrânt! Cum ai văzut că au păţit cu amoreii. Şi ziceau evreii: Doamne, am căzut! „Păi, nu v-am spus Eu să nu ieşiţi la război fără Mine?” Aşa şi noi în lupta cu păcatul, să chemăm în ajutor numele Domnului. Cât de treaz ai fi cu mintea şi cât de mare filosof ai fi, te prapadesc diavolii, dacă nu chemi pe „Doamne Iisuse…”

Trezvia atenţiei şi rugăciunea minţii au legătura, cum are sufletul cu trupul. A ne trezi, a ne împotrivi păcatului şi a chema pe „Doamne Iisuse…”. Asta-i filosofia duhovnicească! Atâta legătura are paza minţii sau trezvia atenţiei cu rugăciunea minţii.

În lupta asta cu păcatul, mintea noastră începe războiul. La acest război se încaiera trei feluri de minţi: mintea diavolească, mintea îngerească şi mintea omului. Omul îi dator să se trezească şi să cheme pe „Doamne Iisuse…”. Rămâneţi intru Mine şi Eu intru voi, ca fără de Mine nu puteţi face nimic! Şi dacă în lupta asta creştinul cheamă pe Iisus, iese biruitor! Dacă se bizuie pe sine şi se leneveşte şi uita să cheme numele Domnului, iese păcatul biruitor. În treapta a şasea vine învoiala. „Ei! Şi dacă m-aş învoi oleacă cu gândurile răutaţii, ale păcatului?” Dacă eşti tare şi ai căpătat trezvia atenţiei, poţi să te învoieşti oleacă, ca să chemi păcatul la lupta, cum spune în Războiul nevăzut. Faci ca mata cu şoarecele. Îi dai drumul şi iar îl prinzi. Şi-l chemi o dată şi zici: „Doamne Iisuse… „şi l-a bătut. Îl chemi a doua oară, aşa cum spune în

Războiul nevăzut: „Caretreaz cu mintea, cheamă păcatul. Îl cheamă de câteva ori şi îl ucide.

Ca diavolii se tem: „Mintea asta-i treaza; ma cheamă dar mă omoară cu „Doamne Iisuse...”. Şi nu mai vine o vreme. Dar mai încolo zice: „Lasă-l, ca acum este biruit de uitare; acum dă-i pace! Când va dormita cu mintea, atunci vom veni; nu când ne cheamă el. Acum ne cheamă la lupta că-i cu Iisus şi nu se teme. Dar când va adormi, venim noi!” Ca el nu se osteneşte, nu asuda.

Aşa spune şi în Pateric; după cum tâlharii, când pandesc casă, dacă aud vorbind înăuntru, zic: „Mai, sunt treji. Nu putem intra, ca acum nu putem prada”. Aşa este şi cu tâlharii diavoli. Dacă vad diavolii ca sufletul este în vorba cu Hristos – adică are rugăciunea lăuntrica – nu pot intra, ca Hristos este acolo şi îi arde! Iar dacă nu se mai aude niciun murmur în inima, nicio vorbire, atunci intra! deci, în lupta asta, când sufletul a cedat puţin, cade în treapta a şasea a păcatului, învoiala. „Ma învoiesc. Ei! Şi ce, dacă voi sta de vorbă cu gândurile curviei, sau ale maniei, sau ale urii, sau ale slavei deşarte?” Şi aceasta învoiala vine, după cum arata Sfântul Ioan Pustnicul, din iubirea de sine. Ea este maica şi rădăcina învoielii şi a tuturor răutaţilor! Ca tot să-l îndulcească pe hoit, măcar cu gândul.

Din iubirea de sine se naşte mai întâi mila de sine, şi apoi cruţarea de sine, pentru care l-a numit Mântuitorul pe Petru, satana. Cruta-Te pe Tine, Doamne! – a zis Petru. Mergi înapoia Mea, satano! Să mă crut? Pentru asta am venit Eu, să mă jertfesc, nu să mă crut!

Din cruţarea de sine începe îndreptăţirea de sine. „Ei, ce! Dar, nu pot; dar, sunt neputincios, că sunt şi eu om! Trebuie să mai las şi eu la cele omeneşti!”

Îndreptăţeşte-te, omule! Din îndreptăţirea de sine, vine mulţumirea de sine. „Îi mulţumesc lui Dumnezeu ca eu, numai la păcatul cu mintea ma învoiesc, dar nu fac chiar păcatul cu lucrul”. Din îndreptăţirea de sine vine mulţumirea de sine şi apoi nemulţumirea. Ce scop are? Sfântul Maxim Mărturisitorul spune: Să facă sufletul satul

de fapta buna! Fariseul cel din launtrul nostru ce zice? Ca cel din biserica: Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne, că nu sunt ca toţi oamenii şi nici ca acest vameş... Mulţumirea de sine, zice: „Mulţumesc lui Dumnezeu ca eu ma învoiesc numai cu gândul, dar alţii fac păcatul cu lucrul!” Şi ce-i cu asta?

Ai văzut diavolul cât este de filosof? Cât este de teolog? Ca să te capete pe tine cu mulţumirea asta, să zici ca păcatul tău, dacă a fost pana la învoiala sau la consimţire, nu-i nimica! Şi la aceasta mulţumire, dacă sufletul îi mulţumit cu starea lui, iată Evanghelia ce spune: Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetează de dreptate... Mereu aceasta sete şi foame după fapta buna! Iar mulţumirea de sine este păcat, o ramură a iubirii de sine, că-l face pe om satul de fapta bună.

Mulţumescu-ţi Ţie, Doamne... fariseul din sine îi spune „Tot ai tu ceva! Nu eşti chiar cel mai rău om!” Din mulţumirea de sine se naşte îndată trambitarea de sine. Că îi scoate diavolul virtuţile la iveala: „Tu ai făcut aşa şi aşa!” Şi pe urma lauda de sine şi pe urma plăcerea de sine. „Mai, eu sunt ceva!” Şi din părerea de sine, închipuirea de sine. Îşi închipuieşte ca el este cineva!

Din închipuirea de sine se naşte simţirea de sine. Se simte. „Eu! Ce? Nu te atinge, ca ma sparg! Te atingi de mine?” Din simţirea de sine se naşte îngâmfarea de sine. Din îngâmfarea de sine vine cinstea de sine. „Mi se cade, ca eu sunt cineva!” Din cinstea de sine se naşte încrederea în sine, apoi rezemarea pe sine, apoi bizuirea pe sine şi apoi vine nesimţirea şi împietrirea inimii care este moartea sufletului şi, n-am când a vi le mai spune pe toate.

Iată cum acţionează iubirea de sine asupra noastră. Şi aceasta se întâmpla tocmai când mintea doarme şi nu are trezvia atenţiei. ca atunci când este treaza, totdeauna zice: „Doamne Iisuse...”, sau cugeta la alte lucruri duhovniceşti. Şi atunci se smereste, că îşi cunoaşte neputinţa sa. Dar, ce se întâmpla?

La învoire, mintea noastră s-a învoit cu gândul primit de la diavol, care este acolo. El vede ca, mintea acum ori curveste, ori se răzbuna cu ura pe cineva; ori năluceşte

slava desarta, ori năluceşte bani, ori alt păcat. Sufletul, dacă s-a învoit, sta de vorbă cu orice păcat.

Încheind aceste puţine cuvinte, să rugam pe Preabunul Dumnezeu şi Preaînduratul nostru Mântuitor, să ne trimită a Sa mila şi îndurare tuturor celor ce vieţuim aici şi tuturor drept-credincioşilor care îşi petrec cu grija viaţa. Să nu uităm dumnezeieştile Sale cuvinte, care totdeauna trebuie să ne îndemne la trezvie şi veghere, după cum scrie în Sfânta Evanghelie: Ca nu cumva, venind fără veste, să vă afle pe voi dormind. Iar ceea ce va zic vouă, zic tuturor:

Privegheaţi! (Marcu 13, 36 – 37)

DESPRE VREDNICIA PREOŢIEI

SFATURI CĂTRE UN GRUP DE STUDENŢI TEOLOGI în vara anului 1978

Ca să ajungeţi în Împărăţia cerurilor, să ştiţi un lucru: să vă luaţi de pildă, totdeauna în viaţa voastră, doi sfinţi mari, la care să priviţi pururea şi cât veţi putea să-i imitaţi, prin credinţa cea lucrătoare, care se lucrează prin dragoste, adică, prin fapte şi credinţa dreapta.

Să aveţi ochiul minţii, totdeauna, la Sfântul Apostol Pavel, „gura lui Hristos „şi „marele vas al alegerii „şi la Sfântul Ioan Gura de Aur. Sfântul Apostol Pavel a fost cea mai înaltă persoana duhovniceasca din toată istoria Bisericii Creştine, după Domnul nostru Iisus Hristos. Aşa spune Sfântul Vasile cel Mare. El a fost chip desăvârşit în toate. Şi ca apostol şi ca arhiereu, şi ca preot şi ca ostaş al lui Iisus Hristos nebiruit. Pe el l-a imitat din toate puterile Sfântul Ioan Gura de Aur. De aceea, Sfântul Ioan Gura de Aur, în mai toate omiliile şi predicile sale, pomeneşte de Sfântul Apostol Pavel.

Eu am vorbit cândva la Neamţ, când a fost o conferinţă a preoţilor, acum doi ani când m-a trimis Prea Fericitul. Era la închiderea seedintei. Am vorbit de cele 20 de datorii ale preotului. Sigur că mai sunt undeva, prin carte pe la mine, acelea, scrise la maşină. Eu le-am vorbit din memorie. Dar nu-s adunate acolo toate. Eu am primit un ordin să vorbesc ceva acolo în legătura cu preoţia.

Dacă am lua-o după vrednicia care se cere preotului, n-ar mai fi nimeni preot pe pământ, ca să vorbim aşa la nivelul care se cere. Ca Sfântul Efrem Sirul zice: De-ai fi curat ca îngerii şi sfânt ca Ioan Botezătorul, preot nu poţi să fii. Atâta-i de mare preoţia! Mare lucru! O! Nesfarsit şi negrait dar, pe care l-a dat Dumnezeu fiilor lui Adam, Preoţia, zice el. Mare lucru! Ceea ce face preotul, nici îngerii nu pot face. Preotul are putere să lege nu numai pe oameni, ci şi pe îngeri. Ceea ce face preotul – să jertfeasca pe Iisus Hristos –, nu pot face cei mai mari din îngeri. Dar, pentru ca Dumnezeu a binevoit să se coboare pana la neputinţa noastră, pentru sfinţirea lumii acesteia de jos, pe care a răscumpărat-o cu prea scumpul Sau Sânge, a lăsat preoţia în neamul omenesc.

Fraţii mei, să vă aduceţi aminte ce spune marele Apostol Pavel: Toate îmi sunt slobode, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt slobode, dar eu nu vreau să fiu de nimic biruit.

Ca preoţi, cel dintâi ce vi se cere de către Dumnezeu şi de oameni este viaţa morala, viaţa cinstita. Poţi să ai o sută de licenţe, de doctorate, dacă nu ai viaţa morala, preot nu poţi să fii. Ca preot trebuie să fii cum te-a făcut mama ta, pana la preoţie; şi de la căsătorie să ştii o preoteasa şi un Dumnezeu până la moarte. Asta este întâi partea morala şi partea curata a preotului: să fie foarte curat cu viaţa.

Căci dacă va pazi curăţenia în viaţa şi viaţa cinstita, toate darurile Duhului Sfant se ţin de acestea. Ca Dumnezeu în vasele cele curate trimite harul Său, în vasele cele alese. Nu, Doamne fereşte, să crezi că se poate să fii şi preot, dar în acelaşi timp şi curvar, sau beţiv, sau fumător, sau înjurator, sau iubitor de argint, sau cine ştie cate patimi poate să aibă neamul omenesc.

Ca preot, mai întâi tu trebuie să fi idespatimit, adică sa ajungi la o nepatimire, încât cu viaţa ta, să dai pilda şi să vorbeşti poporului.

Am vorbit la Seminarul din Creta vara asta. A venit părintele arhimandrit Nectarios, cu vreo 50 – 60 de

studenţi, nu ştiu în ce an erau şi au cerut să le vorbesc ceva despre preoţia contemporană. Le-am vorbit în trapeza, când erau la masă. Şi am arătat acolo ceva, care vreau să arăt şi aici.

Preotul poate să predice în trei feluri, după învăţătura Sfântului Ioan Gura de Aur. Adică întâi cu gura şi cu limba sa vorbească cuvântul lui Dumnezeu. Al doilea, să predice cu mana; să scrie învăţături duhovniceşti.

Ai văzut pe Sfântul Ioan Gura de Aur? Toată ziua predica şi toată noaptea scria. Jumătate de noapte scria şi jumătate de noapte se ruga. Şi atâta dormea: se agaţa cu mâinile de nişte funii, care erau legate de tavanul casei; şi când le scapa din mana, termina cu somnul. Şi mânca puţina zeama de orz, o dată pe zi, la apusul soarelui. Aşa preoţie! Atâta înfrânare!

Ei, nu putem noi păcătoşii ca el! Dar vreau să vă spun, ca de aceea a avut atâta dar, ca a talcuit toată dumnezeiască Scriptura. Deci preotul trebuie să predice cu limba, cu mana, adică sa scrie predici şi învăţături creştineşti, şi al treilea şi cea mai înaltă predica, trebuie să predice cu viaţa, cu trăirea lui ai a familiei lui. Preotul trebuie să se facă santinela întregii înţelepciuni, o făclie în faţa poporului, după cum a spus Mântuitorul: Voi sunteţi lumina lumii… Apoi să radieze din viaţa şi din faptele lui, în toate părţile, lumina. Când vor vorbi oamenii în sat, să zica aşa: „Ai văzut ce înfrânare are preotul nostru? Ai văzut ca preotul nostru nu-i iubitor de argint, că nu-i trebuie bani? Cât îi dai, atâta primeşte şi mulţumeşte şi pentru ce îi dai? Ai văzut ca preotul nostru în crasma n-a intrat? Preotul nostru cu ţigara în gura nu l-am văzut. Preotul nostru de înjurat nu s-a pomenit. Preotul nostru nu la bal sau la nunti cu lautari, Doamne fereşte, la niciun fel de distracţii nu l-am văzut. Preotul nostru-i blând; preotul nostru-i milostiv; preotul nostru-i răbdător, preotul nostru-i înţelept, preotul nostru-i curat; preotul nostru-i harnic; preotul nostru-i milos, săritor la toate nevoile poporului”. Şi aşa mai departe.

Aşa sa vorbească poporul de voi îndată ce veţi ajunge

în mijlocul lor! Dacă vreţi să vă iubească, să le daţi oleacă de pilda cu viaţa! Au venit la mine studenţi teologi şi de la Sibiu şi din altă parte şi m-au întrebat:

— Părinte, uite, acum ne face îndată preoţi. Oare cum să începem noi? Le-am răspuns:

— Să începeţi cu blândeţe şi cu dragoste, ca Sfântul Efrem Sirul zice: Chipul de a-i aduce pe toţi la Hristos este numai al blândeţii. Apoi să aveţi răbdare. Oamenii sunt fel de fel de temperamente. Sunt şi oameni iuţi, şi ambiţiosi, şi rai, şi beţivi; sunt şi oameni neascultători, şi împietriti la inima, şi indiferenţi, care nu cred sau dacă cred, numai cu numala.

Trebuie să pandim caracterul fiecăruia şi să fim cu blândeţe.

Când ai intrat în parohie, toţi ochii poporului sunt la tine, să vadă ce preot le-a venit în parohie. Când te-a chemat la slujba, să te duci ca sluga lui Hristos. Într-o clipă să fii acolo, cu epitrahilul, cu Crucea şi cu Molitfelnicul. La botez, la cununie, la înmormântare, la lehuza, unde te cheamă. Şi să nu le pui preţ pe nimic. Dacă te întreabă:

— Părinte, cât costa?

— Cât vreţi, fraţilor. Cât va da Dumnezeu! Ca ştie Dumnezeu ca altul are şi nu da, iar altul, săracul, Dumnezeu ştie cum poate da un ban. Vezi cât de greu se câştiga un ban la cel necăjit. Şi dacă vede că nu-i pui preţ, tu îi câştigi inima lui. Ştiţi ce spune Mântuitorul: Cautaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate celelalte se vor adauga vouă. Marele proroc Ilie, când a fost seceta aceea de trei ani şi şase luni, a fost trimis la pârâul Horat, în peştera aceea (III Regi, 17, 1). Apoi a fost trimis de Dumnezeu la o femeie văduva – ştiţi din Biblie –, la Sarepta Sidonului. Şi a găsit-o în marginea satului. Sidonul este în Libanul de azi, pe malul Mării Mediterane. Şi l-a trimis Dumnezeu la acea văduva, să vadă cât de necăjita-i lumea. Căci lui Ilie cel tare în credinţa, nu-i pasa ca moare lumea. Trei ani şi jumătate, nici ploaie, nici roua pe pământ.

Vedeţi voi că n-a plouat de o lună şi zicem: „Vai de

noi este seceta!” Dar, ia gândiţi-vă, trei ani şi şase luni, să nu cadă nici roua pe pământ, nici ploaie; se usuca copacii şi pădurile din rădăcina şi toate. Şi este un cuvânt al Sfântului Efrem, la Ilie Prorocul, unde zice: „Niciodată n-a ascultat Dumnezeu de om, mai tare ca în timpul Sfântului Ilie”.

Dar de ce a ascultat Dumnezeu, Care a făcut cerul şi pământul, de o fiinţa aşa de mica cum este omul? Pentru ca şi omul se topea de dragostea Lui şi de râvna Lui. Când a văzut Ilie ca poporul lui Israel a părăsit de tot pe Dumnezeu şi se închina lui Baal, s-a dus şi a stat înaintea lui Ahab şi i-a spus: Viu este Domnul Dumnezeu Căruia îi stau azi înainte, că nu va fi ploaie, nici roua pe pământ, fără numai prin cuvântul gurii mele. Şi nu vă spun istoria lui că-i lunga, numai vă spun o pilda, După trei ani şi jumătate, văzând Dumnezeu ca Ilie, văzând Dumnezeu ca Ilie nu se înmoaie la inima, de multe ori îi spunea:

— Ilie, descuie cerul! eu fără tine nu-l descui! Ca atâta îl asculta Dumnezeu, că era mare râvnitor.

— Doamne, nu-l descui!

— Dar mor toţi!

— Las să moară!

— Dar mor de foame şi de sete femei, văduve şi copii!

— Las să moară toţi! De ce te-au părăsit pe Tine?

Dar de ce era Ilie aşa tare? Pentru ca la pârâul Horat corbii îi aduceau mâncare, pâine şi carne, o dată pe zi, şi de două ori; iar pe vale, jos, era pârâul Horat. Avea şi apa şi mâncare. Şi nu simţea durerea poporului. Şi râvna mare avea pentru Dumnezeu. Mai bine să moară toţi, decât să se închine la idoli.

Iar Dumnezeu, vrând să-l plece pe Ilie Tezviteanul, zicea: „Lasa, că-ţi fac eu ţie, dacă eşti aşa de tare în credinţa! Te mai înmoin oleacă! „Deci i-a secat întâi izvorul şi a oprit corbii să-i mai aducă mâncare. A stat Ilie, a postit 40 de zile, că era foarte puternic în post. Când a văzut ca moare – firea asta are nevoie şi de mâncare –, Dumnezeu atunci i-a spus:

Ilie, ridică-te de aici şi mergi la Sarepta Sidonului”.

S-a dus Ilie şi când a ajuns, a văzut văduva aceea, adunand câteva lemnisoare, câteva vreascuri, cum vorbim noi. Şi l-a cunoscut pe Ilie că este omul lui Dumnezeu, după înfăţişare.

— Ce faci aici? a întrebat Ilie.

— Iată, omule al lui Dumneze, zice, adun aceste lemnisoare. Mai am un pumn de faina într-o vadra şi puţin untdelemn într-un ulcior; am să fac o turta în spuza, singura mea hrana, şi vom mânca şi eu şi fiul meu şi vom muri. Ca după aceea nu mai avem nimic, absolut nimic. Ca atunci era mare greutate să găseşti un pumn de faina undeva. Iar Ilie nu mâncase de 40 de zile şi auzi ce-i spune:

— Femeie, adu-mi mie întâi. Fa pentru mine o turta, că mor de foame şi ad-o încoace! Ai văzut? Şi femeia, săraca, ai auzit cât iubeşte pe sluga lui Hristos, pe sluga lui Dumnezeu? Vă dau o pilda pentru cei care se tem că-i o parohie mica şi că n-ar avea cu ce trai.

Femeia, ştiind că va muri, că nu mai are alta hrana, a făcut întâi o turta pentru prorocul lui Dumnezeu. Căci a zis: „Acesta-i omul lui Dumnezeu. Mai bine mor eu şi să nu moară el, ca acesta-i om scump. Pe acesta îl asculta Dumnezeu!” Şi i-a adus lui Ilie mâncare şi Ilie, după ce-a mâncat, i-a spus: Viu este Domnul Dumnezeu, Căruia Îi stau înainte, ca vadra de faina nu se va mai imputina şi ulciorul cu untdelemn nu va mai seca pana va da Dumnezeu ploaie pe pământ.

Ai văzut? Sfântul Ioan Gura de Aur face un comentariu şi zice: „O! preote, care te temi că vei muri în popor, că n-ai ce mânca şi ca parohia-i mica şi săraca. Nu zice că mor de foame şi n-am cu ce trai. Numai de n-ai avea credinţa! Eu aş vrea să mă dea la o parohie mica, numai cu 20 de familii şi eu mai tin zece preoţi pe lângă mine. Dar ştii ce să faci întâi? Întâi să te cunoască enoriasii că eşti om al lui Dumnezeu, precum a cunoscut văduva pe Ilie. Şi pe urma te hrănesc cu toată casa ta. Odată ce te-a cunoscut poporul cu adevărat părinte duhovnicesc, zice: „Mai bine să mor eu, decât să moară

părintele!”

Atât o să te iubească poporul, dacă o să vadă că ai virtuţi, că eşti om cuminte şi nu eşti lacom după averi şi după bani. Ai auzit ce zice Sfântul Pavel către Galateni? Ştiu bine ca, dacă era cu putere, ochii voştri scoţându-i, mi i-aţi fi dat mie. Dar de ce voiau să-i dea ochii lui Pavel? Pentru ca până acolo era inima lor. Erau gata să-i dea ochii ca le câştigase inima.

Aşa şi voi, când mergeţi la parohie. Dacă veţi câştiga inima poporului, să nu vă temeti ca nu veţi avea ce vă trebuie, ca vrednic este lucrătorul de plata sa. O să aveţi şi haine, o să aveţi şi hrana, o să aveţi şi bani, o să aveţi şi cinste, şi de la Dumnezeu şi de la oameni. Dar să vă vadă oamenii cinstiţi. Doamne fereşte, ca preot, să nu te vadă în crasma, să nu te vadă la joc, să nu te vadă la petreceri, să nu te vadă cu ţigara în gură, să nu te audă înjurând, să nu te vadă că eşti mandru, hraparet după bani, că-ţi plac glumele sau rasul sau altceva prin care să-i sminteşti.

Voi, mâine, cu darul lui Hristos, sunteţi oamenii Bisericii. De aceea aţi învăţat atâţia ani şi profesorii s-au ostenit cu voi – şi le va plăti Dumnezeu –, ca să vă vadă făclii ale poporului şi lumina lumii.

În afară de asta, gândeşte-te ca toate sunt pentru om: şi a mânca, şi a bea, şi a te odihni, şi a te folosi de toate; dar cu măsura. Ca toate îmi sunt slobode, cum am zis, dar nu toate îmi sunt de folos! auzi pe Apostolul Pavel ce spune? Mulţumesc lui Dumnezeu ca ştiu şi să mă satur, ştiu şi să flămânzesc… Mulţumesc lui Dumnezeu pentru toate! Afară de asta, de purtarea în familie, în poporul în care o să trimită Dumnezeu, să fii atent. Eu am fost în Serbia, la un mare părinte, este cel mai mare părinte din Ortodoxia noastră de azi. Are două doctorate şi 84 de ani şi slujeşte Liturghia de 30 de ani, singur la o mănăstire de miaci – Celic. Părintele, arhimandrit Iustin Popovici. Este cunoscut peste tot, şi-i călugăr din Sfântul Munte. Şi eu am vrut să plec, imediat în Sfântul Munte, după ce-am venit de acolo, căci cu mare dragoste m-au primit părinţii şi toţi. Şi i-am cerut un sfat. Iar el mi-a spus: „Părinte Cleopa, şi eu

sunt călugăr din Sfântul Munte. Sfântul Munte este un sac plin de bunătăţi, de bijuterii, ca acolo se găsesc oameni cu viaţa înalta. Sfinţia ta te duci la Athos să mai pui un migdal deasupra în sacul cel plin. Stai aici şi cât îţi ajuta mila lui Dumnezeu, stai în slujba poporului, la toate necazurile, la toate scarbele; să-i mângâi, să-i ajuţi; ca Ortodoxia noastră este foarte încolţita acum din toate părţile, şi preoţii, ca niciodată, au de luptat. Şi protestantismul, şi catolicismul, şi sectarismul – voi nu vedeţi? – şi indiferentismul şi toate. Şi atunci se cere ca preoţii de azi, ca niciodată, să fie mai învăţaţi în Sfânta Scriptură şi cu viaţa cât mai curată.

M-am trezit în zilele acestea, într-o seară – ca eu tocmai luasem cojocul în cap să mă pun oleacă jos –, şi aud: hodoronc-tronc. Cine a venit? Directorul de la Consiliul Ecumenic de la Geneva. Şi eram de săptămâna şi a trebuit să stau două ore jumătate de vorba cu el, până la Utrenie. Cate întrebări a pus omul acela! Şi eu, dacă nu sunt un om carturar, cât m-a ajutat Dumnezeu şi am citit mergând cu oile pe munte, ca eu am fost cioban aici la oile mănăstirii, pana ce m-au pius staret. Drami-a pus întrebări de geniu. Şi dacă n-ai fi cunoscut deosebirea Bisericii noastre de cea protestanta se făcea o confuzie absoluta. Au venit cu părinţii de la Bucureşti şi de la Sibiu.

Mi-au pus întrebări despre unitatea Bisericilor; ca ei vor să unească Bisericile şi să facă, precum a zis Mântuitorul, o turmă şi un pastor.

— Domnule director, i-am zis, biserica dumneavoastră, protestantismul, este suspendata în aer. N-are temelie!

— Dar de ce, părinte?

— Unde vi-i Sfânta Tradiţie? Unde-s Sfintele canoane? Unde-i practica Bisericii de 2000 de ani? Aţi desfiinţat totul şi acum vreţi să vă apropiaţi de noi? Este imposibil!

Noi avem puncte comune mult mai multe cu catolicii, decât cu protestanţii, dacă ar fi să se ajungă vreodată la o unire. Protestanţii sunt la foarte mare distanta de noi. Ei au numai două Taine, şi acelea nu ca taine, ci numai ca

simboluri: Botezul şi Cina Domnului. La Cina Domnului, fac o masa comemorativa cu pâine şi vin în cinstea lui Hristos, dar nu mai cred că se preface pâinea şi vinul în Trupul şi Sângele Domnului. N-am când să spun discuţia de acolo că-i mult de spus.

Dar m-am gândit: de acum, le dau canon la călugării mei şi la fraţi, să înveţe cate cinci – şase citate din Sfânta Scriptură, despre Sfânta Cruce, despre Maica Domnului, despre cultul Sfintelor Moaşte şi cultul Sfintelor Icoane; despre cinstirea Duminicii în locul sâmbetei, despre Sfânta Tradiţie… Ştiţi de ce? Că suntem întrebaţi.

Ei sunt Biserici mari cu numărul. Sunt vreo 400 de milioane. Catolicii sunt şi ei vreo 750 de milioane. Iar noi ortodocşii suntem puţini, dar suntem Biserica întreagă. Noua nu ne lipseşte nimic. Noi n-avem ce împrumuta de la protestanţi, dar nici de la catolici. Nimic, absolut nimic!

Biserica noastră o credem şi o înţelegem întreagă. Are toate dogmele drepte, toată tradiţia veche apostolica şi sobornicească a Sfinţilor Părinţi. Şi are toate canoanele, are toată tradiţia Liturgica, Canonica, Dogmatica şi istorica. Tot ce ne trebuie avem în Biserica Ortodoxă! Este Biserica care a mers pas cu pas după tradiţia evanghelica, apostolica şi sobornicească, pana în ziua de azi. Şi ei ştiu asta. De aceea vor să se apropie de noi.

— Dar iniţiativa noastra-i bună? m-a întrebat el.

— Îi buna în principiu. Că vreţi să fie o turmă şi un pastor. Dar, ehei! Cati munţi sunt de trecut până atunci, între noi şi dumneavoastră!

Să ne apropiem de dumneavoastră? Dar unde vi-i Sfânta Tradiţie? Unde vi-i cultul Sfintelor Moaşte? Unde vi-i cultul Sfintelor Icoane? Unde-i cultul sfinţilor şi al îngerilor? Unde-i venerarea Sfintei Cruci? Unde-i supravenerarea Maicii Domnului? Unde-s cele şapte Sinte Taine, mijloace sfinţitoare? Unde-i ierarhia bisericească? Unde sunt faptele? Ca la voi este „Sola fi de” – mântuirea numai prin credinţa. se poate una ca asta? Căci credinţa fără fapte-i moarta. Şi „Sola gratia” – la catolici – mântuirea numai prin har.

Cum poate fi mântuirea numai prin har, dacă acelaşi Apostol spune ca „toţi vom sta înaintea divanului lui Iisus Hristos, ca fiecare să dea seama de faptele cele bune şi cele rele ale sale”, să ia fiecare răsplata după cum a lucrat? Şi-n Sfânta Evanghelie ţi se cer faptele şi poruncile. Ai auzit şi în Evanghelia de azi: Ştii poruncile? Ai păzit poruncile, ca să intri în viaţa?

Nu este credinţa fără fapte, aşa cum o cred ei. Faptele nu-s nimica, nu-i nimica postul. Unde vi-s posturile? Dumneavoastră puteţi închide ochii şi să treceţi peste istoria de 2000 de ani a Biserici, care-i necontestata? Eu am fost anul trecut în catacombele Romei şi am văzut mama picturii bizantine. Sunt picturi şi icoane din secolele I, ÎI şi III în catacombe; ca de-acolo a pornit pictura bizantină. Catedralele din ravena şi din Veneţia, din Constantinopol şi din atâtea locuri făcute de Sfântul Constantin cel mare, de Iustinian şi de toţi împăraţii bizantini, sunt o mărturie peste veacuri.

Puteţi să ziceţi ca nu le-aţi avut şi dumneavoastră 1517 ani, pana când v-aţi despărţit de catolici? Păi atunci cum, dacă v-aţi uitat rădăcina, s-o uitam şi noi? Cine-şi uita rădăcina, se usuca şi piere, moare. Dumneavoastră trebuie să veniţi înapoi la rădăcină. Va sa zica, 1517 ani icoanele au fost bune în Biserică. Puteţi să închideţi ochii şi să ziceţi ca Biserica n-a avut icoane de la început, de când era în faşă?

Uite, catedrale imense numai în mozaicuri şi aur stau straja şi arata la toată lumea, ca Biserica a fost împodobita cu icoane din primele secole. Şi ce-aţi venit la mine, la un cioban? Ca ma întrebau ce studii am.

— N-am venit să vedem un om învăţat aici. Am venit să vedem un om sfant.

— Sfant este Domnul Dumnezeul nostru! N-auzi ce spune în biserica? Acela-i sfant. Noi suntem praf şi cenuşa!

— Noi credem că aveţi o inspiraţie de sus să vedeţi în problema ecumenica, dacă noi cheltuim degeaba sau umblam degeaba.

— Iniţiativa este bună în fond, i-am spus. Dar ia

gândiţi-vă! Ca să vă apropiaţi de noi, mai cu seamă de o Biserică tradiţionala, ca Ortodoxia, cate vă trebuie?

Dar izvoarele cele curate, graul cel fără neghina şi vinul cel fără de apa, la Sfinţii Părinţi le găsiţi. Citeşte. Teologia noastră cea mai puternică, a început din secolul I, până în secolul V. Acolo sunt izvoarele cele mai curate, din care se adapa toate cunoştinţele teologice.

Dar să revenim la cuvântul nostru. Fraţii mei studenţi, eu sunt destul de ocupat aici şi nu mă simt sănătos. Sufăr şi cu inima şi cu hernia. Să ştiţi un lucru: tot ce-aţi învăţat cinci ani de zile, cu darul lui Dumnezeu, şi ce v-a rămas din şcoala, ca s-au ostenit atâţia profesori, să puneţi în practica. Şi părinţii voştri cât vă aşteaptă cu bucurie să vă vadă preoţi! Doar vin părinţii voştri la mine: „Părinte, am un băiat la seminar, am un băiat la Teologie”. Şi se roagă săracii, să le ajute Dumnezeu, să-i lumineze, să reuşească la examene şi să fie cuminţi.

Ştiţi câtă grija au ei să vă vadă preoţi! Că de ce v-au trimis la şcoala? Ca să aibă mare cinste, să vadă un copil din familia lor preot. Îi mare cinste şi dar de la Dumnezeu ca să fii preot, să conduci atâtea suflete şi să ai autoritate morala peste atâtea suflete.

Dar să ştiţi un lucru. V-am spus ca Biserica Ortodoxă este încolţita din toate părţile, mai ales astăzi. Şi de aceea trebuie să cunoaşteţi mai bine Sfânta Scriptură. Dacă te-ai dus la parohie, de-acum să nu te ocupi numai de treburi. Sigur ca acolo ai treaba multă: şi slujba şi liturghie şi botez şi cununie şi spovedanie şi înmormântare şi lehuza şi sfinţiri de case şi predica şi comunicări bisericeşti şi sfaturi sufleteşti. Ca acolo. Viaţa practica a preotului şi legătura lui cu poporul, acesta-i cel mai mare lucru pentru popor. Să-i înţelegi durerea şi necazul fiecăruia şi să stai la îndemâna tuturor. Apoi să fii smerit, să fii popular, să fii săritor şi cu toată dragostea.

Când se prezintă la uşa bisericii nişte oameni necăjiti, bolnavi, săraci, cu copii mulţi, le-a murit cineva sau le-a ars casă, preotul trebuie să le dea ajutor cel dintâi, în faţa poporului. „Uite, dau şi eu un mic ajutor!” Să vezi

ce face poporul pe urma! Să vezi cât dau ei pe urma!” Să dăm, căci a dat şi părintele!”

Iar când intri în post şi oamenii o s-o vadă pe preoteasa ca fierbe fasole şi cartofi şi mănâncă de post, ai să vezi cum posteşte şi poporul! „Părintele nostru nu mănâncă, Doamne fereşte, de frupt în post!” Auzi ce spune Sfântul Atanasie cel Mare: Din mana preotului care nu posteşte cele patru posturi şi miercurile şi vinerile, să nu te împărtăşeşti.

Preotul trebuie să ţină Tradiţia! El păstrează legătura cu trecutul şi tine aşa cum a ţinut Biserica noastră întotdeauna. Dacă o să vadă că faci milostenie, şi poporul o să facă. Dacă o să vadă ca posteşti, posteşte şi poporul. Dacă o să vadaca eşti săritor la fapta buna, sare şi poporul. Dacă o să vadă că eşti sârguitor la biserică, îţi plac sfintele slujbe şi slujeşti cu evlavie, şi poporul te urmează. Şi, în sfârşit, dacă o să te vadă ca nu eşti mandru, că nu-ţi plac mesele, beţia, luxul şi aurul, poporul te stimează foarte mult. Măcar cât ar fi el de distractiv şi robit de materie va cinsti preotul. „Mai, trece părintele! Nu-i permis să ne vadă beţi, sau sfădindu-ne sau înjurând!” Şi aşa, cu viaţa ta, poţi să predici mai mult decât cu cuvântul.

S-ar putea ca altul să aibă dar mai mult la cuvânt şi altul mai puţin. Cum i-a dat Dumnezeu. Dar, dacă are viaţa buna, îi mai puternica predica lui. Trei cuvinte dac-ar spune, sunt mai tari acelea decât trei mii de cuvinte la cel ce vorbeşte şi nu face!

Apoi, vă spun, să cunoaşteţi bine Sfânta Scriptură şi Sfintele Canoane. Mai băieţi, auziţi ce spune Sfântul Ioan Gura de Aur: Mare prăpastie este – zice el – şi mare primejdie stăpâneşte acolo unde preotul nu cunoaşte Canoanele.

Ştii cum este, dacă te duci la parohie şi nu cunoşti Canoanele? Cum ar fi un soldat, căruia îi dai arma la spate şi baioneta şi el o poartă, dar nu ştie să lupte cu dânsa. Vine inamicul şi face praf din el. De aceea eu, oricâţi preoţi am făcut în viaţa – ca eu am fost staret în mai multe părţi şi am recomandat pe mulţi la preoţie –, când mi-au venit de

la hirotonie, i-am pus în mâna învăţătura către duhovnic. Se cheamă Carte foarte folositoare de suflet. Este de mare folos. Vă trebuie aceea prima data, acum când intraţi în parohie. Şi-a doua carte: Pravila Părintelui Nicodim Sachelarie, tipărita în 1940 la Cernica. Foarte buna! Ştiţi ce faceţi? Bateţi-o la maşina, care n-o aveţi, şi fiecare s-o aibă. O pui în geanta şi alături, epitrahilul şi Molitfelnicul, care are rânduiala agheasmei şi a Spovedaniei. Ceea ce-ţi trebuie mai mult în popor!

Ţi-ai pus-o în geanta şi te duci. Mătuşa cutare-i bolnava; altul vrea să-i faci o sfestanie, o agheasma; altul este greu bolnav şi vrea o molitfa de dezlegare. Ca, omul măcar pe patul morţii, spune toate. Tu îndată cauţi în pravila şi nu numai c-ai găsit păcatul după alfabet, dar alături de el este şi canonisirea; ce canon să-i dai. Tu de-acum eşti doctor! Tu eşti părinte! Tu eşti judecător! Asta este preotul în scaunul spovedaniei: este părinte, şi doctor şi judecător! Ca părinte, să-ţi fie mila de om, cum Îi este mila lui Dumnezeu de noi, când greşim şi nu ne leapada. Ca doctor, trebuie să cauţi doctoria potrivita din Sfintele Canoane; să nu fii nici prea aspru, nici prea pogorator; să faci o echivalenta între scumpătatea şi iconomia Sfintelor Canoane.

Unde-i nevoie de pus praf, cum zice Sfântul Ioan Scararul, să pui praf usturător şi brici şi bisturiu. Dar unde-i nevoie de plasture cu untdelemn, acela să-l pui; adică cuvinte moi şi blânde. Ca altul este împietrit şi la acela trebuie să fii oleacă mai aspru. Altul, săracul, îi necăjit şi nu trebuie să-l necăjim mai tare. Aceluia să-i vorbeşti cu cuvinte blânde: „Uite aşa, soro; uite aşa, frate; aşa să faci! „Dar tu, având cartea, asta în mână, eşti părinte, eşti doctor, ştii cum să operezi un suflet. Ai văzut doctorii cum se strâng în comisii, la spital, când au să facă o operaţie grea? La o comisie vin cei mai mari doctori, când este o operaţie grea de inima sau de prostata sau de ficat. Şi îşi dau părerea fiecare, ca nu cumva să-l omoare pe om. Şi dacă la trup este atâta chibzuinta pentru doctori, ca nu cumva să moară omul trupeşte, dar pentru suflet,

câtă grija duhovnicească trebuie şi câtă sfătuire? Cum să fac să nu piara un suflet, care-i mai scump decât toată lumea? Deci tu, având pravila în mână, cerceteaz-o, şi vezi ce canon este pentru cutare păcat, ce canon îi pentru cutare. Şi ia-ţi o notiţa dacă nu ai cartea cu tine, ca să ştii cum să procedezi.

Apoi să fixezi zile şi ore de spovedanie credincioşilor, mai ales în sărbători, când oamenii sunt acasă şi sunt liberi. Apoi să le citeşti molitfa de spovedanie şi să-i spovedeşti cate unul pe rând, iar nu în bloc, cum îndrăznesc să facă unii preoţi, din comoditate, desfiinţand taina mărturisirii.

Aceşti preoţi, care spovedesc în comun, care nu fac dezlegare pe capul fiecăruia prin punerea mâinilor, care nu dau canon la spovedanie, care nu cercetează bine pe cei care se mărturisesc şi le dau Sfânta Împărtăşanie fără rânduiala şi canon, trebuie să fie opriţi de lucrarea celor sfinte, ca necinstesc Trupul şi Sângele Domnului şi mare osânda îi aşteaptă, cum zice Sfântul Apostol Pavel şi cum zic toţi Sfinţii Părinţi.

Pe copii, pe cei cu viaţa curata, pe bătrâni şi pe văduve, care postesc toate posturile şi duc viaţa curata, să-i spovedeşti şi să-i împărtăşeşti de două ori în posturile mari, la început şi la sfârşit, după cum se pot şi ei pregăti şi-şi fac canonul rânduit. Iar pe cei ce nu vor să postească, care nu vin la biserica regulat, care înjura, fura, se imbata, fumează, nu se împaca cu aproapele, care trăiesc în grele păcate trupeşti şi sufleteşti, care se spovedesc foarte rar, care nu ţin curăţenia tot postul, care avortează şi se pazesc să nu aibă copii, precum şi celor ce nu asculta de părinţi şi nu fac milostenie, li se da canon după pravila, se opresc de Sfânta Împărtăşanie şi li se da numai agheasma mare la sfârşitul postului.

Băgaţi de seama! Dacă vezi om bolnav, om bătrân, nu-l îngreuia cu post mult. Postul este pentru omul sănătos. Apoi să fii şi tu doctor. Acela este pentru trup, tu fii pentru suflet! „Ei, uite-aşa, moşule, în loc de post fa milostenie, fa rugăciune mai multă”. Da! Aşa să fiţi, între

scumpătate şi iconomie, adică între asprime şi blândeţe. Dacă vreţi să fiţi preoţi buni, folosiţi Canonul 102 al Sinodului VI Ecumenic din anul 680, care da putere episcopului şi preotului să rânduiască canonul la spovedanie, cum îl va lumina Dumnezeu, după caz, după putere şi cu dreapta socoteala; trebuie să călătorească preotul între scumpătate şi iconomie.

Calea de mijloc, calea împărătească. Iar unde nu ştie sau întâlneşte cazuri grele, să întrebe pe duhovnicul lui, sau preoţii bătrâni sau mai bine, episcopul locului. Precum atunci când avem un proces, mergem la cel mai bun avocat, iar când suntem bolnavi, mergem la cei mai buni doctori, tot aşa sa facem şi în viaţa duhovnicească, să căutam cei mai buni preoţi şi duhovnici. Noi preoţii suntem avocaţii lui Hristos! Noi avem codul Duhului Sfant. Canoanele Bisericii sunt cod al Duhului Sfant. Noi nu lucram cu legi omeneşti, ci cu legile lui Dumnezeu umblam. Ţinem cont de legile omeneşti; să ne supunem lor, să plătim dajdie, să cinstim autorităţile, să ne rugăm pentru ei. Aceasta-i datoria fiecărui creştin. Dar când este vorba de suflet, când vine la mărturisit sau îţi cere un sfat, trebuie să lucrezi cu codul Duhului Sfant, cu legile lui Dumnezeu din Pidalion şi din toate pravilele bisericeşti.

Atunci, ia seama! Cât de mare primejdie ar fi pentru un avocat să nu cunoască articolele legilor! Ca în loc să-l scoată pe un om, poate să-l condamne cine ştie cât de greu. Aşa şi preotul, dacă nu cunoaşte canoanele. De aceea a spus Sfântul Ioan Gura de Aur, cum ca: Mare prăpastie şi mare primejdie este pentru preot să nu cunoască canoanele.

Iată, să-ţi dau o pilda. Uite, mâine eşti preot. Ţi-a dat parohia cutare. Vine o femeie la tine, şi îşi mărturiseşte păcatele: „Părinte, eu am zece avorturi; am trăit şi cu alt bărbat; înainte de catorie am căzut cu cineva…” Îţi spune omul. Unde să le spună? Lui Dumnezeu le spune şi preotului care este martorul lui Dumnezeu. Aceste păcate grele sunt opritoare 25, 15, lo sau 7 ani de Sfânta Împărtăşanie, cum scrie în Pravila Bisericii. Ce-ai să faci

tu, un preot tânăr, căruia îţi da Hristos pe mâna atâtea suflete? Şi un suflet îi mai scump decât toată lumea! Cum ai să procedezi cu dânsa, ca nu cumva să-i dai împărtăşania peste păcatul de moarte şi să te faci vrednic de osânda, dând Trupul şi Sângele lui Hristos?

Sau nu cumva, nebagand în seama scumpătatea şi iconomia canoanelor, credinţa omului şi de când a părăsit păcatul, să-i dai canon prea mare. Ştii ce trebuie să întrebi atunci? Iată ce trebuie să întrebi: „De când ai început să faci păcatul? Cati ani l-ai făcut? De când l-ai părăsit? Dacă l-ai mai spovedit la preot? Ce canon ai făcut pentru el? Apoi, dacă a părăsit păcatul, îi dai canon după pravila; nu de când s-a spovedit, ci de când a părăsit păcatul. Să nu uitaţi aceasta!

Dacă cineva spune: „Părinte, eu aş vrea să mă apropii de Sfintele Taine. Am evlavie, părinte! De atâţia ani n-am primit Sfintele...” Tu ce faci atunci? Adu-ţi aminte ca totdeauna trebuie să faci o echivalenta între canoanele Sfântului Ioan Pustnicul care sunt cele mai pogoratoare şi ale Marelui Vasile, care sunt cele mai aspre. Deci, aşa cum cauta doctorul diagnosticul la bolnavi, aşa cauta să faci media între aceste canoane. Şi îl întrebi după spovedanie, cu epitrahilul pe cap:

— Vrei să posteşti, ca orice creştin, cele patru posturi de peste an, precum şi zilele de miercuri şi vineri?

— Da, părinte! mai scazi un an sau doi din canon.

— Vrei să nu mănânci carne şi să nu bei vin un an de zile?

— Da, părinte! îi mai scazi un an.

— Vrei să posteşti lunea până seara un an de zile?

— Vreau! îi mai scazi un an.

— Vrei să faci atâtea metanii un an de zile şi să zici de cinci ori pe zi psalmul 50?

— Vreau! îi mai scazi un an.

— Vrei să îmbraci un om sărac, sau să ajuţi o văduva, sau să botezi un copil?

— Vreau! îi mai scazi un an sau doi. Şi uite, de la zece – douăzeci, îl aduci la 2 – 3 ani. Şi aşa câştigi sufletele

oamenilor!

Ei, dar dacă se întâmpla ca femeia aceasta, care a luat hotărâre să facă canonul, între timp rămâne gravida? Ce faci cu dânsa? O împărtăşeşti sau nu? Dacă ai în parohie o femeie gravidă şi ea mai are de făcut 5 – 6 ani canon pana la împărtăşanie, îi dai Sfintele Taine. În faţa naşterii, Biserica pregăteşte de moarte pe femei. Ca unele mor la naştere. Ai auzit ce spune în Psaltire? „Acolo sunt dureri – în iad –, ca ale celeia ce naşte”. Au cele mai mari dureri, şi mai ales când nasc întâi. Foarte grele. Unele, mor, săracele! Şi de aceea, Biserica, prin Duhul Sfânt, Care o conduce, şi prin Sinoadele Părinţilori, a hotărât: „Femeia poate să fie oprita 20 de ani de Sfintele Taine, dar dacă-i gravida, se da voie să se împărtăşească înainte de naştere”. Iar dacă a născut, cu darul lui Dumnezeu, şi a botezat copilul şi ea este sandtoasa, să ţină înainte canonul, atâţia ani cât i s-a dat. Dacă după un an, doi, are alt copil, iar o împărtăşeşti.

Că le-am pus întrebarea la teologii de la Sibiu. Iar părinţii profesori îmi spuneau: Părinte Cleopa, cateheza asta le foloseşte lor mai mult decât cei cinci ani de teologie, cât am făcut noi! Ca acestea sunt lucruri practice, cu care vor da mâine faţă în faţă. Noi nu i-am învăţat la catedria astea, să le puna-n practica. Şi uite, Dumnezeu ne-a adus aici!”

Au venit la mine, mai târziu, un card şi mi-au spus: „Părinte, ne-am adus aminte din cele ce ne-aţi învăţat atunci”. Apoi, mai băieţi, dacă asta vi-i misiunea panla moarte! Lucrezi cu sufletele oamenilor! Şi eşti doctor şi părinte, judecător şi avocat… De acum eşti stăpân şi domn peste toate, dar ia seama ce faci cu sufletele oamenilor! Vezi cât de mare-i naşterea? Ca în faţa naşterii cedează toate Canoanele. Din ce cauză? Am vorbit despre aceasta, la întrunirea ecumenica de la Varatec, care avea tema: „Rolul femeii în societate şi familie „şi le-am spus: Femeia, dacă moare nascand, moare pe altarul jertfei. Ea se jertfeste pentru naşterea copilului, pentru sănătatea şi viaţa lui; este ca o martira şi i se iartă toate păcatele. Dar

cine ne spune noua asta? Apostolul Pavel. Ce spune? Iar femeia se va mântui prin naştere de copii. Nu spune aşa? Doar aţi citit.

Vine altul la spovedanie. Un bătrân, de 87 de ani. De-abia l-am ridicat de sub epitrahil. Simion îl chema. „Părinte, da-mi mana sa ma ridic!” Nu se putea scula din genunchi.

— Moşule, îi zic, nu sta în genunchi. Stai pe un scaun! Ca pe un bătrân îl poţi mărturisi stand pe scaun, pe pat, cum poate el să stea, numai să spună tot. Tu îi pui epitrahilul şi-i faci dezlegare în ce poziţie sta el. Moşule Simioane, zic, cu slăbiciunea asta poţi tine postul? Era în Postul Mare, anul trecut.

— Părinte, de când m-o făcut mama, eu n-am stricat posturile! Ai auzit taran credincios? Săracii creştini; 87 de ani şi bolnav, dar tine Sfintele posturi!

— Uite aici, scrie şi doctorul să mănânci brânza şi lapte, i-am zis eu.

— Da’ n-am mâncat destul? Să stric eu postul Sfintelor Paşti? Doar nu-s pagan!

— Ai să poţi posti până la Paşti?

— Da, părinte. Vreau să iau Sfintele Taine!

— Îţi dau voie să te împărtăşeşti şi pe urma mai ia puţin lapte până la Florii.

— Părinte, să ştiu că mor şi nu stric postul!… Aşa m-am folosit de credinţa lor sincera!

— Ai avut băieţi? l-am întrebat.

— Am avut noua! Şapte trăiesc.

— Şi cu cine stai acum?

— Cu cel mai mic. Restul sunt la casele lor, gospodari şi credincioşi. Tin şi ei posturile. Toţi mă asculta.

Ai văzut preot în casa cu tine, dacă ai tata bun? Aşa s-a ţinut credinţa noastră strămoşeasca, din tata-n fiu. Tata şi mama au fost stăpâni pe copii. Şi, ei cum au apucat de la mama şi de la bunica, aşa tin până la moarte. Aşa s-a ţinut credinţa. Dar acum multe s-au stricat! Vrednic a fost poporul nostru! Cu credinţa puternică în Dumnezeu, în Maica Domnului, în post, în rugăciune. Şi cu acestea am

biruit pe toţi vrăjmaşii, şi pe cei dinafară şi pe cei dinăuntru. Ca Dumnezeu, pe cel cu credinţa curata, nu-l lasa.

Dar să vă spun ceva. Un bătrân ca acesta, dacă vine la mărturisire şi vrei să-l iei după scumpătatea, canoanelor, nu-l poţi opri să nu mănânce de frupt în post. Canonul 69 apostolic spune clar: „Episcopul, preotul, diaconul, ipodiaconul, citelul cântăreţul şi mireanul, dacă nu postesc Sfântul şi Marele Post şi vinerea şi miercurea de Peste an, cei care sunt clerici să fie caterisiti – şi episcopul şi preotul, toţi sunt caterisiti de Sfintele Canoane –, iar mireanul să fie afurisit. Afurisenie înseamnă oprire de la Împărtăşanie. Dar mai spune ceva canonul: afară de caz de boala. Ai văzut ca Biserica nu-i omorâtoare de trupuri? îi omorâtoare de patimi! Doar de ce postim şi ne înfrânam şi priveghem? Ca să slabim trupul şi să nu ne vie a zburda. Dar trupul, dacă este slăbit de vreo boală, nu-i mai da preotul canon şi post aspru, ci pe măsura, puterii lui. Omului greu bolnav şi bătrân, preotul trebuie să-i dea voie să mănânce ce poate în posturi. Pentru ca Biserica lui Hristos nu-i omorâtoare de trupuri, ci îi omorâtoare de patimi, adică sa tina calea de mijloc. Iar dacă îl lupta patimile, mai adaugi post şi metanii. Trupul este tovarăşul nostru de viaţă. De aceea trebuie să-l păstram cât se poate cu sănătate şi cu măsura. Ca spune Marele Vasile: „Sufletul este călăreţul şi trupul este calul „Călăreţul care-i om deştept îl tesala, îl îngrijeşte, dar are bici, şi are şi zabala în gura calului, când merge cu dansul. Şi aşa de frumos îi sta, şi călăreţului şi calului când amândoi sunt frumoşi. Dar dacă călăreţul lasa calul de capul lui, şi-i da tot mereu ovăz şi mâncare, iar bici şi frau nu are, îl duce în prăpastie şi îl ucide.

Trupul trebuie strunit de puterea sufletului raţional din trup, ca să-l conducă sufletul pe trup prin post, rugăciune şi metanii. Nu, Doamne fereşte, să-l conducă trupul pe suflet; ca atunci partea necuvantatoare, cea dobitocească a omului dacă se ridica sa conducă pe suflet, îl duce în gheena.

Despre post, auzi ce zice Sfântul Vasile: Iar măsura înfrânării să se ia după măsura puterii trupului la fiecare. Auzi ce spune Sfântul Marcu Ascetul: „Câtă deosebire are arama de fier şi fierul de vreascuri, atâta deosebire este între construcţia unui trup şi al altuia”. Unul poate posti o săptămână şi altul, cu greu, posteşte o zi. Deci, n-ai voie să pui aceeaşi măsura de înfrânare la toţi, ca nu toţi au aceeaşi construcţie.

Asculta ce zice şi Sfântul Maxim Mărturisitorul: Dă-i trupului tău, după putere, şi mâncare şi odihna şi băutura şi toată grija ta o pune pentru minte; ca mintea ta să fie cu Dumnezeu; totdeauna în rugăciuni, în cugetari, în contemplaţii duhovniceşti; iar trupul să-l ţii sănătos şi uşor. Nici să-l îngreuiezi, să-i pui mâncare multă, să-l îngraşi ca pe un dobitoc, să nu te mai poţi mişca de dansul; dar nici să-l slabesti peste măsura. Calea de mijloc intru toate-i bună.

Aşa, băieţi. Şi afară de asta, ce, se întâmpla? Sfântul Isaac Sirianul spune aşa: „Pe trupul cel neputincios, dacă-l vei îngreuna peste putere cu post, cu metanii şi priveghere, întunecare peste întunecare bagi în sufletul tău, şi tulburare peste tulburare îţi adaugi ţie”. Căci omul, dacă vede că-l chinuieşti prea mult cu post şi cu celelalte, se tulbura, ca nu poate săracul.

Deci, să pui măsura înfrânării şi postului, potrivit cu starea firească a omului şi după puterea lui. Calea de mijloc, mai băieţi, calea împărătească este buna intru toate. Asta au ales-o Sfinţii Părinţi, pe asta au mers Hristos şi toţi sfinţii, pe asta să mergem şi noi.

Acestea fiind zise pentru post, iată ce spun pentru milostenie: ca preot, să nu îngreunezi omul, să facă milostenie de sila. „Ca pe datatorul de bunăvoie îl iubeşte Dumnezeu”. Dacă o să vadă credincioşii ca preotul face el mai întâi milostenie, vor face şi ei. Măcar c-o faci de făţărnicie acea milostenie, nu te teme, că te va ierta Dumnezeu, că vrei să dai pilda buna tuturor. „Mai bine să faci – după cum spune Sfântul Ioan Scararul – de făţărnicie o faptă buna, decât să n-o faci deloc”.

Ca pe urma vine şi smerenie în inima!

Ca preot, trebuie să dai pilda poporului şi cu vorba şi cu purtarea şi cu postul şi cu milostenia şi cu biserica şi cu neagoniseala. Cu toate, cu toate. Să fii precum zice Sfântul Talasie Libianul: Taci tu, să vorbească faptele tale. Sau, ceea ce spune Diadoh al Foticeii: Mustra şi cearta, omule, cu puterea lucrării; nu cu multă vorbire, ci prin trăire. Ca Sfântul Ioan Gura de Aur zice: Cuvântul şi strigând supara, iar viaţa şi tacand foloseşte pe toţi. Iar Sfântul Isidor Pelusiotul zice: Când omul, care vorbeşte despre adevăr şi despre fapta buna face şi el după putere din ceea ce vorbeşte, atunci omul acela se face icoana a toată filosofia. Ca el vorbeşte şi prin trăire şi prin cuvânt.

Iar dacă omul numai vorbeşte şi nu face deloc, apoi ajunge făţarnic. Chiar dacă-i foloseşte pe alţii, trebuie să facă şi el! Ce spune Mântuitorul la legiuitori? Vai, vouă, legiuitori şi farisei făţarnici, puneţi sarcini grele pe umerii poporului şi voi nici cu vârful degetului nu va atingeţi de ele! Ştiţi ce înseamnă vârful degetului? Adică, eşti dator, dacă nu faci chiar tot ce înveţi, măcar oleacă să faci şi tu, să te atingi şi tu cu vârful degetului. Eu îi spun poporului să postească, dar postesc şi eu! îi spun să facă milostenie, dar să fac şi eu! îi spun să nu adune bani, la fel nici eu să nu adun. Îi spun să nu se ducă la rele, să nu facă cutare, dar nici eu să nu fac. Să mă vadă şi pe mine ca preot ca din toate faptele bune ma împărtăşesc cate oleacă şi fac cât pot din fapta bună.

Măcar cu vârful degetului să ne atingem de toate. Pentru ca, ce zice Sfântul Isaac Sirianul în Cuvântul 1: Alta este cuvântul cel frumos şi alta cuvântul cel din lucrare. Cuvântul cel frumos – zice –, este amanet al ruşinii, iar cuvântul cei din lucrare este camara nadejdii. Cum?

Este preot care predica de uimeste pe toţi şi învaţă, dar el nu face. Acesta-i cuvânt frumos. Dar se face amanet al ruşinii. Cum? Când omul rămâne singur, îi este ruşine, lui de ceea ce a vorbit; căci conştiinţa îl mustra şi îi ruşinează ştiinţa: „Ce-ai vorbit şi ce faci tu? „” Ce-ai spus şi ce faci tu? „Ai văzut că-i ruşinează ştiinţa. Ai văzut ca

rămâne amanet al ruşinii, predica lui? Ca el a învăţat una, iar conştiinţa îi spune: Dar tu de ce nu faci?

Nu-i tot aşa cuvântul din lucrare. Cuvântul din lucrare, este camara nadejdii. Cum? Omul vorbeşte, dar în adâncul fiinţei lui îi şopteşte, dacă ştie ca, cu darul lui Dumnezeu, a făcut şi el ceva din cele ce vorbeşte: „Am vorbit. Dar cred că, cu mila lui Dumnezeu şi cu ajutorul Lui, cândva m-am atins şi eu cu vârful degetului şi am făcut şi eu din acestea, cât de puţin”. Ca zice: „Când înveţi ceea ce nu faci, eşti făţarnic!” Şi nu-l mustra conştiinţa pentru făţărnicie, ca el ştie ca a lucrat şi el. Şi atunci se face „camara nadejdii de mântuire”, cuvântul pe care l-a vorbit. Şi iată cum scriu Sfinţii Părinţi şi cât de mare adevăr este în practica, ceea ce se vorbeşte în acestea.

Acum când va duceţi la parohii şi vă faceţi preoţi, dacă ajuta Domnul, fraţilor, să vă mărturisiti din mica copilărie, când intraţi la preoţie. Nu, Doamne fereşte, să aveţi vreun păcat de moarte şi să intraţi cu dansul la hirotonie! Că nu va mai merge bine toată viaţa. La căsătorie, la hirotonie în diacon, la preoţie şi la călugărie se face spovedania generală din mica copilărie. Să ai scris tot, ca să intri curat.

Dacă, Doamne fereşte, este vreun păcat greu şi opritor, până la urmă urmei, cum spune Sfântul Simeon al Tesalonicului, te duci la episcopul locului. Şi uitaţi-vă voi, ce păcate vă opresc de la preoţie:

— Dacă părinţii tăi s-au luat rude în căsătorie, nu ai voie să te faci preot;

— Dacă părinţii tăi au trăit necununaţi;

— Dacă cel ce vrea să se facă preot, a avut două sotii, două cununii, în veac nu poate fi preot;

— Dacă copilul a căzut în păcate trupeşti de mic, Doamne fereşte, în sodomie, cineva l-a stricat de mic, în veac nu poate fi preot;

— Dacă a căzut el în păcat cu altul, sau a căzut cu o femeie în păcat, nu poate fi preot;

— Dacă s-a întâmplat, fără voie, copilul să fi făcut ucidere;

— Dacă cumva o fi fost eretic de mic, sau de alte confesiuni;

— Dacă mama lui, sau sora lui, când a fost copilul mic, l-a dus pe la vrăji. Avem dreptul canonic. al lui Nicodim Milas, în care se arata toate impedimentele candidatului de hirotonie în cler. Sunt multe, dar cele mai grele sunt acestea pe care le-am amintit.

Dacă-i sfânta rădăcina, cum spune Sfântul Apostol Pavel, sfinte sunt şi ramurile. Nunta este rădăcina firii omeneşti. Iar dacă-i sfânta rădăcina – copiii s-au născut din părinţi curaţi – care au trăit în curaţie şi nu s-au luat neamuri –, atunci sfinte sunt şi ramurile. Da! Nu vei culege struguri din spini şi smochine din ciulini. Ca dacă rădăcina a fost stricata, atunci sălbatice sunt şi ramurile!

Vă spun acestea ca le am pe toate. Este Dreptarul cel mare, numit şi Trebuicul, tipărit de eparhia Chişinaului, în 1910. Foarte buna carte. Este şi Pravila Mare (îndreptarea legii), tipărita la Târgovişte în 1652, unde arata toate impedimentele celor ce intră în cler.

Dacă băiatul a dus viaţa curata şi cinstita şi s-a mărturisit şi s-a împărtăşit şi s-a păzit, dar a rămas o pată ca aceasta pe sufletul lui, să se ducă la episcopul locului şi cum îl va lumina Dumnezeu pe episcopul. Am trimis şi eu câţiva tineri teologi la episcop: „Băiete, eu nu te pot dezlega; ia uită-te aici! Du-te la episcopul tău! „Şi episcopul i-a dezlegat şi le-a spus ca, toată viaţa sa le para rău şi să se căiască, căci intra cu nevrednicie într-o tagma aşa de mare!

Cât priveşte slujbele, mai băieţi, să nu le scurtaţi când veţi fi preoţi la biserică. Să cunoaşteţi bine tipicul, să aveţi dascălii buni, care cunosc slujbele bisericii. Este foarte bine, sâmbătă seara, totdeauna să faceţi Vecernia. La fel şi Duminica seara. Înainte vreme, strămoşii noştri, când era soarele la toaca, sâmbătă seara, fugeau cu sapa de pe ogor şi cu secera: „Gata! A tocat preotul de Vecernie! „Pana luni la răsăritul soarelui nu mai lucrau. Preotul şi biserica erau în ochii lor şi ţineau rânduiala Bisericii. Ştiau: „De acum a intrat preotul în slujba pentru

Duminica!”

Afară de asta, să băgaţi de seama cum va apropiaţi de Sfânta Masa, ca preoţi. Cele mai grele slujbe pe care le face preotul, ştiţi voi care sunt? Două sunt: Spovedania şi Sfânta Liturghie. Ţineţi minte, că va vorbeşte un moşneag aici, un cioban! Voi o să vă loviţi de ele, ca eu de acuma-s un putregai, dar voi… A dat Dumnezeu, băieţi tineri. O să mergeţi, cu darul lui Dumnezeu, să vă faceţi preoţi. Cele mai grele ale preotului sunt două: Spovedania (Mărturisirea) şi Sfânta Liturghie.

La Spovedanie, ori pierzi un suflet – dacă nu ştii bine cum să-l câştigi –, ori îl mântuieşti. Or, preotul duhovnic este vânător de suflete! Înţelegi? Dacă nu ştie să chibzuiască la mărturisire cu un suflet, între scumpătate şi iconomia canonului, ori îl îngreunează, ori îl deznădăjduieşte, ori îl face îndrăzneţ! Ştii cum face fierarul? Ai văzut colo la fierarie, când faci cu foiul şi încălzeşti toporul, când vrei să-l caleşti; sau un cleşte sau o alta unealta. Ai văzut câtă bagare de seama este la calit? „Vai de mine, s-a calit prea tare! „Ce se-ntâmpla? Se rupe ca oţelul. Sau îi prea moale şi se îndoaie prea repede.

Aşa şi tu, te sileşti acolo, ca duhovnic, să caleşti sufletul acela, să fie potrivit pentru Hristos. Nici prea moale, adică leneş, dar nici prea tare, adică iute siimpietrit la inimă. Aşa de bine trebuie să potrivim la mărturisire cu sufletul! Să bagi de seama, să nu-l îngreunezi, ca să nu-l descurajezi. Dar nici să-l laşi fără oleacă de canon şi fără sfătuire, ca să nu-l încurajezi la păcat, să se ducă nepasator şi să nu simtă că a fost la mărturisire.

De aceea, la spovedanie este foarte bine, v-am spus, să aveţi aceste două cărţi: Carte foarte olositoare de suflet şi Pravila părintelui Nicodim Sachelarie; ca în Molitfelnic is puse foarte puţine instrucţiuni, pe care le vedeţi înainte de spovedanie. Pentru cutare păcat, opreşte atâta; pentru cutare, atâta. Foarte puţin. Dacă găsiţi Pravila lui Sachelarie, aceea din 1940, va sfătuiesc, dac-o găsiţi, s-o copiaţi, ca s-o aibă fiecare în geanta la el, precum şi învăţătura către duhovnic.

Aceasta ţi-arata tot, te duce de mana şi îţi arata cum să procedezi.

A doua slujba, care-i cea mai grea, este Sfânta Liturghie! Pentru a săvârşi Sfânta Liturghie, trebuie să ai viaţa sfânta. Altfel, nu te poţi apropia! Acolo este foc dumnezeiesc!

La Sfânta Liturghie, mai băieţi, să învăţaţi foarte bine instrucţiunile din Liturghier. Sunt foarte bine aşezate acolo. Să ştii ca la Sfânta Liturghie, orice mişcare, orice greşeală cât de mica, este păcat de moarte. Fii cu frica de Dumnezeu, să nu greşeşti de moarte, o, preotule!

Dacă te-ai împărtăşit cu Sfintele prea reci, de moarte ai greşit. Trebuie să fie cum este sângele cu apa – caldut. Sfânta căldura trebuie să fie a opta parte din vinul care se pune în Sfântul Potir. Sfânta căldura închipuieşte două lucruri: dogmatic, este sângele şi apa care au curs din coasta Mântuitorului; iar simbolic, este fierbinţeala credinţei sfinţilor martiri, care l-au mărturisit pe Hristos. De aceea, când o pui în Sfântul Potir, zici: „Căldura credinţei, plină de Duhul Sfânt. Amin”.

Să vedeţi, în timpul iernii, Sfântul Potir îi rece; Sfintele sunt reci, aproape îngheaţă, unde biserica n-are foc mult. Ai pus puţina căldura şi, dacă vezi că nu-i caldut vinul, mai pune puţin. Mult tare nu poţi; ca dacă, Doamne fereşte, pui căldura mai multă, se preface firea vinului în apa şi de moarte ai greşit. Sau invers. Dacă pui prea mult vin şi nu pui sfânta căldura, de moarte greşeşti. Vezi acolo cât scrie! Este de mare valoare.

La strângerea Sfintelor de pe Sfântul Antimis trebuie multă atenţie. Ai văzut frăţia ta? O farmaturica, ca un fir de nisip, dacă a căzut de pe Sfântul Antimis pe leton, sau, Doamne fereşte, pe jos, preotul trebuie să postească două zile şi să facă 400 de metanii. Te joci cu focul dumnezeirii? Ai auzit ce spune Sfântul Ioan Gura de Aur? Mai curata decât razele soarelui, să fie mâna ta, o! preotule, când începi Sfânta Proscomidie, pentru ca junghii pe Fiul lui Dumnezeu şi îngerii doresc să vadă ce face preotul acolo.

Ai văzut frăţia ta ce este Sfânta Liturghie? Este toată

drama Crucii şi toată taina mântuirii neamului omenesc! Sfânta Liturghie, cum aţi învăţat la şcoală, se împarte în trei părţi: „Sfânta Proscomidie”, „Liturghia catehumenilor „şi „Liturghia credincioşilor”. Ai văzut cu ce se începe Sfânta Proscomidie? Ca o oaie spre junghiere S-a adus şi ca un miel nevinovat, împotriva celor ce-L tund, aşa nu-şi deschide gura Sa, profeţia marelui proroc Isaia, care a prorocit despre jertfa Mântuitorului. Şi cu ce se termina Sfânta Liturghie? Ai văzut când da cu cădelniţa la urmă, ce zice preotul? Inalta-Te peste ceruri, Dumnezeule, şi peste tot pământul slava Ta (de 3 ori). Adică începe de la Naşterea Mântuitorului, de la peştera, pana la înălţarea Lui. Toată drama Crucii şi toată taina mântuirii se petrece în timpul Sfintei Liturghii.

Apoi, de când se da binecuvântarea de Sfânta Liturghie, Doamne fereşte, n-are nimeni voie să dea liturghii la uşa Sfântului Altar, ca preotul atunci vorbeşte cu Hristos şi se roagă pentru lume. Să-i învăţaţi acest lucru! Pomelnicele se dau dimineaţa, la Sfântul Altar, înainte de binecuvântare. Învaţa-i o dată şi de două ori! Lasă-i să ştie! Vor să dea jertfa la Altar? Lumânare, prescura, vin, pomelnice? Să vină, că au timp şi sunt datori. Să vină la Utrenie şi la acatist, care se fac dimineaţa. Nu să vină în timpul Liturghiei, că este păcat. Sfântul Simeon Tesaloniceanul, zice: „Vai de preotul acela care citeşte rugăciunile acestea mai înainte, sau mai pe urma”.

Îmi spunea un preot: „Eu le citesc dimineaţa acasă, părinte, că nu le mai citesc atunci în Sfântul Altar! „Şi i-am zis: „Dar ce facem, părinte? Ne jucam cu sfintele slujbe? Unde-ai găsit scrisa inovaţia asta? Cate bordeie, atâtea obiceie? Unul face aşa, unul aşa? Nu este o uniformizare a slujbelor liturgice în toată Ortodoxia? „Nu-i voie! Pentru ca fiecare rugăciune dintre edonise reprezintă un moment liturgic. Şi n-ai voie, nici mai devreme, nici mai târziu să le pui.

Şi astea să le ţineţi minte! Eu v-am spus! Voi veţi face cum veţi vrea. Par fiindcă aţi venit pana aici şi mai ales că

sunteţi în pragul hirotoniei, v-am spus să ţineţi minte.

Afară de asta, mai băieţi să ţineţi minte! Iată greşeli de la preoţii de mir: se apuca şi dau particele poporului, acasă. Să nu faceţi asta! Vin sute de oameni şi zic: „Ne-a dat părintele particica acasă!” Sa nu faceţi, că nu-i lucru canonic. Cel puţin vă spun. De vă veţi aduce aminte, ferice de voi; dacă nu, să nu ziceţi că n-aţi auzit. Şi Mântuitorul a spus: De n-aş fi venit şi nu le-aş fi spus, păcat n-ar avea…

Uite cum este, mai băieţi, cu particelele. Fiecare particica pe care o scoţi omului de pe pomelnicul lui, la vii sau la morţi, reprezintă fata acelui suflet pentru care o scoţi. Şi o dată scoasa şi pusă pe Sfântul Disc, nu mai ai voie s-o dai omului acasă, că-l lipseşti pe el de Liturghie. Nu mai are nicio Liturghie, nicio împărtăşire euharistica cu Hristos în Liturghia aceea, dacă i-ai dat particica acasă.

Pe urma, aceste particele degeaba le dai; ca ele nu sunt sfinţite, ci numai blagoslovite, dimineaţa, când se face amestecarea Sfintelor Daruri. Aceste particele, care s-au scos acum şi s-au pus pe Disc, când auzi ca zice preotul: Ale Tale dintru ale Tale, Ţie aducem de toate şi pentru toate, atunci începe Sfânta Epicleza, prin invocarea Sfântului Duh de trei ori pentru sfinţirea Preacuratelor Daruri.

Şi când vine Duhul Sfânt şi zice preotul: „Şi fa adică pâinea aceasta cinstit Trupul Hristosului Tău. Amin. Iar ce este în Potirul acesta, cinstit Sângele Hristosului Tău. Amin. Prefăcându-le cu Duhul Tău cel Sfânt. Amin, Amin, Amin!” Atunci se sfinţesc şi particelele. Ele nu se prefac în Trupul lui Hristos, că sunt scoase în numele zidirii lui Dumnezeu. Dar iau o mare sfinţire prin analogie cu sfinţirea Trupului şi Sângelui Domnului. Atunci particelele au mare putere de sfinţire.

Aceste particele care s-au sfinţit acum, la urma se pun în Sfântul Potir, în dumnezeiescul Sânge. Şi când ele s-au adăpat cu dumnezeiescul Sânge şi au ajuns în Sfântul Potir, în numele cărora sunt scoase, acele suflete, fie că sunt în rai, fie că sunt în iad, fie că sunt în cer, sau pe faţa pământului, în clipa aceea au împărtăşire euharistica

gânditoare cu Hristos, ca Dumnezeu în tot locul este de fată. Şi dacă tu i-ai dat particica acasă, de unde să mai aibă împărtăşire cu Hristos, ca ea nu mai este acolo?

De aceea v-am spus, să-i învăţaţi pe oameni: „Particelele rămân aici în Sfântul Potir, că va reprezintă familia şi sufletele voastre”.

Altceva. Preoţii de mir săvârşesc Botezul tuturor copiilor nou-născuţi. Noi nu facem botez la mănăstire, Nici înmormântări de mireni, nici cununii. Voi faceţi botezuri la atâtea mii de suflete. Preoţii de la tara se numesc armata de front a Bisericii. Aşa-i numea Patriarhul Nicodim. Două armate are Biserica. Armata de geniu a Bisericii, adică monahii, care tin nestinsa sfânta rugăciune. Apoi Sfintele Scripturi, le-au talcuit sfinţii călugări şi ne-au lăsat cele mai înalte scrieri teologice. A doua este armata de front a Bisericii, adică preoţii de mir. Ei sunt permanent cu poporul şi stau toată viaţa în mijlocul lor.

Băgaţi de seama cum săvârşiti Botezul. Vin femeile aici cu copii bolnavi de epilepsie. Copilu-i mic i-l ia diavolul în primire şi-l munceşte. Ştiţi de ce? Am găsit în „Pravila Mare”. Pentru ca la Botez, preotul nu le citeşte cu atenţie şi evlavie toate lepădările de satana.

O femeie, daunazi avea copilul numai de-un an jumătate şi-l muncea vrăjmaşul; îşi dădea ochii peste cap în braţele ei. Ei, cum să nu plângă biata mama, când vede copilul că-l chinuie satana aşa, de mic? Ce păcate are acela? Este vina preotului! Nu i-a citit la Botez dezlegarile de satana, acelea care sunt puse acolo şi diavolul are putere şi după botez asupra lui.

Voi ştiţi ca, până la Botez, cerul este închis pentru sufletele nebotezate? Pana nu-i Botezat, n-are intrare în împărăţia cerurilor. Ca Mântuitorul ne-a spus: Mergând, propovăduiţi Evanghelia la toată lumea botezându-i pe ei în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh; învăţându-i să păzească toate cate v-am poruncit vouă. Să vină protestantul să audă, ca Dumnezeu a zis toate poruncile Lui să le pazim, nu „Sola fi de”, mântuirea fără fapte. Şi apoi zice: Cel ce va crede şi se va boteza, se va mântui; iar

cine nu va crede, se va osândi. Clar.

Vezi, dacă n-are Botezul şi dacă Botezul este stâlcit şi nu s-au citit dezlegarile de satana, măcar ca s-au făcut afundările copilului şi miruirea, vrăjmaşul mai găseşte o poartă ca să intre, căci copilul nu s-a lepădat de satana şi de toate lucrurile lui. Deci, după firea cea veche, până la Botez, diavolul sta în inima copilului. Ne spun toţi Sfinţii Părinţi: După Botez, harul Duhului Sfant vine în inima şi-l scoate afară pe diavol. Dar îi da voie să tulbure inima creştinului dinafara – mustul trupului –, să-l ispitească pe om. Dar înăuntru nu poate intra, ca scânteia harului odată intrata de la Botez este până la moarte acolo.

Însă, dacă preotul n-a făcut bine lepădările de satana – Ma lepad de satana şi de toate lucrurile lui, sau poate nici Botezul, vrăjmaşul găseşte portiţa şi intra înapoi în inima copilului.

Doamne fereşte! A venit obosit, sau grăbit, că a avut mai multe botezuri şi cununii şi nu le citeşte toate dezlegarile. Am găsit scris în pravila: „Copiii care se îmbolnăvesc – şi, uneori, nu se îmbolnăvesc când sunt mici, ci când sunt mai mari –, îi ia vrăjmaşul în primire, ca preotul n-a băgat de seama şi n-a citit toate dezlegarile de satana”. Şi-l tulbura pe bietul suflet mult mai târziu.

De aceea să ţineţi minte, când faceţi un Botez, să nu vă grăbiţi. Sau, dacă ai două şi trei botezuri în aceeaşi apa – poate să fie şi unul –, dacă-s mai mulţi copii, să fie de acelaşi sex şi cât trăiesc ei nu se pot înrudi prin căsătorie, căci au devenit rudenii spirituale, adică „fraţi de cruce”. Când sunt mai mulţi copii, se pot citi lepădările la toţi odată, dar îi pomeneşti pe fiecare pe numele sau, cum îi cheamă.

Botezul se mai numeşte şi uşa Tainelor, pentru ca prin Botez noi intram în Biserica lui Hristos. Prin Botez avem darul punerii de fii, al înfierii după dar. Biserica, în baia naşterii de a doua, ne face fiii lui Dumnezeu după har. Deci, Botezul este cea mai întâi taina, cea mai mare şi mai dogmatica.

Însă şi Botezul, ca orice taina, se face cu scumpătate

şi cu iconomie, adică cu pogoramant, de nevoie. Botezul cu scumpătate se face numai de episcop şi de preot şi numai în biserica şi numai prin trei afundari. Aşa este Botezul desăvârşit.

Botezul prin stropire sau prin turnare este aprobat de Biserica numai cu iconomie, adică de nevoie. Ca ce-ai face cu Bucovina şi Ardealul, unde se botează prin stropire şi prin turnare? Mai rar reuşesc preoţii noştri undeva sa facă Botez prin afundare în Ardeal. Este o tradiţie rămasa de la catolici.

Dar Biserica noastră l-a primit cu pogoramant, cu iconomie. Ştiţi cum l-a primit? Cum un gospodar care are şapte copii, s-a întâmplat ca unul din ei s-a născut chior de-un ochi, sau ciung de-o mana, sau olog de-un picior, sau are o meteahna ceva: n-aude bine, sau nu vede bine. Dar pentru că-i al lui, nu-l creste şi pe acela? De la Dumnezeu sunt toate.

Aşa şi Biserica noastră. Cu toate că Botezul prin stropire şi turnare nu-i desăvârşit, este cu lipsa, dar Biserica îl primeşte cu iconomie, că este făcut în numele Preasfintei Treimi.

Apoi, la mare nevoie, când pruncul după naştere este ameninţat să moară? Biserica îngăduie să-l boteze nu numai preotul, ci şi un diacon, un călugăr, un mirean, o femeie şi chiar moasa care ajuta la naştere, numai să zica cuvintele acestea: „Se botează robul lui Dumnezeu cutare, în numele Tatatui. Amin. Şi al Fiului. Amin. Şi al Duhului Sfant. Amin”.

A venit la mine o moasa, dintr-un oraş de undeva şi mi-a zis:

— Părinte, am 12 avorturi. Am venit să-mi spui ce canon să fac.

— Dar când le-ai părăsit? am întrebat-o.

— Le-am părăsit de vreo 15 ani.

Ma gândeam acum ce canon să-i dau, ca ea de acum ieşise de sub canonisire. Trebuia să-i mai dau ceva. Pentru avort se da aşa: cate avorturi are, atâţia copii să boteze, atâţia copii să îmbrace şi celelalte cum spune duhovnicul.

Dar aceasta moasa s-a dus la un dascăl creştin şi a învăţat toată formula Botezului.

— Părinte, mi-a zis ea, eu sunt la maternitate şi am botezat 480 de copii până acum!

— Bravo! Ai pierdut 12 şi ai câştigat 480! Dar ce zici la botez?

— Uite cum fac, părinte. Am agheasma mare şi dacă vad la maternitate ca copilul este slab şi-i gata să moară, eu îndată îl stropesc cu agheasma, aprind trei lumânări şi zic. „Se botează robul (roaba) lui Dumnezeu (…), în numele Tatălui. Amin. Şi al Fiului. Amin. Şi al Duhului Sfant. Amin”.

Ai văzut o Moasa înţeleapta? A pierdut 12, dar a câştigat 480 de copii şi i-a adus la credinţa!

Atunci i-am zis: „Pentru canonul matale nu-ţi mai dau nimic, dacă ai făcut atâta bine şi atâtea suflete le-ai adus la lumina credinţei!”

Ce se întâmpla? Aceşti copii botezaţi de femei sau de călugări, sau chiar de diacon, sau de moasa; ca să nu moară nebotezaţi, dacă li s-au zis cuvintele acestea şi au rămas în viaţă, preotul nu le mai poate repeta în veac. El face lepădările şi cealaltă slujba şi-i miruieşte cu Sfântul şi Marele Mir. Apoi îi împărtăşeşte cu Sfintele Taine. Cuvintele dogmatice referitoare la ipostasurile Sfinntei Treimi nu se mai repeta. Ca preotul, dacă le mai repeta, a doua oară răstigneste pe Iisus Hristos şi nu mai poate fi preot. De aceea stitistii, care tin stilul vechi şi botează a doua oară, sunt eretici. Cine botează a doua oară, a doua oară răstigneste pe Iisus Hristos. Citiţi în Dogmatica Sfântului Ioan Damaschin şi la Apostolul Pavel, ca Botezul este îngropare şi înviere cu Iisus Hristos.

Deci, mai băieţi, acestea să fie pentru voi: să aveţi viaţa curata, să ţineţi cu tărie la Sfintele Posturi şi la Sfintele Canoane şi să nu vă placa sa va îmbogăţiţi. Ce bogăţie mai marş este, decât să te duci la Hristos cu cât mai multe suflete mântuite?

Ca toate nu le putem noi face! Dacă Apostolul Pavel spune: Tuturor m-am făcut toate, ca măcar pe unii să-i

mântuiesc, apoi noi ce să mai zicem? Dar dacă ai să te duci la Hristos cu o mulţime de suflete curate, mântuite, câtă cinste şi slava şi bucurie o să ai în vecii vecilor?

Alta datorie, acum când vă faceţi preoţi. Nu cumva să vă fie ruşine de haina lui Hristos! Acum să te văd cu dulama iar mai încolo şofer civil! Ţi-i ruşine de Hristos? Ferească Dumnezeu! Eu nici nu primesc preoţi civili la spovedanie. Mi-au venit cinci preoţi de mir cu preotesele la mărturisire. Unul avea oleacă de barba şi era îmbrăcat cu haine preotesti, ceilalţi, nişte şoferi, îmbrăcaţi cu pardesie.

— Am venit, Prea Cuvioase, să ne mărturisim!

— Mai, voi sunteţi preoţi? Unde vă este uniforma? Unde vă sunt bărbile? Unde aţi văzut voi în icoane, sfinţi, cuvioşi, mucenici, arhierei şi preoţi bărbieriţi, cu itari şi cu mâneca scurta? Sau pe Maica Domnului aţi văzut-o cu capul descoperit, machiata, şi cu cercei? Preotesele în parohie sunt jumătate de preot. Ele trebuie să fie pilda şi lumina femeilor din sat prin viaţa şi comportamentul lor.

Du-te la Grecia şi vezi ca, de la cel mai mare, de la patriarh şi până la ultimul diacon de mir, toţi poarta barba, toţi sunt cu uniforma şi poarta culioane şi potcape. Du-te la Roman, pe timpul episcopului Gherasim Safirin în 1904, să vedeţi cum erau preoţii! Toţi purtau haine lungi şi potcap. Bine, fraţilor, unde ne ducem noi de la Tradiţie? Cum ne mai luptam cu catoticii şi cu sectele, dacă le dam apa la moara? Numai cu numele zicem că suntem ortodocşi!

Nu aşa, mai băieţi! Cât de frumos îi sta preotului să-şi poarte uniforma!

În ceea ce priveşte talcuirea Apocalipsei, omul e ispitit să talcuiască după capul său. Să nu vă băgaţi mai adânc decât au talcuit Sfinţii Părinţi. Pentru ca atunci când a spus îngerul lui Ioan Evanghelistul: „Fiul omului, pecetluieşte cuvintele acestea! „Ştii ce înseamnă „pecetluite”? Nimeni să nu le ştie! Are mari taine Apocalipsa! Care s-au băgat cu capu-n traista în Apocalipsa, s-au făcut mari sectari, că au luat-o după capul lor. N-auzi ce spune Sfântul Grigore de Nissa? Să nu ispiteşti Scripturile mai presus de vârsta ta duhovniceasca,

că te prapadeşti.

Aşa, mai băieţi! Dacă veţi face toate cate aţi auzit şi învăţat şi veţi tine cu sfinţenie la învăţăturile Sfinţilor Părinţi, veţi avea multe bucurii şi plata de la Dumnezeu în cer, în veacul veacului. Iar dacă nu, focul gheenei şi talpa iadului! Pentru ca voi, în loc să fiţi „lumina lumii „şi „sarea pământului", v-aţi făcut de ocara tuturor şi ruşinea îngerilor. Să nu fie!

Să ne vedem cu toţii la Rai! Amin!

DESPRE RUGĂCIUNE

TREPTELE RUGĂCIUNII

Rugăciunea este maica şi împărăteasa peste toate faptele bune. Dar cum este ea maica tuturor faptelor bune? Ca doar marele Apostoi Pavel spune: Şi acum rămân acestea trei: credinţa, nadejdea şi dragostea; iar mai mare decât toate este dragostea. Nu spune aşa?

Deci iată ca cea mai mare fapta buna nu-i rugăciunea, după Sfiniii Părinţi, ci este dragostea. Dar de ce totuşi Sfinţii Părinţi au spus ca rugăciunea este maica a tuturor faptelor bune? Pentru ca ea aduce în sufletul nostru şi pe dragoste. Dragostea de Dumnezeu şi dragostea de aproapele nu vin pe alta cale în sufletul nostru, decât pe calea rugăciunii!

Bunaoara să spun: dacă ai supărat pe cineva sau te-a supărat cineva şi începi să-l pomeneşti la rugăciune, numai vezi ca, de la o vreme, se ridica ura din mijloc. Prin rugăciune se taie vrajba şi îndată îl câştigi pe acela şi îl aduci la înţelegere, la unire. De aceea spune Sfântul Maxim: Când vei vedea pe cineva că te urăşte, sau te nedreptăţeşte, fie cu dreptate, fie cu nedreptate, începe să-l pomeneşti la rugăciune. Dar să nu-l pomeneşti, să-i fie lui vreun rău, ca atunci cade pe tine. Să zici aşa: „Doamne, Iisuse Hristoase, miluieşte-mă pe mine păcătosul şi pe fratele meu (cutare), ca pentru păcatele mele s-a supărat pe mine. Pentru ca fratele meu este oglinda mea şi el vede răutăţile mele".

Aşa spune şi Sfântul Ioan Scararul. „Să nu învinuieşti cumva pe fratele când te rogi pentru el, sau să-i ceri

pedeapsa”, cum îi pun unii în pomelnice la vrăjmaşi. Nu-i voie! Chiar dacă îi puneţi pe unii la vrăjmaşi, Biserica ştiţi cum se roagă? Biserica se roagă pentru vrăjmaşi să-i înţeleptească, să le ierte păcatele, să-i aducă la cunoştinţa adevărului, să-i facă blânzi şi să-i întoarcă cu bine.

Aşa se roagă Biserica. Niciodată Biserica nu vrea să facă rău la nimeni. Ca Dumnezeu vrea ca toţi oamenii să se mântuiască… Iar noi, când avem o supărare, ni se pare ca cutare ne urăşte. Dar Biserica nu! Ea nu face deosebire. Ea se roagă deopotrivă pentru toţi, ca să fie buni. De aceea, vorbind despre sfânta rugăciune, v-am spus ca ea se numeşte maica tuturor faptelor bune, pentru ca ea aduce în sufletul nostru pe cea mai mare fapta buna: dragostea de Dumnezeu şi dragostea de aproapele.

Auzi ce spune dumnezeiescul Părinte Maxim Mărturisitorul – care a fost „vârful teologiei „şi „bilanţul teologiei ortodoxe „în secolul VI –, în Filocalie şi în cartea numita „Ambigua”, o carte a lui cu care îl întrece uneori în gândire şi pe Sfântul Dionisie Areopagitul, numit şi „Pasarea cerului”: Toate faptele bune ajuta pe om să câştige dragostea de Dumnezeu, dar niciuna ca rugăciunea. Ca rugăciunea, de aceea se cheamă „maica faptelor bune”, ca ea, pe cea mai mare fapta buna o ajunge, pe dragoste.

Toate faptele bune apropie pe om de Dumnezeu, dar rugăciunea le uneşte. Este ca şi când ai face o uşă din tablii, sau un dulap, şi vezi că se potrivesc lucrurile trase la gealau, dar nu se lipesc pana nu pui clei. Iar când ai pus clei le-ai făcut dintr-o bucata toate. Aşa este şi rugăciunea.

Rugăciunea nu numai ca îl apropie pe om de Dumnezeu, ci îl lipeste de Dumnezeu şi îi face un duh cu El. Este ceea ce spune marele Apostol Pavel: Cela ce se lipeste de desfrântata, un trup este cu ea… şi cel ce se lipeste de Domnul, un duh este cu El. Sudura aceasta duhovnicească de a se uni omul cu Dumnezeu, se face pe calea rugăciunii.

Dar când auzim noi de rugăciune, să nu credem că toată rugăciunea noastră este rugăciune. Dacă eu zic cu

limba rugăciunea, sau cu gura, iar mintea este pe dealuri, eu mă înşel pe mine când mă rog. Ca Dumnezeu în vremea rugăciunii, nu cauta numai buzele şi limba, ci cauta mintea şi inima.

Rugăciunea care o facem noi cu gura şi cu buzele şi ea este buna într-o măsura, căci şi ea are temei în Sfânta Scriptură. Când auzi pe Apostolui Pavel ca spune aşa: Aduceţi Domnului roada buzelor voastre, arata rugăciunea gurii pe care o zicem; sau când auzi în Sfânta Scriptură ca zice: Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat, se referă la rugăciunea limbii şi a glasului. Când auzi pe prorocul ca zice: Şi L-am inaltat pe El cu limba mea iarăşi de rugăciunea gurii vorbeşte sau: Doamne, auzi rugăciunea mea şi strigarea mea la Tine să vină, tot de rugăciunea buzelor vorbeşte. Sau: Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea şi nu trece cu vederea ruga mea, iarăşi de rugăciunea gurii vorbeşte şi aici Sfânta Scriptură.

Dar să ştiţi ca rugăciunea gurii, după învăţătura dumnezeiescului părinte Grigore de Nissa, marele filosof şi fratele marelui Vasile, este graniţa cea mai depărtata a rugăciunii, sau mai bine zis, ca să înţelegeţi mai bine, ea este cuiul (treapta) cel mai de jos din scara rugăciunii. Ştii ca atunci când te urci pe scara, pui piciorul pe cel dintâi cui. Dar, cât ai de suit!

Or, scara rugăciunii în urcuşul ei nu are sfârşit. Rugăciunea, în creşterea ei, nu are margine, pentru ca ea se uneşte cu Dumnezeu. Şi precum Dumnezeu, fiind nemărginit în sfinţenie prin înălţimea însuşirilor Sale, nu are sfârşit în bunătate şi în sfinţenie, aşa şi rugăciunea, în creşterea ei duhovnicească, se înalţa şi margine nu are!

Şi nu numai rugăciunea este nemărginita, ci şi toate virtuţile care se nasc din Dumnezeu sunt nemărginite; tocmai de aceea, că se nasc din Dumnezeul nemărginit. Ori credinţa, ori nadejdea, ori dragostea, ori mila, toate sunt nemărginite, pentru ca ele se nasc dintr-un Dumnezeu care nu are margine în bunătate.

Aşadar, când ne rugam cu gura, să ştiţi ca facem

bine, căci cu aceasta începe a se învaţă omul a se ruga. Cu gura începem să învăţăm întâi rugăciunile începătoare: „Împărate ceresc”, „Sfinte Dumnezeule”, „Preasfânta Treime”, „Tatăl nostru „” Crezul”, „Psalmul 50 „…; şi-i bine să le învăţam pe de rost din cărţi de rugăciune, din Ceaslov şi Psaltire.

Noi citim rugăciuni cu gura – şi aşa se învaţă rugăciunile –, ca şi cum ai fi în clasa întâi. O ia de la aceste rugăciuni cu gura şi se ridica omul în rugăciune, pana când nu mai este rugăciune, pana intra în vedere dumnezeiască. Acum, vorbind de rugăciune, vom vorbi despre treptele rugăciunii, aşa cum ne învaţă Sfinţii Părinţi.

Când ne rugam cu limba, cu gura şi cu buzele, suntem în treapta cea mai de jos a rugăciunii. Trebuie să trecem cu rugăciunea noastră de la limba şi de la gura la minte, pentru ca sufletul nostru are două parţi domnitoare, cum arata Sfântul Ioan Damaschin în „Dogmatica”: mintea şi inima.

Mintea izvorăşte permanent gânduri. Creierul este unealta raţiunii, iar inima este unealta sentimentelor, a simţirilor celor duhovniceşti. Ca unde simţi întâi bucuria, scârba, frica? Nu în inima? Vezi ca simţirea sufletului se afla în inima?

Deci, vreau să vă spun un lucru. Când ne rugam cu gura, ne aflam la începutul rugăciunii. Iar, dacă eu zic o rugăciune cu gura: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul”, sau „Tatăl nostru”, sau „Nascătoare de Dumnezeu, Fecioara… „sau oricare şi, dacă o înţeleg şi cu mintea, ea atunci nu se mai cheamă rugăciunea gurii, ci trece în alta treapta, şi anume la rugăciunea minţii. Iar, dacă aceasta rugăciune, care o zic cu gura şi o înţeleg cu mintea, o duc pana la simţirea inimii – să o simt şi cu inima –, ea a devenit atunci rugăciunea inimii, alta treapta mai înalta. Deci, auzi ce spune Sfântul Apostol Pavel: Vreau mai bine să zic cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba. Aţi auzit cu cât este mai înalta rugăciunea minţii

decât a limbii? Ca prefera apostolul mai degrabă să zica cinci cuvinte cu mintea în biserică, decât zece mii de cuvinte cu limba; fiindcă, a te ruga cu mintea, este rugăciune mult mai înalta decât a limbii.

Dar rugăciunea minţii este desăvârşita? Nu! Nici a minţii nu-i desăvârşita. Rugăciunea minţii de-abia o numesc dumnezeieştii Parinii, jumătate de rugăciune, sau pasare cu o aripă, sau rugăciune cu-n picior, ca nici rugăciunea minţii nu-i desăvârşita. Îi mai trebuie ceva. Trebuie să ducem aceasta rugăciune de la înţelegerea minţii la simţirea inimii.

Când noi zicem o rugăciune cu limba şi o înţelegem cu mintea şi o simţim cu inima, ea devine sferica, rotunda, în mişcarea sufletului nostru. Aceasta rugăciune este mult mai desăvârşita şi se numeşte rugăciunea inimii.

Dar o să mă întrebaţi: Rugăciunea inimii este cea mai înaltă? Nu! Sunt rugăciuni şi mai înalte decât a inimii. Dar la rugăciunea inimii, zice Sfântul Isaac Sirianul, de abia ajunge unul din zece mii. Iar la rugăciunea care-i mai sus decât a inimii, de abia ajunge unul din neam în neam; aşa de înalta este rugăciunea care trece peste cea a inimii. Şi care sunt treptele mai sus de rugăciunea inimii?

Prima este rugăciunea numita De sine mişcatoare. De ce se cheamă aşa? Când s-a întărit rugăciunea în inima, adică” Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul!”, de la o vreme inima se roagă fără să zica limba cuvinte. Este ceea ce spune la „Cântarea Cântărilor „în Biblie: Eu dorm şi inima mea veghează. Ştii cum este atunci rugăciunea noastră? Aşa cum ai întoarce un ceas şi apoi el merge singur.

În aceasta treapta ajungi la ceea ce spune marele Apostol Pavel: Neîncetat vă rugaţi (1 Ţes. 5, 17). Ni s-ar părea ca Apostolul Pavel zice aici ceva mai presus de puterea noastră. „Cum să mă rog neîncetat? Dar eu dorm. Ma pot ruga când dorm? Dar eu mănânc. Ma pot ruga când mănânc? Dar eu vorbesc cu oamenii. Ma pot ruga?” Te poţi, dacă vrei!

Omul care, a ajuns la rugăciunea de sine mişcatoare,

oriunde ar fi, inima lui se roagă permanent. Dacă-i în avion, dacă-i în tren, dacă-i în fabrica, dacă-i la gara, dacă-i pe drum, dacă doarme, inima lui se roagă neîncetat. Aceasta rugăciune, când ajunge să fie „de sine mişcatoare”, toată viaţa omului este o rugăciune. Orice lucrează pe pământ, el tot timpul se roagă.

Apostolii nimic n-au învăţat mai presus de puterea noastră. Când a zis Apostolul Pavel.: Neîncetat vă rugaţi, cel ce ajunge la „rugăciunea de sine mişcatoare”, împlineşte cuvântul lui. El dacă mănâncă, inima lui se roagă, când vorbeşte cu oamenii, are în taina alta gura: gura cea de foc a Duhului Sfant din inima lui. Cu aceea vorbeşte cu Dumnezeu. Este „gura Duhului”, cum o numeşte Vasilie cel Mare. Un asemenea om, care a câştigat „rugăciunea de sine mişcatoare”, orice-ar face el, inima lui se roagă. Aceasta este a patra treapta a rugăciunii.

Este şi o alta treapta mai înalta decât aceasta: rugăciunea cea văzătoare. Care este aceasta? Ai văzut pe Sfântut Antonie cel Mare? De-acolo, din muntele lui, din Tebaida, unde era el în Egipt, se ducea cu mintea la Sfântul Amonie, alt sihastru mare. Acela ieşise din viaţa şi sufletul lui era dus de îngeri la cer. Şi el a început a se închina. Şi l-au întrebat călugării: „Părinte, de ce te închini?” Şi el a răspuns: „Fratele nostru Amonie, marele stâlp al cerului şi al pământului, se duce la cer şi m-am închinat sufletului lui”. Şi era mare distanţa de la Sfântul Antonie pana la muntele lui Amonie, însă Antonie vedea sufletul lui Amonie cum este ridicat de îngeri la ceruri când a ieşit din trup. Asta înseamnă oameni înaintevăzători sau cu minte înainte-văzătoare de Dumnezeu!

Când ajunge omul să fie înainte-văzător de Dumnezeu, el are aceasta rugăciune numita „văzătoare”. Deci, se suie cu mintea aşa de tare, ca el vede aici unde suntem noi, câţi demoni sunt – că sunt mulţi –, şi câţi îngeri sunt. Pe toţi îi vede. Şi vede pe cel ce şi-a curăţit inima, vede şi gândurile; gândurile ce le gândeşte fiecare. Atât de curata devine mintea lui, că îţi spune ce gândeşti

tu, ce gândeşte celălalt. La fiecare le ştie gândurile. Ai văzut la Mântuitorul: Ştiind gândurile carturaţilor şi ale fariseilor, a zis: Ce gândiţi rele în inimile voastre? Ce este mai uşor a zice? Ridică-te şi ia-ţi patul tău şi umbla? Sau a zice: arta-ţi-se păcatele? Se uita şi vedea gândurile lor.

Deci, la măsura aceasta ajunge omul care are rugăciunea de sine văzătoare. Ştie gândurile la toţi care sunt de fată. Vede duhurile rele, vede îngerii şi pe toţi care se îngrijesc de mântuirea noastră aici.

Dar este şi alta treapta de rugăciune mai înalta, a şasea: Rugăciunea în extaz sau în uimire. Prin aceasta, în vremea rugăciunii, omul se rapeste cu mintea la cer, fata lui se face ca focul şi mâinile şi degetele lui ca făcliile de foc şi nu mai este pe pământ cu mintea, ci numai în cer.

Ultima rugăciune, mai înalta decât cea în extaz este: Rugăciunea cea duhovnicească. Aceasta este a şaptea. Rugăciunea duhovnicească nici nu se mai cheamă rugăciune. Ea, după toţi dumnezeieştii Părinţi, se cheamă vedere duhovnicească şi Împărăţie a cerului. La fel zice şi dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul.

Deci, rugăciunea duhovnicească este mai presus de hotarele rugăciunii. Ea este o fire cu Dumnezeu. Asta este ceea ce a văzut marele Apostol Pavel: Ştiu pe un om oarecare, care acum paisprezece ani s-a răpit pana la al treilea cer şi a auzit acolo cuvinte, care nu este cu putinţa omului a le grai. În trup sau afară din trup, nu ştiu, Dumnezeu ştie!

El nu ştia cum a fost. Ca în rugăciunea aceasta duhovnicească mintea omului nu mai lucrează după a sa putere. Ci este luata de puterea Duhului Sfant şi-i dusă în slavile cereşti şi nu mai poate cugeta ce vrea ea. Mintea omului este dusă la descoperiri mari în iad, în cer, unde vrea să-l ducă Duhul Sfânt. Şi omul acesta este în mari descoperiri şi când vine iar în aşezarea lui, nu ştie dacă a fost în trup sau afară de trup, ca Apostolui Pavel.

Aceasta este cea mai înaltă rugăciune, de care spune dumnezeiescul Părinte Isaac Sirul ca „de abia se învredniceşte unul din neam în neam, de o descoperire ca

aceasta”. Într-o generaţie abia dacă se găseşte unul. Pentru ce v-am spus despre aceste trepte ale rugăciunii? Ea are de toate trei trepte generale: Rugăciunea gurii, a minţii şi a inimii. Iar celelalte trepte intermediare sunt legate între ele, ca nişte cuie la scara când te sui. Un rugător desăvârşit trece prin toate aceste trepte de rugăciune cu darul lui Dumnezeu. Dar a se sui omul pe aceste trepte, nu este în puterea lui. A omului este numai voinţa. Să voiască, să se roage lui Dumnezeu cum poate, iar a se învrednici de rugăciuni ca acestea înalte, este numai o lucrare dumnezeiască, care depinde de darul lui Dumnezeu.

Deci, în aceste rugăciuni trebuie să se unească mintea cu inima. Este o rugăciune a miniii în inima şi este o rugăciune a inimii curata. Dar să ştiţi ca mintea, pogorându-se în inima, trece două vami sau obstacole, ca să se unească cu inima. Care sunt acele vami? Întâi este vama închipuirii, a imaginaţiei şi a doua este vama raţiunii de la poarta inimii.

Pogorand mintea spre inima, ea întâlneşte prima vama, imaginaţia. Ai văzut ca stai uneori la rugăciune şi apare în mintea ta, te miri ce. O închipuire, ori cel ce te-a supărat, ori cel ce te-a smintit cu o patima. Şi atunci, la vama imaginaţiei sau a închipuirit se opreşte mintea noastră în vremea rugăciunii, mergând spre inimă.

Asta este prima staţie. Sfântul Nil Ascetul zice în Filocalie: Fericita este mintea aceea care a ajuns să se roage lui Hristos, fără imaginaţie, fără forma! Mintea Mântuitorului n-a avut imaginaţie, spun toţi sfinţii teologi. Pentru ca El era Noul Adam şi a venit să restaureze pe vechiul Adam, exact cum a fost în rai. Ca şi Adam, când a fost creat de Dumnezeu în rai, nu avea imaginaţie, n-avea închipuire. Satana a căzut din închipuire, ca voia să se facă asemenea cu Dumnezeu, cum zice la Isaia: „Tu ai spus în gândul tău: Ma voi sui deasupra norilor, peste munţii cei de miazanoapte care sunt în ceruri, deasupra stelelor cerului voi pune scaunul meu şi voi fi asemenea cu Cel Preaînalt. Şi numai cât şi-a închipuit, l-a dat Dumnezeu pe

Lucifer jos din cer, pentru ca şi-a închipuit să fie asemenea cu El, necunoscand că este zidire. Ca Dumnezeu l-a făcut numai cu gândirea şi poate să-l surpe într-o clipeala.

Aşa şi Adam, când a căzut prin imaginaţie a căzut. Ce i-a zis satana? Nu vei muri, ci vei fi ca un Dumnezeu, cunoscand binele şi răul. Şi cum şi-a închipuit că va fi ca un Dumnezeu, a căzut prin imaginaţie din darurile date şi apoi a fost izgonit din iai. De aceea dumnezeieştii părinţi numesc imaginaţia pod al demonilor. Niciun păcat nu trece de la minte la simţire (la inima) dacă nu şi-l închipuie întâi omul cu mintea.

Deci, în vremea rugăciunii n-ai voie să-ţi închipui nimic. Nici imaginaţii sfinte, nici pe Hristos pe Sfânta Cruce, nici pe scaunul Judecaţii. Nimic. Ca toate imaginaţiile sunt afară de inima şi dacă rămâi să te închini la acestea, nu te închini lui Hristos.

Mintea trebuie să se pogoare în inima, ca inima este camara minţii. Aceasta-i camara de care spune Hristos: Tu, când te rogi, intra în camara ta şi încuie uşa ta şi roagă-te Tatălui tău intru ascuns şi Tatăl tău, Care vede cele intru ascuns, îţi va răsplăti ţie la arătare. Voi credeţi căci camara este cea de lemn, casa? Dacă o luaţi aşa, o luaţi după litera.

Ori aici dumnezeieştii Părinţi înţeleg cu totul altfel: Trei uşi ai de încuiat când te rogi: uşa cea de lemn, pentru oameni; uşa buzelor, pentru cuvinte ca să nu grăieşti cu nimeni decât cu Dumnezeu; şi uşa inimii, pentru duhuri, ca să te pogori cu mintea în camara inimii. Ca inima este camara minţii.

Auzi ce zice dumnezeiescul Părinte Isaac Sirianul: Omule, pogoara-te cu mintea în camara inimii tale şi atunci ai ajuns în cer. Ca şi aceea este camara cerului, a împărăţiei cerului. Dar cine ne-a spus noua ca Împărăţia cerului este în inima noastră? Hristos. N-a spus El: Împărăţia cerului înăuntrul vostru este? Deci, iată ca noi avem Împărăţia cerului în inima noastră. Şi când ajungem cu mintea în inima, am ajuns la Împărăţia cerurilor.

Deci, pogorându-se mintea spre inima în vremea

rugăciunii, întâlneşte aceste două vami: întâi vama imaginaţiei şi pe urma vama raţiunii, la poarta inimii. Un om înţelept într-o clipeala de vreme le trece.

Legea cea mai scurtă a rugăciunii este să nu-ţi închipui nimic când te rogi. Ca imaginaţiile sunt de trei feluri: rele, bune şi sfinte. Să nu primeşti niciun fel de imaginaţie. Ca dacă te opreşti la imaginaţie, nu poţi intra cu mintea în inima în vremea rugăciunii. Iar aici la vama raţiunii, care-i la poarta inimii, întâmpina alte duhuri rele. Să vă dau aici o pilda ca să înţelegeţi.

La vama raţiunii o întâmpina pe mintea noastră teologii întunericului şi filosofii iadului şi-i dau minţii raţiuni duhovniceşti. Mintea noastră, după mărturia Sfântului Vasile, are însuşirea sa izvorască veşnic gânduri, bune sau rele. şi nu-i de vina ce izvorăşte. Ca ce turnam într-însa, moara macina. Noi suntem cei care hotaram dacă dam drumul la gânduri.

Stai uneori la rugăciune, în genunchi sau în picioare sau stai pe-un scaun sau pe-o laita, că te poţi ruga şi culcat când eşti bolnav sau bătrân, cum zice Sfântul Grigore Sinaitul „Cel bătrân şi bolnav, poate sta culcat cu capul pe o pernă, dacă nu poate sta în picioare, numai să se roage”. Dumnezeu nu cere omului poziţia trupului, ci a minţii şi a inimii. În clipa rugăciunii, numai ce vezi că apar nu cuvinte rele, ci din Scriptura, cum a ispitit pe Mântuitorul în muntele Carantaniei. Nu L-a ispitit din Scriptura? Arunca-Te jos, ca scris este: Îngerilor Săi va porunci pentru Tine şi Te vor ridica pe mâini, ca nu cumva să lovesti de piatra piciorul Tău.

Ai văzut ca rolul lor este să te ispitească din Scriptura? Aşa face şi cu mintea noastră, când vrea să se coboare în inima la rugăciune. Şi la vama raţiunii, care-i la poarta inimii, de exemplu îţi vin în minte aceste cuvinte: Ridicat-ai de la mare caii Tai tulburaţi de ape multe. Sau: Lipsit-au de la mâncare oile, când nu vor fi boii lângă iesle.

Ce este asta, că-i din Scriptura, nu? Cine sunt boii care sunt oile? Ce înţeles au astea? Şi îndată; te duce cu mintea la talcuirea Sfântului Maxim: Boii raţionali – că-s

mai mari boii decât oile –, sunt Apostolii, episcopii şi preoţii, Biserica povatuitoare, ierarhia. Ce sunt oile? Biserica ascultătoare, poporul de jos. De câte ori nu a numit Hristos poporul de jos oi? Oi cuvântătoare!

Ce este ieslea din care se hrănesc şi boii şi oile? Biserica lui Hristos. Ca şi Biserica povatuitoare şi cea ascultătoare se hrănesc, cu Preacuratele Taine, cu învăţăturile Sfinţilor Părinţi, a Sfintelor Scripturi celor vechi şi noi şi cu toate dogmele, cu toate talcuirile Evangheliei. De unde toate astea? Din aceasta iesle, care este Biserica.

Dar ce zice Duhul Sfânt aici? Lipsit-au de la mâncare oile, când nu vor fi boii lângă iesle. Adică o să lipsească poporul lui Hristos din Biserica, când n-or să fie pastorii lângă Biserica. Ca boii, în chip raţional, sunt pastorii Bisericii. Şi iată ce raţiuni adevărate şi înalte, ne vin în vremea rugăciunii! Dar vrăjmaşul nu se supara de asta, când vede ca tu raţionezi. El se bucura. Bine ca teologhiseşti, când te rogi!

Fraţilor, n-au ce cauta astea în vremea rugăciunii! Sfântul Ioan Gura de Aur spune: „Tu, când te rogi, nu teologhisi, că eşti batjocorit de demoni!” Când te rogi trebuie să ai inima înfrânta şi smerita, durerea inimii pentru păcate şi smerenie. Taina asta este a lui Dumnezeu, Izvorul minţilor raţionale din cer şi de pe pământ.

Deci, nu este voie, în vremea rugăciunii, nici să teologhiseşti. Pentru ca a sta de vorbă cu nişte raţiuni duhovniceşti în vremea rugăciunii, chiar de-ar fi din Sfânta Scriptură, nu ne rugam, ci teologhisim. Adică înseamnă să cugetam ceva la cuvintele Scripturii. Fiindcă aceasta vama, a raţiunii este la poarta inimii, n-ai voie să vorbeşti în vremea rugăciunii niciun cuvânt din Scriptura. Ci, te coboară în inimă cu rugăciunea de-un singur gând. Adică gândind numai la numele Domnului nostru Iisus Hristos.

Deci cu aceasta raţiune ne coboram în inima, zicând aşa: „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul (sau păcătoasa)”. Cu alta raţiune n-ai ce cauta. După cum v-am spus mai sus, la

vama imaginaţiei, ca nicio imaginaţie cât de sfânta ar fi, nu este în inima ci afară de inima şi trage mintea noastră din inima afară. Aşa şi raţiunile acestea.

Ca diavolul, numit teologul întunericului şi filosoful iadului, are scop să-i dea minţii noastre de teologhisit. Şi el îţi aduce la rugăciune toată Scriptura, dacă vrei – ca el este teolog vechi –, şi o ştie pe de rost. Numai să nu te rogi! El ştie ca rugăciunea îl arde.

De aceea îţi aduce texte şi de la Apostol şi din Evanghelie, din predicile pe care le-ai auzit în biserică, din cazanie. Tu stai la rugăciune iar diavolul îţi aduce lucruri mari şi raţiuni duhovniceşti foarte înalte. Atunci, tu capeti o trufie duhovnicească: „De aceea îmi vin mie acum cuvintele astea aşa de înalte, ca eu mă rog lui Dumnezeu!” Şi el rade eu gura pana la urechi! Tu nu te rogi atunci, ci teologhiseşti. Mântuitorul îţi spune să te rogi: Voi nu vorbiţi multe ca fătţarnicii cărora li se pare că intru multe vorbe îi aude Dumnezeu!

Hristos cere de la noi rugăciunea „monologhie „adică de-un singur cuvânt, de-un singur gând. Ai văzut canaaneanca? Mergea după Hristos şi striga cu câteva cuvinte: Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-mă! Şi Fiul lui David miluieşte-mă! Dar striga din inimă. Ea nu s-a rugat mult, s-a rugat cu un singur cuvânt, dar îl zicea din inima, pana a biruit bunătatea lui Dumnezeu să zica: O! femeie, mare este credinţa ta!

Aşa şi noi în vremea rugăciunii, mai ales a rugăciunii înmii, când vrem să pogoram mintea în inima, aşa sa ne rugam, cu un singur gând. Ca dacă părăseşti teologia asta în vremea rugăciunii, cu ajutorul lui Dumnezeu, îndată mintea intra în inimă.

Camara minţii este inima. Când auzi în Evanghelie: Tu, când te rogi, intra în camara ta, să ştii că-i vorba de intrarea minţii în inimă. Pentru ca acolo este Hristos de la Botez; acolo sta mireasa cu Mirele şi se uneşte, adică sufletul nostru se uneşte cu Hristos în inimă.

Deci, îndată ce mintea a intrat în inima, ai un semn firesc. Începe ca un cui de foc şi se încălzeşte inima de la

centru. Apoi se încălzeşte toată, pe urma pieptul, umerii, coloana vertebrală, tot corpul şi încep a curge sudori cu mare putere, iar ochii încep a varsa lacrimi calde de pocăinţa cu mare foc. Asta-i rugăciune de foc.

Ce s-a întâmplat acolo? S-a întâlnit Mirele cu mireasa. Hristos cu sufletul nostru. Aceasta unire duhovnicească îl face pe om un duh cu Dumnezeu. Este ceea ce spune Apostolul. Cela ce se lipese de desfrânata, un trup este cu ea… şi cel ce se lipeste de Domnul, un duh este cu El. Aceasta unire şi lipire de Dumnezeu în inima, prin Iisus Hristos, aduce mare dulceata duhovnicească şi mare căldura.

Dar nu-i temelia lucrării, nici dulceata, nici căldura cea din inimă. Temelia lucrării este zdrobirea inimii, cainta, durerea inimii pentru păcate şi lacrimile de pocăinţa care se varsa atunci. În starea aceasta sufletul nostru are atâta fericire, atâta uşurare, atâta căldura şi dulceata duhovnicească, încât, după ce se trezeşte din starea aceasta de unire cu Iisus Hristos în inima, el nu poate spune trei cuvinte.

Ce minute fericite, ce dulceata, ce bucurie a avut în inima sa! Şi dacă în starea aceasta ar sta un lucrător al rugăciunii un ceas sau două – cu mintea pogorata în inima, adică sa se unească mintea cu inima –, când s-ar trezi, o săptămână sau două în inima lui nu mai poate intra niciun gând din lumea aceasta! Cerul inimii lui atât se curăţă, încât rămâne vazduhul inimii plin de lucrarea Duhului Sfant. O inimă fericita care s-a adăpat cu lacrimi de pocainia şi cu mare dragoste din unirea cu Iisus Hristos. Dragoste duhovnicească care nu se poate descrie cu limba!

Deci, aceasta-i rugăciunea inimii, de care v-am spus mai sus, la care de abia se învredniceşte unul la zece mii! Aşa-i de înalta. Iar de rugăciunea cea duhovnicească, de care v-am amintit în primul cuvânt, de abia unul din neam în neam.

Dar o să mă întrebaţi: „Dar noi, părinte, ce facem, majoritatea lumii, care nu ştim aceasta tehnica şi aceasta filosofie de rugăciune înalta? Noi ne pierdem?” Nu! Dar

fiindcă a venit cuvântul despre rugăciune, v-am arătat care este rugăciunea cea adevărată. Nu înseamnă ca, dacă eu nu mă rog, nici să nu spun la altul. Nici eu nu m-am rugat aşa, de când sunt! Dar nu înseamnă să nu ştim. Ca neştiinţa este orbirea sufletului.

Dar ştii ce face dracul mândriei şi al nesimţirii? Dacă noi avem o lacrimă la rugăciune, ştii ce zice? „Amu te-ai rugat straşnic!" Ehei! Şi cât îi de acolo pana la rugăciunea cea curata! Cât îi de departe cerul de pământ! V-am spus, ca rugăciunea în creşterea ei n-are limita. Pentru că se uneşte cu Dumnezeu. N-are margine.

Aceea înseamnă rugăciune, cum zicea unul în Pateric: „Am poruncit minţii mele să se ridice trei zile în ceruri! Să nu se pogoare de acolo trei zile".

Aceia-i rugăciune! Sau cum s-a rugat un bătrân din pustia sectica. Acesta, venind un frate la dansul, l-a întrebat:

— Fiule, ce este pe la Alexandria? Ce face lumea?

— Părinte, îi mare seceta; a răspuns fratele.

— Da' de ce nu vă rugaţi? a zis bătrânul.

— Ba ne rugam, părinte! Au scos şi sfintele moaşte şi icoanele, au venit preoţi, au făcut Sfântul Maslu cu arhiereii pe câmp, cu procesiune mare. Se roagă şi tot nu ploua! Dar bătrânul a zis:

— Arătat este că nu vă rugaţi! Bătrânul ştia adevărata rugăciune.

— Ba ne rugam, părinte! Stăruia fratele.

— Fiule, dacă-i aşa, hai să ne rugăm oleacă! Ca să-i arate care-i adevărata rugăciune. A ridicat bătrânul mâinile în sus şi s-au făcut degetele lui ca zece făclii de foc şi fata lui ca soarele. Şi nu le-a lăsat în jos timp de un ceas. Şi în timpul ăsta, cum era senin şi seceta, au venit nori, s-au îngroşat norii, au început tunete şi fulgere şi a plouat aşa de tare, în jurul lor şi-n tot Egiptul, încât a strigat fratele:

— Părinte, părinte, coboară mâinile în jos ca ma ineaca apa! Şi atunci părintele, când a coborât, mâinile, i s-a făcut fata lui iarăşi ca mai înainte.

Ai auzit care-i adevărata rugăciune? Aşa, să ne rugăm şi noi! S-au rugat mii şi mii; şi preoţi şi arhierei şi popor şi n-o plouat. Şi s-a rugat unul, dar s-a rugat cum trebuie. Într-un ceas a coborât şi ploaia şi norii şi toate. Cu aceasta rugăciune, Ilie a descuiat cerul, care era încuiat de trei ani şi şase luni. Asta-i rugăciune în extaz sau în uimire.

Şi aşa, când ne rugam, să ştim că suntem departe de rugăciune, atâta vreme cât mintea noastră este la cele de jos şi necurata. Dar nu trebuie să deznădăjduim, pentru ca Dumnezeu ştie neputinţa noastră. Şi de multe ori unul se roagă, săracul, amarat de vreun necaz şi nu are nici când zice în ceasul acela rugăciune din Ceaslov sau din Psaltire. Zice şi el ceva: „Doamne, miluieşte-mă! Doamne, iartă-mă!” Dar zice din toată inima.

Când mintea lui pătrunde în inima, nici nu se poate ruga cu rugăciune lungă. Numai atâta zice:

Miluieşte-mă, Doamne!”, sau „Mila mea!”, sau „Îndurarea mea!”, sau „Dumnezeul meu!” Deci, când s-a pogorat mintea în inima sau a intrat în camara inimii, atâta zice: „Iisuse al meu! Iisuse al meu!”. Pentru ca inima atunci se închide şi se deschide repede. Inima înghite pe Iisus şi Iisus, inima!

Atunci nu mai este timp de vorba, ca el sta în faţa Mântuitorului şi se teme să zica cuvinte lungi, pentru ca pierde atenţia. Ca atenţia este puterea rugăciunii din fata Mântuitorului. Şi atunci zice numai cate un cuvânt: „Iisuse al meu!”. Dar în acel „Iisuse al meu!”, atâtea lacrimi se varsa şi atâta dragoste dumnezeiască, încât omul se face tot ca focul în vremea rugăciunii.

De aceea, când ne rugam să zicem cum putem. Sfântul Macarie ştia că nu ştim să ne rugăm, dar ne da un sfat: „Omule, eu ştiu ca tu nu ştii să te rogi! el ştia ce înseamnă rugăciunea, că era mare stâlp al Ortodoxdei –, dar îţi dau un sfat: Roagă-te cum poţi tu! Dar roagă-te adeseori!” Ca din deasa rugăciune, omul începe a se învaţă rugăciunea cea adevărată.

Iar Sfântul Ioan Scararul zice: „Dar ce? Vom părăsi rugăciunea cea de cantitate?” Ca rugăciunea de cantitate

este cea pe care o facem multă, dar fără să fim cu mintea în inima şi fără să fim cu privirea minţii la Dumnezeu. „N-o părăsim!” Ca rugăciunea dintâi este pricina celei de a doua. Cantitatea naşte calitatea.

Este o vorbă taraneasca: „Exerciţiul face premianţi!” Roagă-te mereu! Apostolul spune: Rugaţi-vă neîncetat! Noi, rugându-ne aşa, neputincioşi şi răspândiţi, cum putem noi, Dumnezeu, văzând sufletul nostru că vrea să se roage cât de cât, îi da câteva minute de rugăciune curata.

Şi atunci el îndată începe să se roage cu lacrimi, cu foc mare. Însă rugăciunea aceea, chiar dacă durează câteva minute, acele câteva minute de rugăciune cu mintea în inima sunt mai puternice decât dacă ai sta o lună de zile în rugăciune, citind la Psaltire sau din Ceaslov. Aşa de mare putere are. Şi atunci, creştinul, gustand. din dulceata rugăciunii celei curate, zice: „Ehei! asta-i rugăciune!” Dar aceasta gustate din rugăciunea curata, din rugăciunea harica, nu vine la cheremul nostru, când vrem noi. Vine când vrea Dumnezeu să miluiască sufletul nostru.

Auzi ce spune Sfântul Isaac Sirianul? Semn al milei lui Dumnezeu sunt lacrimile la rugăciune. Când vedem că ne cercetează Dumnezeu cu lacrimi multe la rugăciune este semn ca mila lui Dumnezeu s-a atins de ochii tăi şi vrea, prin aceste lacrimi de pocăinţa şi de dragoste mare, să te cureţe pe tine, să te lumineze, să te spele de păcate şi să-ţi arate ţie care-i adevărata rugăciune.

Deci noi suntem datori să ne rugăm cum ştim noi, cum putem, începând cu rugăciunile începătoare: „Împărate ceresc”, „Sfinte Dumnezeule”, „Preasfânta Treime”, „Tatăl nostru”, „Crezul „şi celelalte. Ne rugam cum putem, dar să ne rugăm adeseori.

Ca auzi ce spun Sfinţii Părinţi? Sfântul Teofan Zăvoratul, este o mărturie preaîndreptăţita sa va spună: „Cela ce se roagă des, însăşi rugăciunea i se face lui cel mai mare dascăl ai rugăciunii. Însăşi rugăciunea îl poate învaţă să se suie de la treptele cele mai de jos ale rugăciunii, pana la treptele cele mai înalte şi până la extaz

şi până la rugăciunea duhovnicească”. Deci rugăciunea îi învaţă pe sfinţi să se roage, pentru ca ei totdeauna se rugau.

De aceea Apostolul spune: Neîncetat vă rugaţi! Adică, oricând. Eşti acasă, eşti pe drum, eşti în chilia ta, eşti la lucru, oriunde, tu înalta mintea către Dumnezeu. Şi zi cum poţi, dar zi mereu! Orice rugăciune-i buna, dacă o zici cu frica lui Dumnezeu şi cu atenţie.

Să nu căutam noi trepte de rugăciune înalta, ca aceasta-i mândrie! Noi ne rugam cum putem, iar Dumnezeu, văzând ca sufletul se chinuieşte să se înveţe a se ruga, când ştie darul Lui, îl învredniceşte de momente de rugăciune curata.

Şi atunci, acela cauta însingurare, să fie numai cu Dumnezeu. Cum spune dumnezeiescul Ioan Scararul: Cela ce pe dulceata rugăciunii o a aflat, pururea voieşte să fie singur. Şi Sfântul Isaac Sirianul zice: Cela ce pe dulceaa rugăciunii o a aflat, va fugi de gloate ca un asin sălbatic! El vrea să rămână în dulceata aceea şi în vorbirea cu Dumnezeu oricând. Şi vorbăria şi treburile şi altele îl sustrag de la rugăciune, dar lui îi pare rău.

Este foarte greu să ajungă omul să se roage în aşa fel, ca să nu-l tragă înapoi zgomotul şi vederea multora şi auzirea despre atâtea lucruri. Rugăciunea desăvârşita puţini oameni o dobândesc.

Este o însingurare în sine, în inima, şi o însingurare dinafară. Însingurarea dinafara: Eu mă duc în pădure şi stau într-un bordei, într-o coliba, undeva; într-o peşteră, şi mă rog. Şi aceasta ajuta mult rugăciunii. Dar dacă nu vei avea însingurarea în sine, nu-ţi ajuta. Poţi să fii acolo şi să năluceşti cu mintea toate oraşele şi tot Bucureştiul şi toate târgurile. Degeaba ai fugit cu trupul în pustie, căci cu mintea n-ai fugit în pustie. Ori, călugăr ce înseamnă? Spune Sfântul Ioan Scararul: Cel ce sta cu mintea sa afară de lume şi de-a pururea se roagă lui Dumnezeu. Acela este călugăr!

Dumnezeu nu cere să ieşim noi numai cu trupul din lume şi să fugim în pădure; ci cu mintea sa ieşim din lume.

As putea să stau în zgomotul lumii, cum făcea Sfântul Teodosie, începătorul vieţii de obste, dar îl vedeau rugându-se ca un stâlp de foc în mijlocul lumii. El avea la trapeza cate trei mii de săraci pe zi şi el le slujea la masă. Şi-l vedeai în mijlocul lumii ca în cea mai mare pustie, că era desăvârşit. El nu mai auzea şi nu mai privea la cele din lumea asta, ci numai la cele de sus. Dar a celor desăvârşiţi este aceasta.

Iar noi care avem nevoie să ne învăţam rugăciunea, avem nevoie de o însingurare în noi mai întâi. Te închizi între patru pereţi ai casei tale şi te poţi însingura. Ai închis uşa şi intri în camara inimii. De abia acolo te poţi ascunde să te rogi lui Dumnezeu în ascuns.

Sfântul Simeon Noul Teolog spune: Mintea nu se poate ascunde nicăieri între zidiri! Poţi să te duci tu şi-n pustie, poţi să te duci şi între stanci, poţi să te duci oriunde, nu o poţi ascunde în zidiri. Cel mai adânc loc unde poţi ascunde mintea de lume este camara ei – inima! Numai în inimă o poţi ascunde, ea acolo sta de vorbă cu Iisus, cu Mirele Cuvântul, pe care îl ai de la Botez.

Acolo dacă o ascunzi, mintea trebuie să intre în inima, muta, surda şi oarba. Să nu mai vorbească, să nu mai audă nimic şi să nu mai vadă nimic din lumea asta. Ci numai Pe Iisus să-L vadă şi de El să se lipească şi cu El să se unească în Duhul Sfânt. Acolo în inima, Mirele cu mireasa! Sufletele noastre sunt miresele lui Hristos cum spune Sfântul Apostoi Pavel: V-am logodit pe voi mireasa unui Mire fără de moarte şi tare mi-e frică de voi să nu se poticnească inimile voastre, precum a Evei de satana. N-a spus mintea, ci inimile, ca a ştiut că adevărata unire a sufletului nostru cu Hristos se face în inima, nu în altă parte.

Iar dacă noi ne rugam cum putem, să ne rugăm adesea, ca harul este maica de obste la fiecare. Ai văzut o mamă bună cu copilul cel mic al ei? Dacă vede ca nu ştie să meargă pe picioruşe, îl lasa oleacă să meargă şi el îndată cade jos şi începe a plânge ca el îi cu picioarele plăpânde şi nu poate merge. Şi îndată mama îl ridica:

„Stai, hai să te învăţ”. Şi-l ia de mana, îl mai duce oleacă, iar îl lasa. Ca să se înveţe a merge. Aşa face harul cu noi în vremea rugăciunii, când nu ştim să ne rugăm.

Când vine harul la tine, simţi o rugăciune curata; simţi o rugăciune a minţii, a inimii. şi pe urma, când te lasa Duhul Sfânt din cauza mândriei şi a leneviei, iar cazi jos, iar mintea se duce la lume, la tulburare. Apoi iar te ridica, pana ce te înveţi să mergi pe acest drum şi să te ţii pe picioarele tale. Şi aşa, văzând Dumnezeu că vrea sufletul să se roage, îl introduce încet-încet pe treptele rugăciunii. Şi când a învăţat el să se roage, nu-i mai trebuie să-l ducă nimeni de mana. El ştie ca adevărata rugăciune o găseşte în inima sa, unindu-se cu Iisus Hristos.

Deci se cade să ne rugăm cum putem. Uneori cu gura, alteori cu mintea, alteori cu inima, alteori mai presus de rugăciunea inimii. Cine se va învrednici de celelalte trepte ale rugăciunii, cum v-am spus – de sine mişcatoare, văzătoare, rugăciunea în extaz, în uimire, pana la rugăciunea cea duhovnicească –, are mare dar de la Dumnezeu; dar nu ştiu dacă din neamul nostru de azi ajunge cineva. Numai Dumnezeu ştie pe unul ca acela.

Poate se găseşte undeva în vreo peştera ascunsa, prin munţi pe undeva sau, cine ştie, ca numai Domnul ştie. Acela-i stâlp de foc! Acela, când se roagă, se face ca bătrânul din Pateric, stâlp de foc!

Dar noi să ne rugăm cum putem, că am văzut ca Mântuitorul n-a trecut cu vederea rugăciunea canaanencei. Ea, săraca, nici nu era evreica. Era fenicianca, din părţile Tirului şi ale Sidonului. Ori fenicienii erau pagani. Dar a auzit şi ea de Mântuitorul că face minuni şi a venit. Văzând atâta lume în jurul Lui, a început să strige: Miluieşte-mă pe mine, Fiul lui David, fiica mea rău se îndrăceşte!

Ca femeie pagana, i anvatat şi ea de la evrei cum să strige. Ea nici nu ştia cum îl cheamă. „Striga aşa, femeie!” Dar ea, săraca, striga ca mama năcăjita. Pe fata ei o chinuiau diavolii de atâţia ani, că era îndrăcita. Şi a luat asupra sa fata fiicei sale, ca auzi ce striga: Miluieşte-mă,

Doamne pe mine ca fiica mea rău se îndrăceşte! Nu striga: „Miluieşte Doamne, pe fiica mea!” Adică, dacă ai să faci mila cu fiica mea, pe mine ma miluieşti.

Deci s-a băgat în fiinţa fiicei sale şi cu toată inima se ruga pentru fiica sa. Iar Mântuitorul se făcea ca nu o aude ca să arate la toţi statornicia credinţei ei. Ai văzut ce-a spus întâi. Nu sunt trimis, fără numai la oile cele pierdute ale casei lui Israel. Adică „Tu eşti fenicianca, eşti pagana; nu pentru tine am venit în lume!” Ea atunci mai tare striga. Şi la apostoli le era mila: Doamne, slobozeste-o pe ea, ca striga în urma noastră! O vedeau ca striga cu lacrimi din adâncul inimii. Iar Mântuitorul o mai înfrunta o dată: Nu este bine să iei pâinea fiilor şi s-o dai cainilor.

Caine o făcut-o! Înţelegi? Dar ea nu s-a supărat c-o face câine. Ea, în fierbinţeala rugăciunii ei, a trecut peste toate. De aceea a zis: „Doamne, câine sunt eu – adică nu sunt din neamul lui Israil, eu sunt pagana –, dar şi cănii, Doamne, mănâncă din fărâmiturile care cad de la masa domnilor lor.

Adică, „chiar dacă sunt câine, dar măcar dă-mi şi mie o fărâmitura, ca eu nu întind mâna la masa cu stăpânii”. Şi atunci a spus Mântuitorul către dansa: O! femeie, mare este credinţa ta! Fie ţie precum voieşti! Şi s-a tămăduit fiica ei din acel ceas.

Aţi văzut rugăciune? Ai văzut credinţa? Nu cu multe cuvinte, dar din inima! Dar tâlharul pe Cruce? Ai văzut ce spune Sfântul Efrem în Cuvânt la tâlhar din Vinerea Mare? Mai întâi el şi celălalt tâlhar huleau pe Iisus pe Cruce, şi-l ziceau: Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară-Te de Pe Cruce şi ne izbăveste şi pe noi. Pe urma au văzut ca, Mântuitorul, când îi băteau cuie în mâini şi-n picioare şi L batjocoreau, se ruga pentru dânşii fără răutate: Părinte, iartă-le lor, ca nu ştiu ce fac!

Atunci tâlharul din dreapta s-a străpuns de blândeţea Lui şi zicea: „Ia uită-te! Noi cât îi blestemam şi-i înjuram pe aceştia care ne-au răstignit aici, iar El zice: Părinte, iartă-i pe ei, ca nu ştiu ce fac! Atunci a crezut în inima lui ca Acel care este răstignit lângă dânşii, nu este un proroc,

ci este Dumnezeu.

Tâlharul care a început să creadă ca Mântuitorul este Dumnezeu, văzând ca rabda cu atâta blândeţe, a început să se uite la El în sus, căci Crucea Mântuitorului era mai înalta decât a lor, şi se gândea: „Ce rău a făcut Omul acesta? Morţi a înviat, bolnavi a vindecat, oameni a saturat, a învăţat cu cuvântul blândeţii, n-a fost păcătos, nu s-a atins de El nimic... Cu adevărat acesta-i Dumnezeu!”

Aceasta zice şi Apostolul: Cu inima se crede spre dreptate, iar cu gura se mărturiseşte spre mântuire. Că nu-i de ajuns să crezi în inima ta în Dumnezeu, ci să-L mărturiseşti şi cu gura, că avem două parţi. Cu sufletul cred că este Dumnezeu, dar trebuie să-L mărturisesc şi cu buzele. De aceea a zis Mântuitorul: Cine se va lepăda de Mine înaintea oamenilor şi Eu Ma voi lepăda de el înaintea Tatălui Meu. Cu toată fiinţa ta trebuie să-L mărturiseşti; şi prin cuvânt şi cu inima, prin credinţa.

Atunci tâlharul, care credea în inima lui ca Mântuitorul este Dumnezeu, ce-a gândit el? „Oare o să mă ierte Dumnezeu şi pe mine, ca eu mai înainte am hulit, ca şi cel din stânga?” Se gândea el. „Acest Iisus, Care se roagă pentru cei ce-L răstignesc, dacă pe cei care L-au răstignit nu ţine manie, cu cât mai mult o să mă ierte şi pe Mine, măcar ca eu am făcut atâtea desfrâuri şi ucideri şi jafuri şi înjurături şi beţii!

Şi-aducea aminte de viaţa lui de tâlhar, şi-şi zicea: „Oare ce pocăinţa sa mai fac eu acum? Dacă aş avea picioarele libere, as face metanii, dar ele sunt legate. Dacă aş avea mâinile libere, as da două palme la cel din stânga care huleste şi as zice: De ce hulesti pe Acest blând Iisus! Dar şi mâinile sunt răstignite”. Se gândea el, „ce pocăinţa sa mai fac eu acuma pe cruce?” Duhul Sfânt i-a dat în gând: „Ştii ce mai am eu slobod? Am limba! Limba nu-i răstignita. Şi eu am să strig din toată inima cu limba mea: Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni intru împărăţia Ta!

Vezi? Întâi cu limba L-a aparat de tâlharul din stânga, care-L ocara pe Mântuitorul, zicându-i: Nu te temi tu de

Dumnezeu, ca noi suntem în aceeaşi osânda, că am făcut atâtea păcate? Dar Acest Iisus ce-a făcut? Întâi cu limba îl ocara pe celălalt. „Eu cred că acesta-l Iisus! Nu mă mai iau după tine!”. După ce l-a ocarat pe tâlharul din stânga cu limba, a făcut pocăinţa; roade de pocăinţa, ca numai limba şi cainta inimii îi mai rămăsese. „Am să strig cu aceasta limba, pe acest Iisus care nu ţine minte răul, să mă ierte”. Şi a strigat din adâncul inimii: Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni intru împărăţia Ta! Şi aude pe Mântuitorul de sus de pe Cruce: Adevărat graiesc ţie, astăzi vei fi cu Mine în rai!

Sfântul Efrem face arta mare în cuvânt: „Văzut-ai rugăciune tâlhareasca? Văzut-ai tâlhar înţelept? A ştiut să fure mult în viaţa lui! Dar, având credinţa în inima, a ştiut să fure cu limba raiul”. Adică: „Tâlharule! Ai furat, ai spart, ai făcut ucideri, răutaţi; dar acum cu credinţa ta din inima ai ştiut să furi cu limba raiul”. Şi zice la urma acest cuvânt, aşa: „O! tâlharule, şi al raiului tâlharule! Ai furat toate, dar ai furat şi raiul cu limba. O! tâlharule şi al raiului tâlharule! O! floare timpurie a lui Hristos, Căruia I se cuvine slava!”

Adică cea mai întâi floare răsărita din Crucea lui Hristos a fost sufletul tâlharului.

De aceea el a mers întâi în rai cu Mântuitorul, că L-a mărturisit pe Cruce înainte de a-L mărturisi pe Dumnezeu Longhin Sutasul, când l-a străpuns în coasta şi alţi mulţi pe urmă. Cel dintâi, tâlharul l-a mărturisit pe Dumnezeu şi L-a rugat să-l ducă în rai. Iată ce înseamnă rugăciune, în vreme de nevoie!

Când suntem năcăjiti, să strigam cu toată inima, ca Dumnezeu cauta la inima noastră.

TREI CUVINTE DUHOVNICEŞTI ADRESATE OBŞTII SFINTEI MĂNĂSTIRI SIHĂSTRIA

CUVÂNT LA SFÂNTUL APOSTOL CLEOPA

30 Octombrie, 1994

Prea Cuvioase Părinte Staret, prea cuvioşi părinţi şi fraţi, când va văd aici mă bucur foarte mult. Aşa aş dori să ne vedem înaintea Preavesnicului nostru Mântuitor, la

bucuria cea fără margini.

Copiii mamei, care sunteţi călugări, şi fraţii cei mai mici, uitaţi ce se spune la dreptul Iov, capitolul şapte: O luptă şi o ispita este viaţa omului pe pământ. Fiţi atenţi, mama, ca, crescând cu anii, să crestem şi cu vârsta duhovniceasa. Să vă ajute mila Domnului! Eu aşa mă rog cu lacrimi, la Mântuitorul: să vă păzească Dumnezeu de ispite şi de primejdii pe toţi. Să fiţi călugări buni, mama! Cum ne-am bucurat aici şi ne-am cunoscut, aşa sa ne vedem şi acolo în bucuria cea veşnica.

Copiii mei, eu mă simt bolnav, nu mai am putere. Anii lor, 70, iar de vor fi în putere 80 de ani şi ce este mai mult, osteneala şi durere (Ps.89). La un putregai de moşneag, care trebuie să meargă mâine în groapa, să-i mai cante „Mulţi ani trăiască?”

Faceţi ascultare cu dragoste şi să fiţi cu „Doamne Iisuse… „în minte. Trupul este Marta, şi Mântuitorul i-a spus Martei: Marto, Marto, te grijeşti şi spre multe te sileşti, ci un lucru îţi trebuie. Iar Maria stătea lângă picioarele Domnului şi asculta cuvintele Lui. Marta este trupul, iar sufletul este Maria, cum spune Sfântul Ioan Gura de Aur.

Mai copii, mă bucur când va văd aici. Să vă păzească mila Preasfintei Treimi şi Maica Domnului de ispite, pentru ca tinereţea are nevoie de multă pazire. Faceţi ascultare cu dragoste, păziţi-vă mintea, pentru ca Dumnezeu nu se uita la fata voastră, ci la inima voastră totdeauna, să vadă dacă îl iubim pe El şi dacă ne pazim de păcat.

Mai copii, dragii mamei, trupul este Marta; puneţi-l la treaba. Iar sufletul este Maria; puneţi-l la rugăciune: Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine păcătosul! Ascultarea, tăierea voii şi paza minţii. Vezi ca rugăciunea nu este condiţionată de vreme sau de loc: „Acum pot, şi acum nu!” ” În psalmul 102 spune: În tot locul stăpânirii Lui, binecuvântează suflete al meu pe Domnul. Iar în psalmul 33 zice: Bine voi cuvânta pe Domnul în toată vremea, pururea lauda Lui în gura mea. Şi Apostolui Pavel zice: Neîncetat vă rugaţi!

Vezi ca în toată vremea şi în tot locul trebuie să-L avem pe Mântuitorul în inima? Oriunde veţi fi. Pentru ca Mântuitorul se uita în inimile voastre totdeauna. Păziţi-vă mintea! Vrăjmaşul bate război ca să ne ia sufletul. Şi preţul sufletului nu ni i-a spus, mama, un sfant, un proroc sau un apostol, ci însuşi Mântuitorul: Ce va da omul în schimb pentru sufletul sau?

Eu vă mulţumesc din toată inima. că aţi venit la mine. Dacă întreabă cineva de mine cum mă cheamă, să-i spuneţi: „Mosu putregai! Mosu putregai!”. Să nu mai ziceţi Cleopa! Eu sunt putred! Eu când va văd, v-aş lua într-o traista pe toţi şi v-aş duce pe toţi la rai. De toţi mi-i drag. Fiecare face ascultare unde este pus.

Noi cei bătrâni avem treaba cu mii de suflete. Voi să aveţi grija de sufletele voastre. Auzi ce zice Sfântul Ioan Gura de Aur în cartea numita Putul: De este cu putinţa, o, creştine, şi-n fiecare ceas să te spovedeşti. Dar de ce? Pentru ca în fiecare minut greşim lui Dumnezeu, ori cu gândul, ori cu cuvântul, ori cu voie, ori fără de voie, ori cu ştiinţa, ori cu neştiinţa. Fiecare să fie paznic pentru el şi să-şi aducă aminte ca Îngerul Domnului este permanent lângă dansul.

Nu vedeţi ca nu putem rabda o împunsatura de ac, o scânteie, un carbune? Dar, focul din gheena cum îl vom rabda? – spune Sfântul Vasile. El spune ca focul gheenei este negru ca păcura şi este de miliarde şi miliarde de ori mai fierbinte decât acesta. Focul acesta pământesc este răcoare, umbra fata de acela. Iar acela este ocean de flăcări negru şi nu are fund în veacul veacului. Miliarde de miliarde de diavoli şi miliarde de miliarde de păcătoşi se vor arde! În focul acesta, măcar vezi cum arde mama, cum arde sora, cum se arde ginerele, dar acolo nu vezi. Acolo se aud numai vaiete, scrâşniri din dinţi, răcnete, dar pe nimeni nu vezi.

Staretul nostru Ioanichie, când a slăbit şi a vrut să mă pună în locul lui, a zis: „Aduceţi băiatul ăla de la stana! „Eu, dacă m-au chemat, m-am dus la părintele Paisie şi l-am întrebat ce să fac. Bătrânul mi-a zis: „Să fii ca şi cum n-

ai da şi ca şi cum n-ai lua; nu te bucura când te-or pune nu te supara când te-or scoate!”

Şi cu sfatul lui am primit egumenia Sihăstriei în vara anului 1945. Când a ars biserica în mai 1941 s-a întâmplat o minune atunci. Sfintele moaşte, ce se aflau în altarul paraclisului, au ieşit singure din foc prin minune dumnezeiască, ca şi cum le-ar fi aruncat cineva în ograda mănăstirii…

Dragii mamei, cum va văd aici, să vă văd pe toţi la rai, împreună cu părintele staret. Păziţi-vă viaţa curata, aveţi frica lui Dumnezeu, spovediţi-vă curat, faceţi ascultare cu dragoste. Feriţi-vă, mama, de prietenia cu cei răi, ca mâine plecam şi Mântuitorul spune în Evanghelie aşa: Privegheaţi şi vă rugaţi ca nu ştiţi ziua nici ceasul… Nu ştim când plecam, dar plecam pentru ca nimeni nu rămâne aici. Părinte staret; vă mulţumesc din toată inima. Vă rog să vă rugaţi pentru mine. Dumnezeu să vă răsplătească osteneala şi dragostea.

CUVÂNT LA LĂSATUL SECULUI DE POSTUL CRĂCIUNULUI 1994

În numele Tatatui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Binecuvântează, Prea Cuvioase Părinte Staret să vorbesc. „Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi! Amin”.

În numele Tatatui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Binecuvântează, Prea Cuvioase Părinte Staret să vorbesc. „Pentru rugăciunile Sfinţilor Părinţilor noştri, Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-ne pe noi! Amin”.

Prea Cuvioase Părinte Staret, cuvioşi părinţi şi fraţi

Mai înainte de toate, sunt dator să mulţumesc din toată inima Preasfintei Treimi, Atotputernicului şi Preavesnicului nostru Dumnezeu şi Maicii Domnului şi la toţi sfinţii care se roagă pentru noi, că am mai ajuns şi eu păcătosul până în ziua de azi.

Mă simt slăbit, foarte obosit, cu atâta lume, săraca, care vine din toate părţile. Mi-e drag de credinţa lor, mi-e

milă de ei, dar nu mai pot, mama, nu mai pot! Doctorul mi-a zis să vorbesc jumătate de ceas, ca sufăr cu inima, am patru operaţii, mana asta mi-i rupta; eu mai am de vorbit zeci de ore, ca vin săracii şi spun toate necazurile, toate scarbele.

Am fost chemat de Prea Cuviosul părinte staret să vin în seara aceasta aici şi mulţumesc lui Dumnezeu ca mai văd trapeza asta frumoasa şi soborul sfintei mănăstiri. V-a înmulţit Preabunul Dumnezeu aici!

Eu când am venit aici în 1929, am găsit 14 părinţi bătrâni, cu bărbile albe: şi am venit, noi doi fraţi şi s-au făcut 16.

Îmi aduc aminte de staretul Ioanichie Moroi, săracu'! A slujit aproape, 20 de ani singur liturghia, zi de zi. Singur! Şi numai cu Împărtăşania trăia! Eram la bucătărie. Sâmbătă şi Duminica venea şi el, la masă. Celelalte zile trăia numai cu împărtăşania. Ma întreba: „Ma, băiatule, ai zama de varza – noi moldovenii îi zicem „moare" – şi oleacă de grâu fiert? „Şi ştiam ca asta mănâncă. Lua grau fiert şi oleacă de moare, dar nu înainte de a ne citi cuvânt la masă.

Foarte mă bucur ca părintele staret a ţinut obiceiul ăsta sfant, de a se citi cuvânt la masă. Mai ales părintele nostru staret Ioanichie, veşnic ne citea din „Sfântul Teodor Studitul „şi din regulile Marelui Vasile, apoi ne întreba pe noi: „Ia zi tu, mai draga, ce-am citit eu aici? „Ei! Dacă eram cu gândul la fasole, la cartofi, la cutare, ne zicea: „Apoi când citesc să fiţi şi voi atenţi; mai ţineţi minte! „Şi apoi l-a făcut preot pe bietul părinte Ioil. Părintele Ioil, săracul, când; – a făcut preot şi el a slujit mult.

Când m-a făcut pe mine preot la Mănăstirea neami, în '45, bietul părinte Ioil slujise 136 de zile singur. Şi când m-a văzut ca vin de la Neamţ – că m-a ţinut de-am făcut acolo 40 de zile, că aşa era obiceiul –, a început a plânge: „Bodaproste, că mai am un preot! „Şi apoi am intrat eu şi am făcut 40 de zile, că eram numai eu cu dansul. Murise bătrânul şi făceam, cu rândul cate 40 de zile.

Dragii mei părinţi şi fraţi! Preasfânta Treime şi Maica

Domnului, v-a înmulţit, mama; sunteţi multisori; şi tineri şi mai în vârsta, Eu de acolo de la deal nu pot veni, ca ma dor picioarele. Dacă nu-mi trimitea asina, nici acum nu puteam veni. Nu pot merge! Dar, când puneţi difuzorul, eu aud slujba acolo sus. Eu plâng uneori; ies pe-un scaun în faţa chiliei când vă aud cantand aşa de frumos la biserică. Uite săracii, dacă-s tineri şi multisori, ce frumos canta! Vad ca aici e Puterea cea negraita a lui Dumnezeu, Care v-a adus şi care întreţine slujbele bisericii şi ascultările şi toate.

Vă rog, mama, să aveţi grija de spovedanie. Sunt vreo câţiva care m-au rarit dar eu am mulţi la spovedanie. Dar sunt vreeo câţiva care nu au mai venit nu mai ştiu de ei! Eu nu am nevoie să vină la mine! Ducă-se la atiii, ca eu nu pot dovedi. Dar sunt o seama care nu vin, nu ştiu dacă s-au dus la alţii. Dacă s-au dus, ferice de ei, ca eu nu mai pot. La mine-s prea mulţi; sunt bătrân şi nu mai pot.

Dar vă rog să vă spovediţi curat şi adesea. Auzi ce spune Sfântul Ioan Gura, de Aur, în cartea numita „Putul”, carte cu slova veche tipărita la Buzau în 1830: O! frate creştine, dacă este cu putinţa şi în fiecare ceas să te spovedeşti! Dar de ce asta? Pentru ca în fiecare minut greşim lui Dumnezeu, ori cu cuvântul, ori cu gândul, ori cu voie ori fără voie, ori cu ştiinţa, ori cu neştiinţa.

De aceea vă spun, deasa spovedanie îl ţine pe om pe linia cea bună şi sincer la Spovedanie. Eu văd ca vin unii, săracii, cu spovedania scrisa, trebuie să am răbdare; altă dată vin oameni, nu mai pot! Dar când îi văd ca vin, îmi fac răbdare: lasă-i să vină, săracii, ca să-şi descarce conştiinţa şi să se uşureze!

De-acum vă spun, mama –, nopţile au crescut mari, de acum pe câmp nu o să mai alergaţi atâta. Să fiţi la Utrenie cu toţii. Tare-i frumos noaptea când aud; ca eu ies pe cerdac acolo, şi vă aud cantand la miezul nopţii. Aşa de frumos răsuna codrii aceştia noaptea! Şi aşa cum va văd aici, dragul mamei, aşa sa va văd în rai pe toţi! Pe toţi, pe toţi! Tare mi-e milă de voi, că v-a adus mila Preasfintei Treimi aici, şi aici este viaţa de obste şi-mi pare bine că se ţine regula şi se citeşte cuvânt la masa şi la biserică.

Marele Vasile a fost întrebat de filosoful Eubul, cu care învăţase el la Atena: „O, Vasile; care este cea mai mare înţelepciune, care pazeste pe om de tot păcatul, şi-l duce la rai? „” O, filosofule, cea mai mare înţelepciune, care pazeste pe om de tot păcatul şi îl duce la fericirea veşnica este aceasta: pururea să vezi moartea înaintea ta! Şi să ai în minte şi în inima pe „Doamne Iisuse…”. O, Doamne! Dacă ne-am învrednici să nu uităm asta niciodată! Prima scoala, lecţie, pe care a dat-o Dumnezeu omului în rai asta a fost: Să nu mănânci din cutare pom, că ai să mori! Când a uitat moartea, a dus la moarte tot neamul omenesc. De aceea să nu uitam ca azi suntem, mâine nu mai suntem. Mântuitorul spune în Evanghelie: Privegheaţi şi vă rugaţi ca nu ştiţi ziua, nici ceasul în care Fiul Omului va veni.

CUVÂNT VORBIT LA TRAPEZA (27 Decembrie 1994, Mănăstirea Sihăstria)

Prea Cuvioase Părinte Staret, prea cuvioşi părinţi şi fraţi.

Mai înainte de toate să mulţumim din inima Preasfintei Nascătoare de Dumnezeu şi pururea Fecioarei Maria şi tuturor sfinţilor care se roagă pentru noi, că am ajuns şi-n anul acesta la prealuminatul praznic al Naşterii Mântuitorului nostru Iisus Hristos, bucuria şi mântuirea întregii lumi.

Părinţilor şi fraţilor, n-am să spun multe, că-s obosit. Atâta vă spun ca, stand aici câteva zile, m-a chemat părintele staret şi mi-a dat chiliuţa asta lângă biserica. Foarte bine, aproape, ca să stau zilele astea aici. Eu am petrecut între sfinţiile voastre ca în rai. Am ascultat cu nevrednicie slujbele şi cântările bisericii, v-am văzut pe toţi îmbrăcaţi, diaconi, preoţi, slujitori, cântăreţi la strana. Mi s-a părut că sunt în rai. Vezi, Preasfânta Treime ce-a făcut cu a noastră mănăstire?

Când am venit eu aici am găsit 14 bătrâni şi cu noi doi fraţi s-au făcut 16. Iar acum, vad atâţia părinţi şi fraţi în trapeza asta atât de frumoasa care nu are pereche în ţară.

Fraţii mei şi părinţi, când va văd cu toţii la ascultare şi la biserică, mă simt ca în rai, mama! Vad fiecare săracul cu ascultărica lui, fuga la treaba lui, la ascultarea lui... Îngerii Domnului pururea sunt cu voi, care va ajuta, va sprijinesc şi va învăţa să vă feriţi de păcate, de răutaţi.

Dar să vă spun un lucru: Sfântul Vasile cel Mare numit de Sfinţii părinţi „ochiul Bisericii", „gura cea de foc a Duhului Sfant" şi „împăratul cuvintelor", ne da un sfat: a fost întrebat de un filosof, anume Eubul, din Alexandria, cu care învăţase el la şcoala în Atena, înainte de a fi episcop în Cezareea Capadociei. A venit la el şi l-a întrebat: „O Vasile! care-i cea mai mare înţelepciune, care îl pazeste pe om de tot păcatul şi-l duce la fericirea veşnica?" Iar Sfântul Vasile a răspuns: „Cea mai mare înţelepciune care pazeste pe om de tot păcatul şi-l duce la rai, la bucuria cea fără de margini, este pururea să vadă moartea înaintea ochilor săi, şi să aibă în minte şi în inima pe „Doamne Iisuse..."

Dragii mamei, părinţi şi fraţi, unde mergeţi la ascultărica voastră, fie că sunteţi la biserică, sunteţi la grajd, sunteţi la vite, sunteţi la oi, sunteţi la camp, unde va trimite părintele staret, să fiţi cu „Doamne Iisuse..." în minte şi gândul la moarte, ca moartea te pazeste de toate păcatele.

Aceasta lecţie i-a dat-o Dumnezeu lui Adam în rai: „Adame, vezi raiul ăsta? N-are margini! Vezi frumuseţile astea, care nu le poate judeca nimeni? Le-am făcut pentru tine!" Şi i-a dat Dumnezeu lui Adam în rai un miros – spune Sfântul Vasile –, miros de împărat al tuturor celor făcute de Dumnezeu în rai. Când venea balaurul la el şi-l mirosea, gata! îi lingeau picioarele leii, leopardul, tigrii, panterele şi ziceau: „Împăratul! Împăratul!". Acest miros l-a avut pana a greşit. Toate se supuneau ca unui împărat pus de Dumnezeu peste ele. Dar i-a spus: Adame, vezi, toate-s ale tale, dar de colo, din pomul acela, să nu mâncati, CA O SA MURIŢI Şi când a uitat de moarte, a ajuns la moarte vremelnica, după nouă sute treizeci de ani şi la moarte veşnica a dus tot neamul omenesc.

Dragii mei părinţi şi fraţi! Eu nu mai pot vorbi, că sunt bătrân, sunt obosit. Dar atâta vă rog: oriunde va duceţi să aveţi moartea înaintea ochilor şi „Doamne Iisuse…” în minte şi în inimă. Şi veţi fi păziţi de toate păcatele şi ispitele. Ca îndată ce se trezeşte mintea: „Mai, mâine mor! Şi cum mor? Doamne fereşte, să nu mă duc în focul veşnic! Doamne fereşte de iad!”

Muncile de acolo şi chinurile nimeni nu le poate povesti cu limba de tarana. Şi nu-i o mie de ani sau un miliard, ci în veacul veacului. Ferească Dumnezeu, mama, să vă păzească mila Preasfintei Treimi, şi nu numai pe voi, ci şi pe toţi binecredincioşii creştini din toate Bisericile Ortodoxe. Doamne fereşte! Nimeni să nu ajungă în iad!

Şi vă rog din toată inima, că-s bătrân şi slab, de abia ma tin pe picioare, să mă pomeniti la rugăciunile voastre şi-n chiliuţa şi la biserică, căci cât va fi scris nu ştiu. Mântuitorul a spus în Evanghelie aşa: PRIVEGHEAŢI şi vă rugaţi, căci nu ştiţi ziua, nici ceasul. Ştim ca plecam, dar nu ştim când. De aceea, vă rog, pomeniti-mă la sfintele voastre rugăciuni! Pe toţi vă rog! Şi pe călugări şi pe părinţi, şi pe preoţi şi pe fraţi şi pe toţi, toţi. Ca ma vad slăbit tare.

De abia mă mai ţin pe picioare, după cum vedeţi. Am trecut de 80 de ani. Am văzut ca venise la aniversarea mea mitropolitul, nişte episcopi, când am împlinit 82 de ani, la zece aprilie. Şi au adus daruri. Mitropolitul mi-a adus o icoana, cu foita de aur şi scrie pe dos: „Povatuitorul meu, duhovnicul, nasul meu, cutare…” Acum mi-a trimis alta icoana cu Sfânta Parascheva, îmbrăcata frumos, când a fost 30 octombrie, la Sfântul Cleopa. Episcopul de la radauti, Gherasim, mi-a trimis şi el o carte. Dar ei au vrut să cante la masa ceva:

— Da-ne voie să cantam o cantare!

— Care?

— Mulţi ani trăiască!

— N-aveţi voie. Dacă nu mă întrebaţi, gata era cântarea, dar aşa, nu. Ce spune Scriptura? Anii lor, şaptezeci, şi dacă vor fi în putere, optzeci … Şi după

optzeci, ce zice? „osteneala şi durere”. Dar nu citiţi în Psaltire?

— Dar ce să cantam?

— Să vă învăţ eu ce să cantaţi. Aşa sa cantaţi:

„Veşnica pomenire! Veşnica pomenire! Veşnica lui pomenire!”

I-a prins rasul pe toţi. Da! Eu asta aştept: sicriul şi veşnica pomenire, mama. Nu ştiu! maine, poimaine, când o voi Domnul. Aşa vă rog pe toţi, mama: cât oi trai să mă pomeniti la rugăciune şi dacă oi muri iar să mă pomeniti. Pentru ca eu vă doresc la toţi raiul şi bucuria cea veşnica şi cea vremelnica. Să vă rugaţi pentru mine, păcătosul!

EPISCOPIEI ROMANULUI ŞI HUŞILOR